СОВЕТ ЛАИШЕВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

422610 г.Лаишево,
ул. Первомайская, д.39
тел: (8-84378) 2-51-51
факс: (8-84378) 2-55-55

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОН СОВЕТЫ

422610 Лаеш ш.,
Беренче май урамы, 39 нчы йорт,
тел: (8-84378) 2-51-51
факс: (8-84378) 2-55-55

2022 елның 18 мае　　　　　　　　　　　　38-РС номер

КАРАР

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планын раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 февралендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советының 2022 елның 15 мартындагы 10-53/3126 номерлы номерлы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектына Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты бәяләмәсен һәм 2022елның 18 февралендәге гавами тыңлаулар нәтиҗәләре турында бәяләмәне карап, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советы КАРАР ИТТЕ

1. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планын (1 нче кушымта) расларга.
2. Әлеге карарны “Кама ягы”(«Камская новь») район газетасында, Интернет телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында http://pravo.tatarstan.ru. веб–адресы буенча һәм интернет телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Порталында урнаштырылган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының рәсми сайтында- http://laishevo.tatarstan.ru. веб-адресы буенча бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә).
3. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлеге Советының 2012 елның 13 декабрендәге «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планын раслау турында " 25 номерлы карары әлеге карар үз көченә кергән мизгелдән үз көчен югалткан дип танырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп тору Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенең инфраструктур үсеш буенча урынбасары И.П. Шитовка йөкләнә.

Башлык - муниципаль
район Советы Рәисе　　　　　　　　　　　　**И.Ф. Зарипов**

АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «РЕСПУБЛИКАНСКИЙ КАДАСТРОВЫЙ ЦЕНТР «ЗЕМЛЯ»
(АО «РКЦ «Земля»)

РФ, Республика Татарстан;
420059, г. Казань, ул. Оренбургский тракт, д. 8а;
Тел. (843) 277-57-17, факс (843) 570-19-01
www.rkczemlya.ru, e-mail: info@rkczemlya.ru
ИНН/КПП 1659042075/165901001
ОГРН 1021603463595

Татарстан Республикасы

Лаеш муниципаль районы

Татар Янтыгы авыл җирлегенең

Генераль планы

ГЕНЕРАЛЬ ПЛАННЫ НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

3ТОМ

Казан 2021

№ п/п	Исеме	искәрмәләр
1	1том.. Раслана торган өлеш: Аңлату язуы. Территориаль планлаштыру турында нигезләмә.	
2	2том.. Раслана торган өлеш: График материаллар	
2.1	Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын планлаштырып урнаштыру картасы	М 1:10000
2.2	Җирлек составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктларның чикләре) картасы	М 1:10000
2.3	Җирлекнең функциональ зоналары картасы	М 1:10000
3	3том.. Нигезләү материаллары: Аңлату язуы	
4	4том.. Нигезләү материаллары: График материаллар	
4.1	Эре форматтагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары хәзерге торыш	М 1:10000
4.2	Сәламәтләндерү форматындагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары гамәлдәге нигезләмә	М 1:10000
4.3	ЗОУИТ растр форматындагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары	М 1:10000
4.4	ГО һәм ЧС растр форматындагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары	М 1:10000

ВЗАМ. ИНВ. №

ПОДПИСЬ И ДАТА

Үзгәр	Катн.с	Бит	Док	Имза	Дата	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы	Үзгәрешләр	Катн.саны	Бит
					2019		ГП		
						Проект составы			

ИНВ.№ ПОДЛ.

№ п/п	ИСЕМЕ	ИСКӘРМӘЛӘР
1	3том. Нигезләү материаллары: Аңлату язуы	
2	4том. Нигезләү материаллары: График материаллар	
2.1	Эре форматтагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары хәзерге торыш	М 1:10000
2.2	Зоуит форматындагы карталар рәвешендәге нигезләү материаллары, гамәлдәге нигезләмә	М 1:10000
2.3	ЗОУИТ растр форматындагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары	М 1:10000
2.4	ГО һәм ЧС растр форматындагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары	М 1:10000

ВЗАМ. ИНВ. №

ПОДПИСЬ И ДАТА

Үзгәр	Катн.с	Бит	Док	Имза	Дата	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль	СТАДИЯ	Бит	Битләр

Томның эчтәлеге

№ п/п	ИСЕМЕ	ИСКӘРМӘЛӘР
1	3том. Нигезләү материаллары: Аңлату язуы	
2	4том. Нигезләү материаллары: График материаллар	
2.1	Эре форматтагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары хәзерге торыш	М 1:10000
2.2	Зоуит форматындагы карталар рәвешендәге нигезләү материаллары, гамәлдәге нигезләмә	М 1:10000
2.3	ЗОУИТ растр форматындагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары	М 1:10000
2.4	ГО һәм ЧС растр форматындагы карталар рәвешендә нигезләү материаллары	М 1:10000

ИНВ.№ ПОДЛ.						районы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы	ГП		ГП
					2019				
						Томның эчтәлеге			

Кабул ителгән кыскартулар исемлеге

АЗС	автозаправка станциясе
АҖ	акционер җәмгыять
ВОЗ	су саклау зонасы
ВЛ	югары вольтлы линияләр
.	ел/шәһәр
Казан ш.	еллар
ГОСТ	дәүләт стандарты
ГРП	газ көйләү пункты
ГСМ	ягулык-майлау материаллары
д.	авыл
дд.	авыллар
ТКХ	торак-коммуналь хуҗалык
ЗВ	пычраткыч матдәләр
ЗСО	санитар саклау зонасы
КМ	Министрлар Кабинеты
Эре мөгезле терлекләр	эре мөгезле терлек
ЛЭП	электр тапшыру линиясе
МЭПР	Экология һәм табигать ресурслары министрлыгы
н.п.	торак пункт
НРБ	радиация куркынычсызлыгы нормалары
ОКС	капиталь төзелеш объекты
ООПТ	Махсус сакланучы табигать территориясе
ПЗА	атмосфераны пычрату потенциалы
ПП	табигать һәйкәле
р.	елга
рр.	елгалар
Татарстан Республикасы	Татарстан Республикасы
РФ	Россия Федерациясе
с.	авыл
СанПиН	санитария кагыйдәләре һәм нормалар
СЗЗ	санитар-яклау зоналары
СМ	Министрлар Советы
СМС	җирле үзидарә советы
СНиП	төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре
СП	кагыйдәләр җыелмасы
ст.	статья
СТО	Техник хезмәт күрсәтү станциясе
сут.	тәүлек
СХП	авыл хуҗалыгы предприятиесе
т	тонна
т.б.	шулай
УГМС	Гидрометеорология һәм мониторинг буенча идарә әйләнә-тирә мохит
ФГБУ	Федераль дәүләт бюджет учреждениесе
ФЗ	-Федераль закон
ЭМИ	электромагнит нурланышы

Эчтәлек

Эчтәлек -6

Кереш- 8

1. Татар Янтыгы авыл җирлегенең гомуми социаль-икътисадый сәясәте -11

1.1. Икътисадый-географик урыны. Татар Янтыгы авыл җирлегенең Лаеш муниципаль районының халыкны күчерү системасында урыны -11

1.2. Территориаль планлаштыруның расланган документларыннан белешмәләр-12

1.3. Федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр һәм төбәк әһәмиятендәге тарихи җирлекләр территорияләре чикләре һәм аларны саклау буенча расланган предметлар турында белешмәләр-14

1.4. Федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр һәм төбәк әһәмиятендәге тарихи җирлекләр территорияләре чикләре һәм аларны саклау буенча расланган предметлар турында белешмәләр-14

1.5. Территориянең социаль-икътисадый потенциалы -14

1.6. SWOT-Татар Янтыгы авыл җирлегенең социаль-икътисадый үсеше анализы- 37

2. Әйләнә-тирә мохитне саклау- 39

2.1. Табигый шартлар һәм ресурслар- 41

2.2. Санитар-яклау зоналары-48

2.3. Юл буе полосалары- 58

2.4 Этапшыру линияләренең сак зоналары-60

2.5. Элемтә линияләренең һәм корылмаларының сак зоналары -

2.6. Магистраль һәм промысел торбаүткәргечләреннән минималь рөхсәт ителгән ераклыкларның сак зоналары һәм зоналары -65

2.7. Газ бүлү челтәрләренең минималь ераклыклары һәм сак зоналары -

2.8.Су саклау зоналары -67

2.9. Эчә торган су чыганакларын санитар саклау зоналары-70

2.10.Урман -75

2.11. Хайваннар дөньясы объектларын саклау -77

2.12. Файдалы казылмалар чыгару зонасы- 80

2.13. Аеруча саклаулы табигать территорияләре- 81

2.14. Мәдәни мирас объектларының саклау зоналары-81

2.15. Аэродром территорияләре -82

2.16. Аеруча кыйммәтле продуктив җир-сулар- 83

2.17. Табигый-экологик каркас системасы- 83

2.18. Зиратлар- 85

3. Инженерлык-техник инфраструктура- 87

3.1. Су белән тәэмин итү -87

3.2. Канализация -91

3.3. Территорияне санитар чистарту-94

3.4. Җылылык белән тәэмин итү -97

3.5. Газ белән тәэмин итү -98

3.6. Электр белән тәэмин итү -101

3.7. Көчсез челтәрләр- 104

4. Территорияне инженер әзерләү -106

5. Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге- 114

5.1. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеге- 114

5.2. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге -117

5.3. Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр мөмкин булган чыганаклары исемлеге -118

5.4. Биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганаклары исемлеге -123

5.5. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганаклары исемлеге 124

5.6. Гадәттән тыш хәл турында белдерү -133

5.7. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәл вакытында Эвакуация-135

5.8. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чаралар исемлеге- 136

5.9. Гомуми тәкъдимнәр (нәтиҗәләр) -139

6. Җирлек, шәһәр округы составына керүче торак пунктлар чикләренә кертелә торган яисә аларның чигеннән төшереп калдырыла җир кишәрлекләре исемлеге -140

ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР 144

Файдаланылган әдәбият һәм норматив документлар исемлеге 147

1Кушымта -151

2Кушымта - 153

3Кушымта -171

КЕРЕШ

Әлеге проект Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлеге Советының 2012 елның 13 февралендә кабул ителгән 25 номерлы Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планын раслау турындагы карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы урынына эшләнә.

Проектның заказчысы - Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Татар Янтыгы авыл җирлеге Башкарма комитеты.

Проектны эшләүче - «Земля» республика кадастр үзәге» АҖ.

Эш максаты булып тора:

1. Җирлекнең социаль-икътисадый, табигый-климатик, экологик торышын, аның ресурс потенциалын комплекслы бәяләү нигезендә җирлек территориясен үстерүне озак сроклы стратегия һәм шәһәр төзелешен планлаштыру этапларын билгеләү;

2. Авыл җирлеге территориясен һәм аның торак пунктларын архитектур-планлаштыру оешмасының оптималь карарын сайлау;

3. Федераль, региональ һәм җирле әһәмияттәге объектлар территорияләре бүлеп бирелеп, социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектларны, капиталь төзелешнең башка объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү;

4. Актуаль кадастр картасы нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү.

Проект аны гамәлгә ашыруның түбәндәге вакыт срокларына эшләнде:

Проектны генераль планга гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират - 2029 елга кадәр.

Планның генераль планына - 2039 елга кадәр үзгәрешләр кертү проектының барлык төп проект карарлары планлаштырылган хисап срогы.

Лаеш муниципаль районы Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы проектын эшләгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды: Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 09 июлендәге 559 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), 2020 елның 3 февралендәге 3-РС номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы, шулай ук аның составына керә торган Лаеш муниципаль районы администрациясе һәм Татар Янтыгы авыл җирлеге тарафыннан бирелгән рәсми күрсәткечләр.

Генераль план проекты 2002 елда "Җир" республика кадастр үзәге" АҖ әзерләгән Лаеш муниципаль районының 1:10000 масштабындагы картографик материал нигезендә башкарылды. Әлеге картографик материал генераль план проектын (2021 ел) эшләү датасына актуальләштерелгән.

Җир төзелеше эшләрен башкару өчен файдаланыла торган күчемсез милек дәүләт кадастры белешмәләре исемлеге

№ т/б	ГКН белешмәләре	Кадастр номеры	ГКН-нан өземтә номеры	ГКН-нан өземтә датасы	Кадрлар исәпләү орган исеме.
1	2	3	4	5	6
1	Территорияның кадастр планы	16:24:260801	КУВИ-002/2021-21751624	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
2	Территорияның кадастр планы	16:24:040202	КУВИ-002/2021-21750789	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
3	Территорияның кадастр планы	16:24:100503	КУВИ-002/2021-21751560	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
4	Территорияның кадастр планы	16:24:040201	КУВИ-002/2021-21750385	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
5	Территорияның кадастр планы	16:34:111102	КУВИ-002/2021-21753500	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
6	Территорияның кадастр планы	16:34:110601	КУВИ-002/2021-21753193	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
7	Территорияның кадастр планы	16:33:170415	КУВИ-002/2021-21752173	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
8	Территорияның кадастр планы	16:34:111101	КУВИ-002/2021-21753364	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
9	Территорияның кадастр планы	16:34:240801	КУВИ-002/2021-21753700	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
10	Территорияның кадастр планы	16:24:000000	КУВИ-002/2021-21749305	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
11	Территорияның кадастр планы	16:33:000000	КУВИ-002/2021-21751944	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
12	Территорияның кадастр планы	16:34:000000	КУВИ-002/2021-21753301	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
13	Территорияның кадастр планы	16:24:100502	КУВИ-002/2021-21751398	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы

14	Территориян ең кадастр планы	16:24:100501	КУВИ-002/2021-21750890	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы
15	Территориян ең кадастр планы	16:24:260901	КУВИ-002/2021-21751729	12.03.2021	Татарстан Республикасы буенча "ФКП Росреестр" ФДБУнең филиалы

Проект Лаеш муниципаль районы администрациясе, Татар Янтыгы авыл җирлеге башлыгы катнашында эшләнгән.

Рөхсәт документациясе:

Капиталь төзелеш объектларының иминлегенә йогынты ясый торган билгеле бер төргә яисә эш төрләренә рөхсәт турында таныклык. 0073.05-2010-1659042075- И-026 2018 елның 27 апрелендәге И-026 номерлы инженерлык эзләнүләре өлкәсендә үзен-үзе җайга салучы оешма «ВолгаКамИзыскания» ассоциациясе тарафыннан үз-үзен җайга салучы 36 нчы номерлы оешма әгъзалары реестрыннан Өземтә (12.07.2018 ел);

2015 елның 21 июлендәге Рег. № 2066 (дәүләт серен тәшкил итә торган мәгълүматлардан файдаланып, эшләрне гамәлгә ашыруга) Татарстан Республикасы буенча УФСБ Лицензиясе 2022 елның 27 июненә кадәр озайтылды;

Генераль планда җирлек үсешенең төп параметрлары билгеләнгән: халыкның перспективалы саны, торак төзелеше күләме, территориянең торак-гражданлык төзелеше өчен кирәкле, транспорт комплексы һәм инженерлык инфраструктурасы үсешенең төп юнәлешләре. Торак, җитештерү, иҗтимагый-эшлекле, рекреацион, авыл хуҗалыгы һәм башка төр зоналар бүлеп бирелгән территорияләрне функциональ зоналаштыру башкарылган.

Генераль план проектының планлаштыру карарлары алдагы дәрәҗәләрдәге проект документларын, шулай ук җирлекнең уңышлы эшләве өчен кирәкле программаларны эшләү өчен нигез булып тора.

1. Татар Янтыгы авыл җирлегенең гомуми социаль-икътисадый сәясәте

1.1. Икътисадый-географик урыны. Татар Янтыгы авыл җирлегенең Лаеш муниципаль районы халкын урнаштыру системасында урыны

Татар Янтыгы авыл җирлеге «Лаеш муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 28-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелгән.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең территориаль оешмасы - Лаеш муниципаль районының урнашу системасының бер өлеше, ул Татарстан Республикасының Казан төркем системасына керә.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең гомуми мәйданы 6401,30 га тәшкил итә, халык саны - 319 кеше (2021 ел башына).

Татар Янтыгы авыл җирлеге составына Татар Янтыгы авылы (административ үзәк) керә.

Җирлек Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышында, Лаеш муниципаль районының төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан. Төньяктан Питрәч муниципаль районының Шәле авыл җирлеге белән чиктәш, көнчыгышта Балык Бистәсе муниципаль районы белән чиктәш, көньяктан, УртаДевятово авыл җирлеге белән, көнбатыштан Лаеш муниципаль районының Пәрәү авыл җирлеге белән.

Җирлектә төп гомуми белем бирү мәктәбе, авыл мәдәният йорты, китапханә, фельдшер-акушерлык пункты, почта бүлекчәсе, сәүдә предприятиеләре бар. Татар Янтыгы авылында Лаеш мөхтәсибе ТР мөселманнары Диния нәзарәте - үзәкләштерелгән дини оешма мәхәлләсе бар.

Җирлекнең транспорт-коммуникация каркасы «Урта Девятово - Татарский Янтык» һәм «Сорочьи Горы - Шали» төбәк әһәмиятендәге автомобиль юллары, шулай ук «Татар Янтыгы - республика чиге» автомобиль юлы белән тәкъдим ителгән.

Татар Янтыгы авыл җирлегеннән зур шәһәрләргә һәм бистәләргә кадәр ераклык

1.1.1 таблица

№ т/с	Күрсәткеч атамасы	Ара, км.
1	Лаеш шәһәре	33
2	Казан ш.	63
3	Чистай ш	78
4	Ижевск шәһәре	361
5	Чаллы шәһәре	213
6	Түбән Кама шәһәре	178
7	Арча шәһәре	113
8	Малмыж ш	176

Халык таралу системасы

Татар Янтыгы авыл җирлегенең территориаль оешмасы Лаеш муниципаль районының Татарстан Республикасы Казан агломерациясенә керә торган урнашу системасының бер өлеше булып тора.

«Татарстан Республикасының территориаль үсеш схемасы»нда уздырылган халык урнашу системаларының үсеш потенциалын анализлау нигезендә Лаеш муниципаль районы халык урнашу системасын үстерүнең иң югары потенциалы булган районнар төркеменә керә.

Күчерү системасында төп система барлыкка китерүче фактор булып автомобиль юллары тора, алар буенча торак пунктларның бер-берсе белән һәм Лаеш шәһәренең район үзәге белән элемтәсе гамәлгә ашырыла.

Елга челтәре икенче система барлыкка китерүче фактор булып тора, аның буенча тарихи үсеш нәтиҗәсендә җирлек, район һәм Татарстан Республикасының бөтен территориясен күчереп утырту системасы формалаша башлады.

2021 ел башына Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә халыкның уртача тыгызлыгы 1 кв. километрга 2,47 кеше тәшкил итте.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең урнашу системасы бер рангтан тора.

1.2. Территориаль планлаштыруның расланган документларыннан белешмәләр

1.2.1. Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру документларыннан, Россия Федерациясе субъектларының ике һәм аннан күбрәк субъектын территориаль планлаштыру документларыннан, Россия Федерациясе субъектын территориаль планлаштыру документларыннан белешмәләр

Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы нигезендә Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә «Мәскәү - Түбән Новгород - Казан тизйөрешле автомобиль юлы» федераль әһәмияттәге автомобиль юлын төзү күздә тотыла.

Россия Федерациясендә тимер юл транспортын үстерү стратегиясе нигезендә 2030 елга кадәр тәкъдим ителә:

- , альтернатив, кыскарак маршрут булдыру, пассажирлар йөртүне оештыру өчен«Казан - Әлмәт - Азнакай - Бөгелмә» яңа тимер юл линиясен төзү.

2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планы нигезендә Лаеш муниципаль районының Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

- "Халыкны күчерүне яңарту" проекты»;

«Казан агломерациясенең инженерлык инфраструктурасын үстерү һәм модернизацияләү» проекты;

- «Казанның шәһәр яны зонасы» проекты;
- «Сәнәгать зоналары редевелопменты» проекты;

«Казан агломерациясенең транспорт инфраструктурасын үстерү» проекты,

- «Идел-Кама агымы» экозонасы» флагман проекты;

- «Чиста юл» флагман проекты;

- Татарстан Республикасының тизйөрешле транспорт төрләрен булдыру

- калдыклар белән эш итү системасы (Казан һәм Әлмәт икътисадый зоналарында проектны тиражлау (каты коммуналь калдыкларны үзәкләштерелгән җыю системасы аша 100 процент колачлау). утильләштерелә торган (эшкәртелә торган) һәм зарарсызландырыла торган каты коммуналь калдыклар өлешен 50 процентка кадәр җиткереп).

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы нигезендә (үзгәрешләр кертү) Лаеш муниципаль районының Татар-Яңавыл җирлеге территориясендә планлаштырыла:

-«Жемчужное ожерелье Татарстана» (Малое Кольцо); туристлык маршрутын оештыру

- юл параметрларын "Шәле - Сорочьи Горы" I категориягә җиткереп реконструкцияләү.

1.2.2. Муниципаль районны территориаль планлаштыру документыннан белешмәләр

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы нигезендә Татар-Янтыгы авыл җирлеге территориясендә түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- Татар Янтыгы авылы мәктәбе бинасында балалар бакчасы ачу;
- Татар Янтыгы авылында "Татар Янтыгы төп гомуми белем бирү мәктәбе" МББУ балалар бакчасы урнашуга бәйле рәвештә реконструкция;
- мәгариф, мәдәният оешмалары каршында Татар Янтыгы авылында балаларга өстәмә белем бирү оешмаларын ачу;
- Татар Янтыгы авылында ФАПка капиталь ремонт ясау;
- Татар Янтыгы төп гомуми белем бирү мәктәбенең спорт үзәген капиталь ремонтлау;
- Татар Янтыгы төп гомуми белем бирү мәктәбенең хоккей тартмасына капиталь ремонт»;
- «Татар Янтыгы төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ баскетбол мәйданчыгына капиталь ремонт»;
- Татар Янтыгыы авылы халкына тискәре йогынтыны бетерү максатларында санитар-яклау зонасын кыскарту (күчерү) чараларын үткәрү;
- Татар Янтыгы авылы халкына, сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы объектларына тискәре йогынтыны бетерү максатыннан, санитар-яклау зонасын кыскарту (күчерү) чараларын үткәрү;
- Татар Янтыгы авылы тирәсендә урман-болын поясын оештыру;
- махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру;
- Татар Янтыгы авылы территориясендә махсус шартлары булган зоналар оештыру, аның чикләрендә терлек зиратларының тискәре йогынтысын локальләштерү чараларын үткәрү таләп ителә;
- юл буендагы яшелләндерүне оештыру;
- «Татарстан Янтыгы - республика чиге» автомобиль юлын төзү (асфальт-бетон өслек ясау);

- Татар Янтыгы авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү;

- Татар Янтыгы авылында су белән тәэмин итү чыганакларын оештыру;

- Татар Янтыгы авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен яңа төзү;

- Татар Янтыгы авылында биологик чистарту корылмаларын яңа төзү;

- Татар Янтыгы авылында биологик чистарту корылмаларын реконструкцияләү;

- Татар Янтыгы авылында канализация насос станциясен (КНС) яңа төзү;

- Татар Янтыгы авылында яңа суүткәргеч челтәрләрен төзү;

- Татар Янтыгыы авылы мәдәният йорты каршындагы блок-модульле котельный (БМК) яңа төзү;

- Татар Янтыгы авылында газ белән тәэмин итү челтәрләрен яңа төзү;

- Татар Янтыгы авылында яңа ГРПШ төзү;

- Татар Янтыгы авылында электр тапшыру линиясенең яңа төзелеше.

1.3. Федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр һәм региональ әһәмияттәге тарихи җирлекләр территорияләренең расланган саклау предметлары һәм чикләре турында белешмәләр

2018-2030 елларга Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының Татар-Янтык авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү муниципаль программасы (Татарстан-Янтык авыл җирлеге башкарма комитетының 2018 елның 02 апрелендәге 3 нче карары).

Программаның төп чаралары - урамнарны ремонтлау һәм реконструкцияләү.

1.4. Федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр һәм региональ әһәмияттәге тарихи җирлекләр территорияләренең расланган саклау предметлары һәм чикләре турында белешмәләр

Россия Мәдәният министрлыгы һәм Россия Төбәк министрлыгының 2010 елның 29 июлендәге 418/339 номерлы боерыгы нигезендә Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр юк.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 26 мартындагы 188 номерлы карары нигезендә Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә Татарстан Республикасының төбәк (республика) әһәмиятендәге тарихи җирлекләр юк.

1.5. Территориянең социаль-икътисадый потенциалы

1.5.1. Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хуҗалык ягыннан үзләштерү һәм җәмгыятьне икътисадый үстерү дәрәҗәсенә иң зур йогынты ясый.

Татар Янтыгы авыл җирлеге башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, 2021 ел башына халык саны 319 кешегә җиткән.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең демографик структурасы торак пунктлар киселешендә 1.5.1.1.таблицада бирелгән

1.5.1.1.

Демографик структура һәм халыкның хәрәкәте
Татар Янтыгы авыл җирлеге 2021 ел башына, кеше

Торак пункт исеме	**Татар Янтыгы авылы**
Халык саны, барлыгы	**319**
Балалар яше:	**37**
1 елга кадәр	1
1-6 яшь	15
7-17 яшь	18
Эшкә яраклы яшь:	**157**
хатын-кызлар өчен 17 яшьтән өлкәнрәк	67
ир-атлар өчен 17 яшьтән өлкәнрәк	90
Хезмәткә яраксыз яшьтәге:	**125**
Хатын-кызлар	80
Ир-атлар	45
Халыкның гомуми үсеше	-8
Табигый	-11
Туды	-
Үлде	11
Механик	3
Урнашты	9
Чыкты	6

*Мәгълүматлар Татар Янтыгы авыл җирлегенең башкарма комитеты тарафыннан бирелгән

Игътибар итәргә кирәк, Татар Янтыгы авыл җирлегендә (157 кеше) хезмәткә сәләтсез яшьтәге халык санынннан югарырак (125 кеше), бу уңай тенденция булып тора.

Халык саны фаразы

Демографик сәясәтне, шул исәптән республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата халык санын фаразлауны Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Татар Янтыгы авыл җирлеге составындагы һәр торак пунктның саны һәм төп яшь төркемнәре фаразы түбәндәге нигездә үтәлгән:

- халыкның саны һәм яшь структурасы турында белешмәләр;
- Татар Янтыгы авыл җирлегенең башкарма комитеты тарафыннан бирелгән алдагы еллар (2013-2020 еллар) халкының саны һәм яшь структурасы турында белешмәләр.

Фаразлауга караганда, Татар Янтыгы авыл җирлегендә генераль планны тормышка ашыруның беренче чиратына (2031) 619 кеше тәшкил итәчәк, исәп-хисап срогына (2041 ел) 918 кеше тәшкил итәчәк.

1.5.1.2 нче таблица.

Татар Янтыгы авыл җирлегендә халык саны фаразы, кеше

Күрсәткеч атамасы	2021 ел	2031 ел	2041 ел
Татар Янтыгы авылы	319	619	918

1.5.2 Торак фонды

Татар Янтыгы авыл җирлегенең башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, 01.01.2021 елда Татар Янтыгы авыл җирлегенең торак фонды күләме гомуми мәйданның 12,90 мең кв.м тәшкил иткән (1.5.2.1 нче таблицаны карагыз).

1.5.2.1 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегенең индивидуаль торак фондына характеристика (2021 ел башына)

Торак пункт исеме	Җиһазлык, кв.м/кеше.	Торак фонды, мең кв.м	Йортлардагы кол-во	халык (кеше)
Татар Янтыгы авылы	40,44	12,9	201	319

Хәзерге вакытта җирлекнең бөтен торак фонды индивидуаль торак йортларны тәшкил итә. Халыкның торак белән тәэмин ителеш күрсәткече (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метры) тормыш дәрәҗәсен һәм сыйфатын характерлаучы күрсәткечләрнең берсе булып тора.

Татар Янтыгы авыл җирлегендә 2021 ел башына һәр кешегә торакның гомуми мәйданы 40,44 кв.м туры килә. Бу Лаеш муниципаль районы буенча уртача торак белән тәэмин ителештән күпкә югарырак (бер кешегә 33,9 кв.м, шул исәптән авыл җирлегендә - 34,2 кв.м/кеше). Авыл җирлеге буенча уртача республика күрсәткече бер кешегә гомуми торак мәйданының 29,1 кв.м тәшкил итә.

Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарын оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр әзерләү Генераль планның өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтиҗәләренә таяна: торак фондының техник халәте һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль үсеш схемасы нигезендә 2020 елга гомуми мәйданы булган торак белән тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткече 39,0 кв.м/кеше, 2035 елга - 40,8 кв.м/кеше тәшкил итәргә тиеш иде. Генераль планның барлык төп проект карарлары исәп-хисап срогына 2041 елга кадәр планлаштырылганга күрә, бу датага торак белән тәэмин ителешнең берничә зур исәп-хисап күрсәткече - 41,5 кв.м/кеше кабул ителде.

Генераль планда еллык торакны сафка бастыруның исәп-хисап күрсәткече 100 кв.м, бер участокның мәйданы 0,15 га тәшкил итә.

Яңа торак төзелеше мәйданчыклары Татар Янтыгы авылында (авылның көнчыгыш өлеше) гомуми мәйданы 17,57 га һәм гомуми мәйданы 32,46 га булган яңа территорияләрдә (җир кишәрлекләрендә 16:24 040201:93, 16:24:040201:199) Татар Янтыгы авылында каралган. Әлеге территорияләрдә шулай ук социаль инфраструктура, юл йөрү һәм гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектларын (25%), торак төзелеше өчен территория югарыда санап үтелгән объектларны, нәтиҗәдә, индивидуаль торак төзелеше өчен, территориягә күчерергә исәп тота. Татар Янында якынча 13,18 гектар, 88 участок (авылның гамәлдәге чикләрендә гомуми торак мәйданының 8,80 мең кв.м һәм якынча 24,34 гектар, 162 участок (яңа территорияләрдә торакның гомуми мәйданының 16,20 мең кв.м) каралган.

Беренче чиратта (2031 елга кадәр) генераль планны тормышка ашыру өчен Татар Янтыгы авылы (авылның көнчыгыш өлеше) территориясендә 6,59 га мәйдан каралган, бу якынча 4,40 мең кв.м. (44 йорт), индивидуаль торак төзелеше өчен яңа территорияләрдә (җир кишәрлекләрендә 16:24:040201:93, 16:24:040201:199) Татарстан Янтык авылында 12,17 га территориядә каралган, бу якынча 8,10 мең кв.м. (81 участок) тәшкил итәчәк.

Татар Янтыгы авылында шәхси торак төзелеше өчен (2031-2041 еллар) генераль планның исәп-хисап срогы дәвамында (авылның көнчыгыш өлеше) 6,59 га территория каралган, бу якынча 4,40 мең кв.м. тәшкил итәчәк (44 йорт), индивидуаль торак төзелеше өчен яңа территорияләрдә (16:24:040201:93, 16:24:040201:199) Татарстан Янтык авылында 12,17 га территориядә каралган, бу якынча 8,10 мең кв.м. (81) тәшкил итәчәк.

2041 елга авыл җирлегенең торак фондының гомуми күләме, торак территорияләрне үстерү буенча тәкъдим ителгән чараларны гамәлгә ашыру шарты белән, 37,90 мең кв.метрга кадәр артырга, фаразланган чорда торак фонды үсеше гомуми торак мәйданының 25,00 мең кв.м тәшкил итәргә тиеш.

.

1.5.2.2 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегенең торак инфраструктурасын үстерү

Торак пункт исеме	Хәзерге хәле. Торакның гомуми мәйданы, мең кв.м.	Беренче чират (2021-2031 еллар)		Исәп-хисап срогы (2031-2041 еллар)	
		Торакның гомуми мәйданы, мең кв.м.	Чорда яңа торак төзелеше (мең кв. м))	Торакның гомуми мәйданы, мең кв.м.	Чорда яңа торак төзелеше (мең кв. м))
Татар Янтыгы авылы	**12,90**	**25,40**	**12,50**	**37,90**	**12,50**

1.5.2.3 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегендә торак инфраструктурасын үстерү чаралары

№ т/с	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	I чират (2021-2031 еллар)	Исәп-хисап срогы (2031-2041 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ (ҖИРЛЕКТӘГЕ) ЧАРАЛАР									
1	Татар Янтыгы авылы	торак фонды (көнчыгыш авылның бер өлеше)	яңа төзелеш	га/ мең кв.м	-	6,59/4,40	+	+	Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы
				га/ мең кв.м	-	6,59/4,40			
		яңа территорияләрдә торак фонды (җир кишәрлекләрендә 16:24:040201:93, 16:24:040201:199)	яңа төзелеш	га/ мең кв.м	-	12,17/8,10	+	+	Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы
				га/ мең кв.м	-	12,17/8,10			

1.5.3 Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары_
Мәгариф һәм фән объектлары

Мәктәпкәчә белем бирү оешмасы һәм гомуми белем бирү оешмалары

Хәзерге вакытта Татар Янтыгы авыл җирлегендә мәктәпкәчә белем бирү оешмалары юк.

Җирлектә 1-6 яшьлек балалар саны 15 кеше тәшкил итә; норматив тәэмин ителеш шартларында 85% мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының кирәкле куәте 13 урын тәшкил итә.

Гомуми белем бирү оешмасы

Бүгенге көндә Татар Янтыгы авылында 192 укучы сыйдырышлы проект мәктәбе эшли. Мәктәпләрдә укучылар саны 14 кеше тәшкил итә. Мәктәпнең гомуми тулуы проект сыйдырышлылыгының 14% ын тәшкил итә.

Шәһәр төзелешен проектлауның гамәлдәге региональ нормативларына ярашлы рәвештә (ТР МК 27.12.2013 N 1071 (ред. 09.08.2017) «Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларын раслау турында») авыл җирендә мәктәпкәчә учреждениеләр өчен җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеге радиусы 500 метрдан артмаска тиеш, белем бирүнең I баскычында укучылар өчен белем бирә торган гомуми белем бирү учреждениеләренең җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеге радиусы - 2 чакрымнан да артык булмаган җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеге (бер якка) һәм транспорт белән файдалана алу мөмкинлегенең 15 минутыннан да артмаска, I һәм III баскыч укучылары өчен - җәяүлеләр өчен 4 километрдан артык булмаган һәм транспорт белән барып җитү мөмкинлегенең 30 минутыннан да артмаган булырга тиеш (бер якка). II-III дәрәҗә укучыларга хезмәт күрсәтүнең иң чик радиусы 15 чакрымнан артмаска тиеш.

Өстәмә белем бирү оешмалары

Хәзерге вакытта Татар Янтыгы авылында мәктәп каршында 15 урынга исәпләнгән балалар иҗат түгәрәкләре эшләп килә. Өстәмә белем бирү оешмалары 68% тәшкил итә.

Сәламәтлек саклау объектлары

Лаеш муниципаль районы халкына медицина хезмәте күрсәтүне Лаеш үзәк район хастаханәсе" МБУЗ башкара, аның поликлиникасы һәм стационары Лаеш шәһәрендә урнашкан, Столбище табиб амбулаториясе һәм фельдшер-акушерлык пунктлары. Махсуслаштырылган һәм тар профильле медицина ярдәме Казан шәһәренең республика үзәгендә күрсәтелә.

Район үзәк хастаханәсенең стационары район халкына тулаем хезмәт күрсәткәнгә күрә, хастаханә учреждениеләре белән тәэмин ителешнең исәбе бөтен Лаеш муниципаль районы халкы өчен җитештерелгән. Гомумән алганда, район буенча тәэмин ителеш норманың 38,2% ын гына тәшкил итә. Больничный койкалар белән тәэмин ителешнең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы койка-көннәр саны (койкада булу көннәре) кимүнең Гомумроссия тенденциясенә һәм беренчел медик-санитар ярдәмнең ролен көчәйтүгә һәм

сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән структур үзгәртеп корулар үткәрүгә бәйле рәвештә, койка эше көннәренең санын арттыруга бәйле.

Лаеш муниципаль районы халкына ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү өчен Үзәк район хастаханәсе каршында ашыгыч медицина ярдәме станциясе бар, аның карамагында 2 махсуслаштырылган автомобиль, Столбище табиблык амбулаториясе (2 махсус автомобиль) каршындагы СМП подстанциясе, ягъни район халкы 100% ка исәпләнгән СМП станцияләре белән тәэмин ителгән.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясенең куәте 15 минутлык файдалану зонасы чикләрендә 10 мең кешегә исәпләнгән 1 махсус автомобиль нормасыннан чыгып исәпләнә. Татар Янтыгы авыл җирлеге Лаеш үзәк район хастаханәсе каршындагы Ашыгыч медицина ярдәме станциясенә хезмәт күрсәтүнең норматив радиусы чикләрендә урнашкан.

Сәламәтлек саклау системасында мөһим сектор булып амбулатор-поликлиника хезмәте тора, аның торышына бөтен тармак эшчәнлегенең нәтиҗәлелеге һәм сыйфаты, шулай ук күп кенә медик-социаль проблемаларны хәл итү бәйле.

Амбулатория-поликлиника хезмәте системасына поликлиникалар, фельдшер-акушерлык пунктлары, гомуми практика табиблары керә. Татар Янтыгы авыл җирлеге халкына медицина хезмәте күрсәтүне сменага 16 кеше йөри торган проект куәте булган Татар Янтыгы авылында фельдшер-акушерлык пункты гамәлгә ашыра. Бүгенге көнгә 267% норматив ихтыяҗ бар.

Мәдәният һәм сәнгать объектлары

Татар Янтыгы авылында мәдәният учреждениеләреннән 200 урынга исәпләнгән Мәдәният йорты һәм китап фондының 14,838 мең данәсенә китапханә.

Халыкны китапханәләр 582% тәшкил итә, авыл мәдәният йортлары тарафыннан авыл халкының клуб учреждениеләренә булган норматив ихтыяҗының 208%ы тәшкил итә.

Физкультура һәм массакүләм спорт объектлары

Татар Янтыгырыгы авылында 162 кв.м мәйданлы мәктәп спорт залы эшли, бу норматив ихтыяҗның 69% ын тәшкил итә.

Хезмәт күрсәтүнең башка объектлары

Сәүдә һәм җәмәгать туклануы объектлары

Татар Янтыгы авылында 45 кв.м мәйданлы ике кибет эшли, бу норматив ихтыяҗның 47%ына туры килә.

Бүгенге көндә Татар Янтыгы авыл җирлегендә җәмәгать туклануы һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре юк.

Халыкка хокукый, финанс, консультатив һәм башка шундый хезмәтләр күрсәтү буенча төзелмәгән объектлар

Татар Янтыгы авылында почта элемтәсе бүлеге бар. Хәзерге вакытта банкларның бүлекләре җирлектә юк.

Коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтүнең һәм шәхси хезмәтләр күрсәтүнең төзелмәгән объектлары

Бүгенге көндә Татар Янтыгы авыл җирлегендә көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре юк.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә 3,70 гектар мәйданлы зират урнашкан. Зиратның тулылыгы - 90%. Зиратның буш территорияләре 0,37 га тәшкил итә, тәэмин ителеш - 463%.

Административ биналар

Татар Янтыгы авыл җирлегендә хокук тәртибен саклауның гамәлдәге системасы билгеләнгән нормативка тулысынча җавап бирә.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең гамәлдәге халкына хезмәт күрсәтү объектларында ихтыяҗ халыкның гамәлдәге демографик структурасы нигезендә, шулай ук Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгының 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр номерлы боерыгы белән тәкъдим ителгән нормативлар нигезендә эшләнгән. (Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгының 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр номерлы боерыгы белән (“Шәһәр төзелеше” СП 2.07.01-89 “СниП 2.07.01-89”ны раслау турында). .

1.5.3.1 нче таблицада, объектларның күптөрлелегенең аермасы күрсәтелгән.

1.5.3.1 нче таблица.

Татар Янтыгы авыл җирлеге халкының социаль-мәдәни объектлар белән тәэмин ителешен анализлау коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү

Торак пункт	Үлчәү берәмлеге	Норма	Норматив база	норма буенча кирәкле	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	тәэмин ителеш %
Мәгариф һәм фән объектлары						
Мәктәпкәчә балалар учреждениеләре	урын	1-6 яшьлек балаларның 85% ы	СП 42.13330	13	-	0
Гомуми белем бирү мәктәпләре	урын	7-17 яшьтәге 100% бала	ТР МК № 1071	18	192	1067
Мәктәптән тыш учреждениеләр	урын	Мәктәп укучыларының 120% ы	ТР МК № 1071	22	15	68
Сәламәтлек саклау объектлары						
Хастаханәләр	койка	1000 кешегә 13,47 ятак.	СП 42.13330	4	-	0
Амбулатор-поликлиника учреждениесе	пос./см.	сменага 18,15 йөрү 1000 кешегә.	ТР МК № 1071 посты	6	16	267
Физик культура һәм массакүләм спорт объектлары						
Гомуми файдаланудагы спорт залдары	Идән кв.м.	1000 кешегә 350 кв.м.	ТР МК № 1071 посты	111,7	162	69
Яссы корылмалар	кв.м.	1000 кешегә 1949,4 кв.м.	СП 42.13330	621,9	-	0
Бассейннар	кв.м. бөртек.	1000 кешегә 75 кв.м.	ТР МК № 1071	23,9	-	0
Мәдәният һәм сәнгать объектлары						
Клублар, Мәдәният йортлары	урын	1000 кешегә 300 урын.	СП 42.13330	96	200	208
Китапханәләр	мең том	1000 кешегә 8 мең том	ТР МК № 1071	2,55	14,84	582
Хезмәт күрсәтүнең башка объектлары						
Кибетләр	кв.м. торг.	1000 кешегә 300 кв.м.	СП 42.13330	95,7	45	47
Туклану предприятиеләре	урын	1000 кешегә 40 урын.	СП 42.13330	13	-	0
Көнкүрешкә хезмәт күрсәтү предприятиеләре	Урын колы	1000 кешегә 7 эш урыны	СП 42.13330	2	-	0
Элемтә бүлекләре	объект	1 объект 0,5-6,0 мең кешегә	ТР МК № 1071	1	1	100
Бүлекләр, банк филиалы	объект	0,5 объект 1000 торакка.	ТР МК № 1071	1	-	0
Полиция	кеше.	1 уч 3-3,5 мең кешегә.	СП 42.13330	1	1	100
Зират	га	1000 кешегә 0,24 га.	СП 42.13330	0,08	0,37	463

Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү

Татар Янтыгы авыл җирлеге генераль планының төп максатларының берсе, фаразланган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, халыкның хезмәт күрсәтү учреждениеләренә ихтыяҗларын канәгатьләндерү, шулай ук барлык халыкка хезмәт күрсәтү объектларыннан файдалану мөмкинлегенең тигез шартларын тәэмин итү.

Җирлек территориясендә урнашырга тәкъдим ителә торган социаль-мәдәни хезмәт күрсәтү объектлары әлеге объектларның даими халыкка гына түгел, икенче торак төзүче халыкка да хезмәт күрсәтәчәген исәпкә алып каралган.

Объектларныңкүптөрлелегендә1.5.3.2 нче таблицада күрсәтелгән.

Мәгариф һәм фән объектлары

Мәктәпкәчә белем бирү оешмасы

Генераль план нигезендә, Лаеш муниципаль районының Территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә, беренче чиратта, Татар Янтыгы авылында 15 урынлык мәктәп бинасында балалар бакчасы ачу каралган.

Генераль план белән беренче чиратта «башлангыч мәктәп - балалар бакчасы» комплексын төзү тәкъдим ителә - проект куәте 30 укучы һәм 35 урын кадастр номерлары булган җир участокларында 16:24:040201:93, 16:24:040201:199.

Белем бирү оешмасы

Генераль план, Лаеш муниципаль районының Территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә, беренче чиратта, Татар Янтыгы авылында, балалар бакчасы бинасында урнашуга бәйле рәвештә, МБОУ "Татар Янтыгы төп гомуми белем бирү мәктәбе" реконструкциясе каралган.

Өстәмә белем бирү оешмалары

Генераль план нигезендә, Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә, беренче чиратта 104 урын һәм гамәлдәге һәм проектлана торган мәктәпләр базасында исәп-хисап срогына 72 урын күләмендә балалар иҗаты түгәрәкләрен оештыру тәкъдим ителә.

Мәдәният һәм сәнгать объектлары

Генераль план буларак, беренче чиратта, кадастр номерлары булган җир участокларында авыл клубы төзү тәкъдим ителә 16:24:040201:93, 16:24:040201:199 куәте 76 урынлы.

Физик культура һәм массакүләм спорт объектлары

Генераль план буларак, беренче чиратта Татар Янтыгы авылындагы иҗтимагый үзәк составында спорт залы төзү тәкъдим ителә (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:040201:93, 16:24 040201:199 мәйданы 159,3 кв.м.

Генераль план белән 473,7 кв.м мәйданлы (кадастр номерлары

16:24:040201:93, 16:24:040201:199) яссы корылмалар төзү тәкъдим ителә.

Моннан тыш, Татар Янтыгы авылында беренче чиратта 842,1 кв.м мәйданлы яссы корылмалар төзү тәкъдим ителә.

Башка объектлар

Коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү буенча җитештерү белән бәйле булмаган объектлар

Генераль план белән Татар Янтыгы авылындагы 3 эш урынына көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен төзү һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен 3 эш урынына иҗтимагый үзәк составында яңа төзү тәкъдим ителә (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:040201:93, 16:24:040201:199) .

Сәүдә һәм җәмәгать тукланууы объектлары

Генераль план буенча беренче чиратта 18,8 кв.м мәйданлы яңа кибет һәм Татрарский Янтык авылында 18 утырту урынына кафе төзү тәкъдим ителә, хисап срогына Татар Янтыгы авылында 16,8 кв.м мәйданлы кибет төзү тәкъдим ителә.

Кадастр номерлары булган җир участокларында беренче чиратта генераль план белән 16:24:040201:93, 16:24:040201:199 яңа төзелеш тәкъдим ителә, иҗтимагый үзәк составында, 72,9 кв.м мәйданлы кибет һәм 18 урынлы кафе. Генераль планны гамәлгә ашыруның исәп-хисап срогына 72,9 кв.м мәйданлы кибет төзү тәкъдим ителә (кадастр номеры 16:24:040201:199).

Халыкка хокукый, финанс, консультатив һәм башка шундый хезмәтләр күрсәтү буенча җитештерү белән бәйле булмаган объектлар

Генераль план белән беренче чиратта (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199) Татарстан Янтык авылындагы иҗтимагый үзәк составында банк бүлекчәсе төзү тәкъдим ителә.

Зиратлар

Генераль план чаралары белән Брысс елгасы сусаклагыч зонасында урнашкан Татар Янтыгы авылындагы зиратның бер өлешен ябу тәкъдим ителә.

Административ бина

Татар Янтыгы авыл җирлегендә хокук тәртибен саклауның гамәлдәге системасы билгеләнгән нормативка тулысынча җавап бирә

.

1.5.3.2 нче таблица.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле куәтен исәпләү

Татар Янтыгы авыл хуҗалыгы

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Гамәлдәге хәл	Норма	Авыл җирлеге өчен ихтыяж		Булган саклана торган	Кирәкле яңа төзелеш		Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2041 елга кадәр тәэмин итү), %
				1 чират (2031 ел)	Исәп-хисап вакыты (2041 ел) (2041 ел)		1 чират (2021 ел-2031 ел)	Расч. (2031 ел, 2041 ел)	
Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары	урын	-	Яшь балаларның 85% ы 1-6 яшь	35	50	-	35	15	100
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	192	7-17 яшьтәге 100% бала	99	159	192	-	-	121**
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урын	15	Мәктәп укучыларының 120% ы	119	191	15	104	72	100
Хастаханәләр	койка	-	1000 кешегә 13,47 ятак.	8	12	-	8	4	0*
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	пос./см.	16	18,15 посещ. сменага 1000 кешегә.	11	16	16	-	-	100
Спорт заллары	Идән кв.м.	162	1000 кешегә 350 кв.м.	216,7	321,3	162	54,7	104,6	100
Яссы корылмалар	Идән кв.м.	-	1000 кешегә 1949,4 кв.м.	1206,7	1789,5	-	1206,7	582,8	100
Бассейннар	кв.м су бөртеге.	-	1000 кешегә 75 кв.м.	46	69	-	46	23	0*
Клублар, Мәдәният йортлары	урын	200	1000 кешегә 300 урын.	186	276	200	-	75	100
Китапханәләр	мең экз.	14,84	1000 кешегә 8 мең данә.	4,95	7,34	14,84	-	-	202**
Кибетләр	кв.м. торг.	45	1000 кешегә 300 кв.м.	185,7	275,4	45	140,7	89,7	100
Җәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	-	1000 кешегә 40 урын.	25	37	-	25	12	100
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш. урыны	-	1000 кешегә 7 эш урыны	4	6	-	4	2	100
Элемтә бүлекләре	объект	1	1 объект 0,5-6,0 мең кешегә	1	1	1	-	-	100
Банк бүлеге	объект	1	1 мең кешегә 0,5 объект	1	1	-	1	-	100
Полиция	кеше.	1	1 участковый 3-3,5 мең	1	1	1	-	-	100
Зират	га	0,37	1000 кешегә 0,24 га.	0,15	0,22	0,28	-	-	127**

*хастаханәләрнең район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия булуы сәбәпле, аларны муниципаль районның район үзәгендә урнаштыру күздә тотыла. Әлеге объектлар белән тәэмин ителеш район халкыннан, тулаем алганда, исәпләнә

* * *тәэмин ителеш күрсәткече 100%тан артык, объектларның гамәлдәге егәрлеге куллану вакытына караганда артыграк булуы белән бәйле.

Таблица1.5.3.3

Татар Янтыгы авыл җирлеге өлкәсенә хезмәт күрсәтү чаралары исемлеге

№ т/с	Торак пункт	Объект исеме	Чаралар	Үлчәү берәмлекләре	куәте		Тормышка ашыру		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2021-2031	Хисап срогы (2031-2041 г.)	
Җирле (район) әһәмияттәге гамәлләр									
Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары									
1	Татар Янтыгы авылы	Балалар бакчасы	Мәктәп бинасында балалар бакчасы ачу	урын	-	15	+	-	Iаеш МР ТПС, Генераль план Генераль планы
2	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Балалар бакчасы берләштерелгән с башлангыч мәктәп	Яңа төзелеш	урыннар / укучылар	-	35 / 30	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Гомуми белем бирү оешмалары									
1	Татар Янтыгы авылы	«Татар-стан» МБМУ Янтык төп гомуми белем бирү мәктәбе	Оештыру (балалар урнаштыруга бәйле рәвештә реконструкция мәктәп бинасында бакча)	урын	192	-	+	-	Iаеш МР ТПС, Генераль план Генераль планы
Өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Татар Янтыгы авылы	түгәрәкләр балалар иҗаты	Оештыру мәктәпләр каршындагы чара	урын	15	104/72	+	+	Iаеш МР ТПС, Генераль план Генераль планы
Җирле (җирлек) әһәмияттәге чаралар									
Физик культура һәм массакүләм спорт объектлары									
1	Татар Янтыгы авылы	Яссы корылма	Яңа төзелеш	Идән квадрат метры	-	842,1	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
2	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Яссы корылма	Яңа төзелеш	Идән квадрат метры	-	473,7/ 473,7	+	+	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы

3	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Спорт залы іҗтимагый үзәк составынд	Яңа төзелеш	Идән квадрат метры	-	159,3	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Мәдәният һәм сәнгать объектлары									
1	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Авыл мәдәният йорты	Яңа төзелеш	урын	-	76	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Хезмәт күрсәтүнең башка объектлары									
Коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү буенча җитештерү белән бәйле булмаган объектлар									
1	Татар телендә Янтык	Көнкүрешкә хезмәт күрсәт предприятиеләре	Яңа төзелеш	урын колы.	-	3	+	+	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
2	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Җәмәгать үзәге составында көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Яңа төзелеш	эшчеләрне урын	-	3	+	+	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Халыкка хокукый, финанс, консультатив һәм башка шундый хезмәтләр күрсәтү буенча җитештерү белән бәйле булмаган объектлар									
1	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Банк бүлеге іҗтимагый үзәк составынд	Яңа төзелеш	операц. урын	-	1	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Сәүдә һәм җәмәгать туклануы объектлары									
1	Татар Янтыгы авылы	Кибет	Яңа төзелеш	кв.м сату. пл.	-	67,8/16,8	+	+	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
2	Татар Янтыгы авылы	Кафе	Яңа төзелеш	урын	-	18	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
3	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Іҗтимагый үзәк составынд кибет	Яңа төзелеш	кв.м сату. пл.	-	72,9	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы

4	Татар Янтыгы авылы (Кадастр номеры 16:24:040201:199) җир кишәрлеге	Кибет	Яңа төзелеш	кв.м сату. пл.	-	72,9	-	+	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
4	Татар Янтыгы авылы (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199булган) җир кишәрлекләре	Іҗтимагый үзәк составынд кафе	Яңа төзелеш	урын	-	18	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Зиратлар									
1	Татар Янтыгы авылы	зират	Брысс елгасы су саклау зонасында урнашкан зиратның бер өлешен ябу	га	3,70	3,61	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы

1.5.4. Тарихи-мәдәни мирас

Татарстан Республикасы комитетының 2021 елның 22 апрелендәге 01-08/1706 номерлы мәдәни мирас объектлары буенча хаты нигезендә Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә бәяләмә төзелгән вакытка Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының бердәм дәүләт реестрына кертелгән, аларга карата территорияләрнең чикләре һәм шулай ук аларның саклау зоналары билгеләнгән мәдәни мирас объектлары юк,

Татарстан Республикасының мәдәни мирас объектларын саклау буенча комитеты әлеге авыл җирлеге территориясендә ачыкланган мәдәни мирас объектлары яисә мәдәни мирас объекты билгеләре булган объектларның булмавы турында белешмәләргә ия түгел .

1.5.5. Җитештерү территорияләре

Җирлек территориясендә җитештерү территорияләре юк.

Сәнәгать җитештерүен үстерү

Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар каралмаган.

1.5.6. Агросәнәгать комплексы

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә агросәнәгать комплексының гамәлдәге түбәндәге объектлары бар:

- Татар Янтыгы авылындагы гараж, техник хезмәт күрсәтү пункты;
- Татар Янтыгы авылы янындагы ашлык склады;
- Татар Янтыгы авылы янындагы ашламалар склады.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә Татар Янтыгы авылы янындагы гамәлдә булмаган ферма бар.

Агросәнәгать комплексын үстерү

Генераль план беренче чиратта тәкъдим ителә:

- Татар Янтыгы авылы янында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән бәйле рәвештә, объектларның санитар-саклык зонасында терлек зиратын урнаштыруга бәйле территорияләре яңадан эшләү.

Татар Янтыгы авыл җирлегендә агросәнәгать комплексын үстерү чараларының җыелма исемлеге 1.5.6.1 нче таблицада бирелгән.

1.5.6.1 нче таблица.

Татар Янтыгы авыл җирлегендә агросәнәгать комплексын үстерү чаралары исемлеге

№ т/с	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2031 елга кадәр).	Исәп-хисап срогы (2031-2041 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Татар Янтыгы авылы янында	Ферма (практик), ашлык склады, ашламалар склады	- Татар Янтыгы авылы янында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән бәйле рәвештә, объектларның санитар-саклык зонасында терлек зиратын урнаштыруга бәйле территорияләре яңадан эшләү.	га	16,75	-	+	-	Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы

1.5.7. Туристлык-рекреацион потенциал. Җирле халыкның ялын оештыру

Туристлык индустриясендә җәлеп ителгән объектларның һәм ресурсларның булуы һәм территориаль урнашуы Татарстан Республикасы Апас муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы кысаларында бәяләнгән территориянең туристлык-рекреацион потенциалын формалаштыра.

Территориянең туристлык-рекреацион потенциалын бәяләүгә факторларның шактый өлеше йогынты ясый, шул исәптән урманлы территорияләр, су объектлары, махсус сакланылучы табигать территорияләре һәм тарихи-мәдәни объектлар булу, тирәлекне пычратуның эре чыганаклары булмау.

Җирлекнең ял ресурслары җирле халык ялы өчен кулланыла торган саклагыч һәм эксплуатацияләү урманнарыннан гыйбарәт (урман культуралары, җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре җыю һәм әзерләү). Шулай ук агач-куаклык, болын һәм көтүлекләр белән капланган, шулай ук табигый-рекреацион үзлекләргә ия булган авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр мәйданнары да бар.

Рекреацион территорияләргә шулай ук Брасса һәм буаны кертергә мөмкин.

Туристлык-рекреация системасын үстерү. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Рекреацион комплексларны үстерү максатларында генераль план чаралары түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш: икенче торак һәм дача массивлары, кирәкле транспорт инфраструктурасы белән тәэмин ителгән рекреация зоналары буларак җирлекнең җәлеп итүчәнлеген арттыру; халык өчен ял көне массакүләм ялын үстерү өчен шартлар тудыру; җирлек территориясенең, әйләнә-тирә мохитнең массакүләм ял итү урыннарында иминлеген саклап калган очракта, табигый-ландшафт потенциалыннан файдалану, торак пунктлар янында яшел зоналар һәм ял зоналарын формалаштыруны һәм комплекслы үстерүне тәэмин итү.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең туристлык-рекреация системасын алга таба үстерү нигезендә табигый рекреация ресурслары - урманнар, күлләр, болыннар, чагыштырмача якын урнашуы ята.

Урманнарда янгын һәм санитария куркынычсызлыгы, урман торгызу һәм урманнарны карау кагыйдәләрен үтәгән очракта, җирлектә урманнардан рекреацион файдалануны генераль план белән үстерү тәкъдим ителә.

Урманнардан Рекреацион файдалану күпчелек кешеләрнең көчләрен торгызу һәм сәламәтлеген саклау өчен кирәк. Шуңа күрә урманнардан рекреацион максатлар өчен файдалану аерым әһәмияткә ия. Ял итүне, туризмны, физкультура-савыктыру һәм спорт эшчәнлеген оештыру максатларында рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен туристлык сукмакларын һәм трассаларын, мәдәни-массакүләм чаралар уздыруны, җәяүлеләр, велосипед һәм чаңгыда йөрүләрне, ат белән йөрүләрне, танып белү һәм экология экскурсияләрен, спецификалары урманда ярышлар үткәрүгә туры килә торган аерым спорт төрләре буенча спорт ярышларын, физкультура-спорт фестивальләрен һәм тренировка җыеннарын оештырырга, шулай ук рекреация эшчәнлегенең башка төрләре белән шөгыльләнергә мөмкин.

Торак пунктлар территориясендә генераль план белән торак пунктлар территориясендә балалар өчен уен мәйданчыкларын оештыру буенча чаралар тәкъдим ителде.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең туристлык-рекреация системасын үстерү чараларының җыелма исемлеге 1.5.7.1 нче таблицада күрсәтелгән.

1.5.7.1 нче таблица.

Татар Янтыгы авыл җирлегендә рекреация территорияләрен үстерү чаралары исемлеге

№ т/с	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Проект	Беренче чират (2031 елга кадәр).	Исәп-хисап срогы (2031-2041 еллар.)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Татар Янтыгы авыл җирлеге	Гомуми файдаланудагы яшелләндерү	оештыру	-	-	-	+	+	Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы

1.5.8. Автомобиль юллары һәм транспорт

Транспорт, башка инфраструктур тармаклар белән беррәттән, җәмгыятьнең тормыш эшчәнлегенең төп шартларын тәэмин итә, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып тора.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең транспорт структурасы Лаеш муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасы транспорт челтәренә интеграцияләнгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Автомобиль юллары һәм транспорт

Татар Янтыгы авыл җирлегенең гамәлдәге барлык автомобиль юллары региональ яисә муниципальара һәм җирле әһәмияттәге юлларга бүленә.

Төбәк яисә муниципальара әһәмияттәге юллар түбәндәгеләр:

- җирлек территориясе буйлап төньяк-көнбатыштан көньяк-көнчыгышка таба киң юнәлештә уза торган асфальт-бетон өслекле «Сорочьи Горы - Шали» II категорияле автомобиль юлы;
- «Урта Девятово - Татарский Янтык» IV категорияле автомобиль юлы, асфальт-бетон өслекле, ул җирлек территориясе буйлап җирлекнең көньяк чигеннән Татар Янташына кадәр меридиональ юнәлештә уза.

Татарстан Республикасы чикләренә кадәр төньяк юнәлештә Татарстан Республикасы чикләренә кадәр бара торган «Татарстан Янтыклыгы - республика чиге» категориясеннән башка автомобиль юлы җирле әһәмияттәге автомобиль юлы булып тора.

Тышкы транспортны үстерү чаралары

«Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү» бүлегенең төп максаты Лаеш муниципаль районының Татар Яңа Кабак авыл җирлегенең генераль планы составында Татар-Яңа Кабак авыл җирлегенең төп максаты - халык ихтыяҗларына туры китереп, җирлек икътисадының нәтиҗәлелеген һәм конкуренциягә сәләтлелеген арттырып, таләп ителә торган техник халәтне, юл челтәренең үткәрү сәләтен, куркынычсызлыгын һәм тыгызлыгын тәэмин итеп, автомобиль юлларын үстерү.

Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү

Генераль план, Россия Федерациясен территориаль планлаштыру схемасы чаралары һәм Татар Янтыгы авыл җирлегендә территорияне планлаштыру проекты буенча федераль әһәмияттәге «Мәскәү - Түбән Новгород - Казан тизйөрешле автомобиль юлы» автомобиль юллары төзелеше каралган.

Региональ әһәмиятле автомобиль юлларын үстерү

Генераль план, Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә Татар Янтыгы авыл җирлегендә «Татар Янтыгы - республика чиге» төбәк әһәмиятендәге автомобиль юлларын төзү (асфальт-бетон өслек урнаштыру) күздә тотыла.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү

Генераль план буларак, беренче чиратта Татар-Янтык авылы янындагы подъезд төзү (яңа җир кишәрлеге 16:24:040201:93) һәм Татар Янтыгы авылы урамнарын чокырлы ремонтлау тәкъдим ителә.

Тимер юл транспортын үстерү

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2008 елның 17 июнендәге карары белән расланган 2030 елга кадәр Россия Федерациясендә тимер юл транспортын үстерү стратегиясе нигезендә. 877-р, Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы буенча 2030 елга кадәр чорга «Казан-Әлмәт-Бөгелмә-Азнакай» тизйөрешле тимер юл төзү каралган.

«Казан - Әлмәт - Бөгелмә - Азнакай» проектлана торган тимер юлның урыны проектлауның алдагы этапларында ачыклык кертәчәк, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Җитештерү процессларын башкарганда хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау таләпләрен раслау турында» 1996 елның 13 августындагы 997 номерлы карары таләпләрен исәпкә алып, шулай ук Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2000 елның 15 сентябрендәге 669 номерлы «Җитештерү процессларын башкарганда хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау, шулай ук Татарстан Республикасы территориясендә транспорт торбаүткәргечләр, элемтә һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләгәндә таләпләр турында» карары таләпләрен исәпкә алып.

Ясалма корылмалар

Генераль план белән беренче чиратта “Казан - Әлмәт - “Бөгелмә - Азнакай” тимер юлы участогында терлекләр өчен биокүчеш төзү тәкъдим ителә.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү чаралары 1.5.8.1 нче таблицада күрсәтелгән.

1.5.8.1 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегенең автомобиль юлларын үстерү чаралары исемлеге

№ т/с	Урнашу урыны	Торак пункт объект	чаралар чаралар	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чаралар
					Сущест-вующая	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2021-2031 еллар.)	Исәп-хисап срогы (2031-2041 еллар.)	
Федераль әһәмияттәге чаралар									
Тимер юллар									
1*	Татар Янтыгы авыл җирлеге	«Казан - Әлмәт - Бөгелмә - Азнакай» тимер юлы участогы	Яңа төзелеш	км	-	11,20	+	+	Россия Федерациясендә тимер юл транспортын 2030 елга кадәр үстерү стратегиясе Лаеш МБ, Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Автомобиль юллары									
1*	Татар Янтыгы авыл җирлеге	«Мәскәү - Түбән Новгород - Казан тизйөрешле автомобиль юлы»	Яңа төзелеш	км	-	0,26	+	+	Татарстан Республикасы СТП, Татар Янтыгы авыл җирлеге Генераль планы
Җирле (җирлек) әһәмияттәге чаралар									
Автомобиль юллары									
1	Татар Янтыгы авыл җирлеге	Татар Янтыгыы - республика чиге	Төзелеш (асфальт-бетонлы өслекнең төзелеше)	км	3,06	-	+	-	Лаеш МБ ТПС, Татар Янтыгы авыл җирлегенең Генераль планы
2	Татар Янтыгы авыл җирлеге	Татар Янтыгы авылына килү (яңа ЗУ территориясе 16:24:040201:93)	Яңа төзелеш	км	-	0,60	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
Урам-юл челтәре									

№ т/с	Урнашу урыны	Торак пункт объект	чаралар чаралар	Үлчәү берәмлеге	куәте		Гамәлгә ашыру срогы		Чара чаралар
					Сущест-вующая	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2021-2031 еллар.)	Исәп-хисап срогы (2031-2041 еллар.)	
1	Татар Янтыгы авылы	Казан ур.,	Яңа төзелеш	км	-	0,20	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
2	Татар Янтыгы авылы	Центральная ур.	Капиталь ремонт (вак таш)	км	0,75	-	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
3	Татар Янтыгы авылы	Колхоз ур.	Капиталь ремонт (вак таш)	км	0,85	-	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
4	Татар Янтыгы авылы	Казан ур.,	Капиталь ремонт (вак таш)	км	1,67	-	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
5	Татар Янтыгы авылы	Набережная ур.	Капиталь ремонт (вак таш)	км	0,63	-	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
6	Татар Янтыгы авылы	Магазинная урамы	Капиталь ремонт (вак таш)	км	0,81	-	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
7	Татар Янтыгы авылы	Мәктәп ур.	Капиталь ремонт (вак таш)	км	1,26	-	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
8	Татар Янтыгы авылы	Нагорная ур.	Капиталь ремонт (вак таш)	км	1,52	-	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы
Ясалма корылмалар									
1	Татар Янтыгы авыл җирлеге	«Казан - Әлмәт - Бөгелмә - Азнакай» тимер юлы участогында хайваннар өчен күчү юлы	Яңа төзелеш	данә	-	1	+	-	Шиһалиев авыл җирлегенең генераль планы

Проектлана торган юлның урыны РФ Хөкүмәтенең «Җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, торбаүткәргечләрне, элемтә линияләрен һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясы объектларының үлүен булдырмау таләпләрен раслау турында»1996 елның 13 августындагы 997 номерлы Карары таләпләрен исәпкә алып, проектлауның алдагы этапларына аныкланачак. Моннан тыш, «Казан-Әлмәт-Азнакай-Бөгелмә» ж/ды картографик материалларда якынча күрсәтелде һәм территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә аныкланачак.

1.6. Татар Янтыгы авыл җирлегенең социаль-икътисадый үсешенә SWOT-анализ

1.6.1 нче таблица

Көчле яклар (S)	Мөмкинлекләр (O)
1. Яңа объектларны үстерү өчен буш булган территорияләрдә мәйданнар, шул исәптән торак төзелеше өчен дә; 2. Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан ераклык; 3. Муниципаль берәмлек территориясендә эре экологик пычрак производстволар булмау.	1. Туризм үсеше (ял көне туризмы, экотуризм, тематик походлар); 2. Туучылар санын стимуллаштыру һәм үлүчеләр санын киметү; 3. Миграция агымының артуы һәм демографик хәлнең яхшыруы стимуллаштыру; 4. АПК үсеше; 5. Сәнәгатьнең башка төрләрен үстерү; 6. Хезмәт мигрантларын җәлеп итү; 7. Сәламәт яшәү рәвеше өстенлеген, гаилә иминлеге кыйммәтләрен һәм балаларның әһәмиятен җәмгыять аңында күтәрү; 8. Потенциаль инвесторларны җәлеп итү өчен инженерлык инфраструктурасын үстерү; 9. Федераль һәм региональ максатчан программаларга керү мөмкинлеге, шул исәптән Милли проектларны гамәлгә ашыру кысаларында;
Йомшак яклар (W)	**Янаулар (T)**
1. Начар финанс базасы һәм җирлек бюджетының югары дотациялелеге; 2. Квалификацияле хезмәткәрләр булмау; 3. түбән инвестиция җәлеп итүчәнлеге; 4. Үлем туучылар өстеннән өстенлек итә.	1. Демографик проблемалар: яшьләрнең китүе; 2. Социаль инфраструктура объектларын финанслмау; 3. Эш урыннарын кыскарту; 4. Икътисадый көчле көндәшләрнең башка төбәкләр һәм шәһәрләрдән булуы; 5. Социаль тигезсезлек һәм ярлылык проблемаларының артуы .

2. Әйләнә-тирә мохитне саклау

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге стратегик максатлар булып экологик хәлне яхшырту, халыкның һәм территорияләрнең экологик куркынычсызлыгын тәэмин итү, табигый экосистемаларны саклау һәм торгызу, табигатьтән рациональ һәм тотрыклы файдалануны тәэмин итү тора.

Татар Янтыгы авыл җирлеген әйләнә-тирә мохитне саклау һәм экологик иминлек өлешендә территориаль планлаштыруның мөһим бурычлары булып түбәндәгеләр тора:

- җирлекнең ландшафт һәм архитектура-пространство үзенчәлеген саклап калу;
- территорияләрдән нәтиҗәле файдалануны тәэмин итү;
- тереклек эшчәнлегенең уңай мохитен булдыру;
- территория һәм әйләнә-тирә мохит куркынычсызлыгын тәэмин итү;
- территорияне төзекләндерү һәм яшелләндерү комплекслылыгы.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 маддәсе нигезендә территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга Россия Федерациясе халыкларының саклау, санитар-саклау зоналары, мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклау зоналары, мәдәни мирас объектларын саклау зоналары, су басу зоналары, су басу зоналары, эчәр сулар һәм хуҗалык-көнкүреш су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары, саклана торган объектлар зоналары, аэродром территориясе, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган башка зоналар керә.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә территорияне махсус куллану шартлары белән түбәндәге зоналар бүлеп бирелде:

- санитар-яклау зоналары;
- автомобиль юлларының юл буе полосалары;
- электр челтәре хуҗалыгы объектларын саклау зоналары;
- линияләрнең һәм элемтә корылмаларының сак зоналары;
- сак зоналары һәм магистраль һәм сәнәгать торбаүткәргечләренә кадәр минималь ераклыктагы зоналар;
- газ бүлү челтәрләренең сак зоналары;
- су саклау зоналары, яр буе яклау зоналары һәм яр буе полосалары;
- эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары;
- урман фонды җирләре;
- хайваннар дөньясы объектларын саклау;
- файдалы казылмалар чыгару зоналары;

- махсус сакланылучы табигать территорияләре;
- мәдәни мирас объектларын яклау зоналары;
- приаэродром территорияләре.

Генерал план белән комплексны бәяләү һәм санитар-экологик характеристика нигезендә территорияне экологик-тотрыклы үстерүнең төп юнәлешләре билгеләнә, аларны гамәлгә ашыру өчен табигатьне саклау чаралары эшләнә:

– территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру;

– һава бассейнын саклау;

– су ресурсларын саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану;

– җир фондын саклау;

– калдыклар белән эш итү системасын үстерү;

– территориягә техноген йөкләнешне киметү буенча инженер-техник чаралар;

– физик йогынты ясаудан яклау;

– территориянең табигый-экологик каркасын булдыру;

– хайваннар дөньясын саклау;

– халыкның медицина-экология иминлеген тәэмин итү.

Шуны билгеләп үтәргә кирәк, генераль план чаралары түбәндәге таләпләр нигезендә эшләнә:

– Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы;

– Россия Федерациясе Җир кодексы;

– Россия Федерациясе Су кодексы;

– "Әйләнә-тирә мохитне саклау турында" 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон

– «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон;

– «Махсус сакланылучы табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон һ.б.

Авыл җирлеге территориясендә капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга тапшыру, эксплуатацияләү, консервацияләү һәм бетерү, җитештерү объектларында «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында»2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль Законның 28.1 статьясы таләпләренә туры китереп, әйләнә-тирә мохит өлкәсендә гамәлдәге закон нормаларын һәм таләпләрен үтәп, гамәлгә ашырылырга тиеш.

Моннан тыш, объектларны проектлаганда, төзегәндә һәм эксплуатациялəгәндә «яшел стандартлар» критерийларын таләпләргә туры китереп үтәү зарур, ГОСТ Р 54964-2012 «Россия Федерациясенең милли стандарты. Ярашлыкны бәяләү. Күчемсез милек объектларына экологик таләпләр ".

Санитария-гигиена һәм табигатьне саклау таләпләрен үтәгәндә проектлана торган объектлар әйләнә-тирә мохит компонентларына һәм Татар Янтыгы авыл җирлеге халкының яшәү шартларына тискәре йогынты ясамаячак.

2.1. Табигать шартлары һәм ресурслары

Рельефы һәм геоморфологиясе. Татар-Янтык авыл җирлеге Лаеш муниципаль районының төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан һәм геологик-геоморфологик үзенчәлекләр буенча Кама алды районына керә. Җирлек Иделнең сул яры һәм Кама елгасының уң яры буйлап урнашкан. Җир өслегенең гомуми юнәлеше төньяктан көньякка таба юнәлгән һәм ул 20 гә якын тәшкил итә.

Карала торган территориянең абсолют биеклекләре 77,8 - 175,8 м чикләрендә тирбәлә. Рельефның минималь билгеләре җирлекнең көньяк чиге (Брысс елгасының су көзгесе) янында, максималь рәвештә Лаеш урманчылыгында, җирлекнең төньяк-көнбатыш чигендә күзәтелә.

Татар Янтыгы авыл җирлеге вакытлыча һәм даими су агымнары үзәннәрендә үсеш алган овраж-бал челтәре белән характерлана.

Геологик төзелеш. Өйрәнелә торган территория платформа өчен ике ярүслы төзелеш белән характерлана: аскы һәм урта протерозның интенсив дислоцированный метаморфик токымнары платформаның кристаллик фундаментын, ә палеозой (девон, ташкүмер һәм Пермь) фундаментын, неоген һәм дүрттән бер катлам (Түбән Кама һәм Югары Ослан) - утырма чехолын туплый. Нәкъ менә Түбән Кама һәм Югары Кама катламнары биналар һәм корылмаларның фундаментлары салынган тирәнлеккә йогынты ясый.

Түбән Казан подъярусы карала торган территориядә диңгез һәм Лагун-диңгез фацияләре: комлыклар, алевролитлар, балчык, мергельләр, известьташлар, прослой һәм гипс линзалары булган доломитлар белән күрсәтелгән. Карбонат токымнары (известьташлар, доломитлар, мергельләр) ярусны кисү куәтенең 60%тан артыгын тәшкил итә.

Югары Башлангыч утырмалары көндезге өслеккә Идел елгасының биек террасаларын җибәреп торучы дүртенче катламнар таралудан читтә чыга. Югары Казан подъярусы катламнары карбонат токымнары: доломитлар, известь доломитлары, доломитлаштырылган известняклар зур әһәмияткә ия

лагун-диңгез берәмлекләре комплексы тарафыннан тәкъдим ителгән. Түбән Кама катламнарына хас терминаль ясалмалар монда буйсынучан мәгънәгә ия. Моннан тыш, югары катламнар өчен югары гипслык хас.

Дүртенче яшькә җиткәч, үзәнлекнең текә битләренең кайбер участокларында гына чигенеп, бөтен җирдә таралып яталар. Аларның куәте 90 м га җитә. Килеп чыгышлары буенча дүртенче катламнар аллювиаль, күл-аллювиаль, элювиаль-делювиаль, эолов һәм сазлыклы утырмалардан гыйбарәт, алар Татар Янтыгы авыл җирлеге терри-ториясендә шактый киң яраланган (Берегоукрепение..., 2006).

– **Тектоника һәм сейсмиклык.** Татар Янтыгы авыл җирлеге Казан сейсмоглы зонасында 5,5 магнитудалы максималь магнитудалы зонада урнашкан, ул Әлки-Пичкас, Алатырь-Казан һәм бер региональ таркалу урыныннан бераз ераклыкта - Яшел Үзән төбәгендә урнашкан.

– Татарстан Республикасы территориясен сейсмик районлаштыру картасы буенча Т=1000 ел баллылеген кабатлау вакыты белән (50 ел эчендә исәп-хисап интенсивлыгының 5%ы, В категориясе), ул «Татнефть» ГАҖ ТГРУның «Сейсмология» фәнни үзәгендә төзелгән, Татар Янтыгы авыл җирлеге сейсмиклыкның 6 баллы зонасында урнашкан. Җирлек территориясендә төзелеш материаллары һәм эшләр сыйфатына югары таләпләрне исәпкә алмыйча гына алып барылырга мөмкин.

– **Файдалы казылмалар.** Татарстан Республикасы Экология һәм табигый ресурслар министрлыгы мәгълүматлары буенча, авыл җирлеге территориясендә «Корноуховский» җир асты байлыклары кишәрлекләре урнашкан, ТАТ ЛАИ 02158 ТП һәм «Татар-Янтык» лицензиясе, ТАТ ЛАИ 02159 ТП лицензиясе.

Гидрогеологик шартлар. "Дәүләт су кадастрын алып бару өчен СССР территориясенең җир асты сулары исемлеге" (ВСЕГИНГЕО, 1988) һәм Россия масштабындагы Урта Идел гидрогеология картасы битләренең Җыелма легендасы 1:200000 гә кадәр, Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясе Кама-Нократ артезиан бассейнына карый. Бу Көнбатыш Предкамьеның гидрогеологик өлкәсе.

Җирлек территориясендә сульфатно-карбонат комплексы (P2kz) аеруча киң таралган, ул җирлек халкын, шул исәптән үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү өчен файдаланыла да.

– Казан катламнарының су йөртү комплексы (күбесенчә Югары Кама ярусы) бөтен җирдә таралган, карбонат төрлелекләре белән аерылып тора - 56-130 м тирәнлектә ятучы соры һәм ачык соры мергельләр белән. скважиналарның дебитлары киң чикләрдә: л/секның унынчы өлешләреннән

алып 2,3 л/секка кадәр тирбәлә. Гидродробонат һәм сульфатно-кальциев сулары минерализациясе 0,556 г/л чамасы.

– **Гидрологик шартлар.** Татар Янтыгы авыл җирлегенең өске су объектлары Брысс елгасы, аның кушылдыклары, буалары белән таныштырылды, аларның мәйданнары 0,02 дән 15,6 гектарга кадәр җитә. Җиһазлар рекреацион һәм авыл хуҗалыгы максатларында кулланыла.

– Брысс елгасының озынлыгы 34 км, Брысс елгасы су җыю бассейнының мәйданы 252 км2. Брысс елгасы тамагында елына уртача су чыгымы 0,58 м3/с тәшкил итә.

– Су объектларының туенуы катнаш, күбесенчә кар сулары (80% ка кадәр).

– **Климат характеристикасы.** Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясе II В төзелеш-климат зонасында урнашкан. Кыш салкын һәм җылы, кайвакыт эссе, җәй көне уртача континенталь климат.

«Лаеш» метеостанциясе мәгълүматлары буенча тикшерелә торган территориянең уртача еллык температурасы +4,4 0С тәшкил итә. Елның иң җылы ае - июль, уртача айлык температура +20,20 (июльнең уртача максималь температурасында - 25,4 0), иң салкыны - уртача айлык температура -10,90 (җылыту чорының уртача температурасы - 16,4 0С).

Айлар буенча температураның еллык үзгәреше салмак булып күренә, чөнки анда Куйбышев сусаклагычының йогынтысы сизелә (2.1.1 нче таблица).

2.1.1 нче таблица

Һаваның уртача айлык һәм еллык температурасы, 0 градус

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
-10,9	-10,8	-4,4	5,2	13,3	18,2	20,2	17,6	11,8	4,9	-3,2	-9,0	4,4

Кыш дәвам итә һәм абсолют минимумы булган салкын -420. Яз көне җылылыкның тиз үсүе, көзнең озакка сузылуы һәм кышкы температураларның зур үзгәрүчәнлеге климатның үзенчәлекле үзенчәлеге булып тора.

Салкынсыз чор озынлыгы уртача 137 көн тәшкил итә, иң зурысы - 166 көн, өстәвенә, бу чорга явым-төшемнең шактый өлеше туры килә (түбәнрәк карагыз).

Беренче кыраулар көз көне сентябрьнең өченче декадасында була. Температураның даими рәвештә 00 сәгатьтән тискәре температураларга күчүе ноябрьнең икенче декадасы башында була. Тотрыклы кар капламы ноябрь ахырында барлыкка килә һәм 145-160 көн дәвамында ята. Кар капламының максималь биеклеге 30-35 см га җитә, туфрак туңуның тирәнлеге - 100-120 см. Елына салкын көннәр саны 160 чамасы тәшкил итә.

Яз көне салкыннар майның икенче-өченче декадасында тәмамлана. Температураның тотрыклы күчүе 00 сәгатьтән уңай температураларга күчү апрельнең уртача декадасында бара.

"СП 131.13330.2020" мәгълүматлары буенча. Кагыйдәләр җыелмасы. Төзелеш климатологиясе. СНиП 23-01-99 *, исәп-хисап температурасы 0,98 һәм 0,92 нисбәттә иң салкын бишкөнлек -360С һәм -320С.

Уртача айлык һәм еллык дымлылык күләме түбәндәгечә күренә:

2.1.2 нче таблица

Һаваның дымлылыгы (мб)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
1,9	1,8	3,0	5,9	8,7	12,4	14,9	13,8	10,2	6,6	3,4	2,5	7,1

Лаеш муниципаль районы территориясеннән ел дәвамында явым-төшем күләме уртача 568,5 мм га җитә. Явым-төшемнең айлар буенча һәм елга уртача артуы 2.1.3 нче таблицада күрсәтелгән.

2.1.3 нче таблица

Уртача айлык һәм еллык явым-төшем күләме (мм)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
42,1	31,4	31,7	31,2	39,9	63,4	60,9	58,2	56,7	60,1	46,8	46,1	568,5

Еллык явым-төшемнең бер минимумы һәм бер максимум күзәтелә. Максимум июньдә (63,4 мм), ким дигәндә - апрельдә (31,2 мм) билгеләп үтелә.

Территориядә явым-төшем күләме һаваның пычрануын нәтиҗәле киметү өчен җитәрлек. Алар елның җылы чорында, аларның саны иң күп булган вакытта, иң мөһим чистарткыч йогынты ясыйлар. Ләкин явым-төшемнең тигез булмавы, еш кына яңгыр рәвешендә, атмосфераны чистарту факторы буларак явым-төшемнең әһәмиятен киметә. Явым-төшем күбесенчә кышын һәм җәен сирәгрәк була (2.1.4 нче таблица).

2.1.4 нче таблица

Явым-төшемнәр 1,0 мм булган көннәр саны>

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
12	9	7	6	7	9	8	9	9	11	11	11	109

Атмосфера күренешләре арасында томан аерылып тора. Елның уртача көннәре томан белән 26 көнгә җитә. Томаннарның төп өлеше елның салкын вакытына туры килә. Барлык томаннарның гомуми озынлыгы 96 сәгатькә җитәргә мөмкин.

2.1.5 нче таблица

Томанлы көннәр саны

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
2	2	4	3	1	0	0	0	1	4	6	3	26

барин-циркуляция процессларының сезонлы үзгәрешләре җил режимын үзгәртүгә китерә. Ел дәвамында территориядә җил һәм штиль юнәлешләренең кабатлануы болай күренә:

2.1.6 нчы таблица

Җил һәм штиль юнәлешләренең кабатлануы (%)

Ай	Җил юнәлешләре								
	С	СВ	В	ЮВ	Ю	ЯЗ	З	СЗ	Штиль
I	5	7	10	18	18	18	14	10	4
II	7	8	13	16	14	15	14	13	5
III	7	8	13	15	17	15	14	11	5
IV	8	11	15	12	13	16	12	13	4
V	11	12	10	10	12	15	13	17	4
VI	12	14	12	10	10	13	13	16	5
VII	12	16	12	9	8	10	12	21	6
VIII	14	13	9	9	8	11	15	21	5
IX	9	10	11	9	11	14	17	19	5
X	9	6	6	7	15	21	19	17	3
XI	6	7	8	11	17	20	18	13	3
XII	5	6	10	13	19	20	14	13	5
Ел	9	10	11	11	14	15	15	15	5

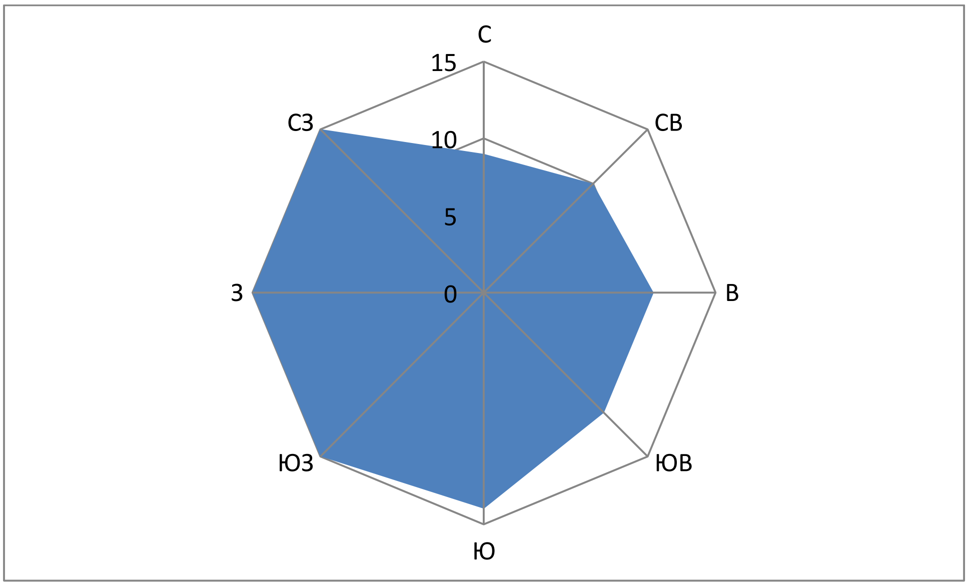

Җил юнәлешләренең ел дәвамында кабатлануы (%) 1 нче рәсем

2.1.7 нче таблицадан күренгәнчә, ел дәвамында карала торган территориядә көньяк-көнбатыш, көнбатыш һәм төньяк-көнбатыш юнәлешләрдәге җилләр өстенлек итә.

Бозлыксыз чорда җилнең уртача тизлеге 4,4 м/с ка җитә. Җылы чорда иң зур кабатланучанлыгы 0-5 м/с тизлек белән җилләр була. Кышын 4 м дан

5,6 м/с тизлек белән җилләр өстенлек итә. Җил тизлегенең төрле градацияләренең бер ел эчендә кабатлануы түбәнрәк.

2.1.7 нче таблица

Җил тизлегенең елга төрле градацияләренең кабатлануы, %

Җил тизлеге, м/с										
0-1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12-13	14-15	16-17	18-20	21-24
16,6	47,6	25,6	8,1	1,7	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

2.1.8 нче таблица

Румблар буенча җил тизлегенең уртача кыйммәте, м/с

С	С-В	В	Ю-В	Ю	Ю-З	З	С-З
3,8	3,6	3,9	3,3	3,3	3,2	4,0	4,2

Ел дәвамында 2-5 м/с тизлек белән җилләр күбрәк таралган. Пычраткыч матдәләрнең иң югары концентрацияләре барлыкка килүгә китерә торган җилнең куркыныч тизлеге - җилнең йомшак тизлеге (0-1 м/с) була. Җил тизлегенең еллык кабатлануы ("Лаеш" станциясе мәгълүматлары буенча) чагыштырмача зур түгел һәм 16,6% тәшкил итә, әмма җилнең мондый тизлеге сезоннарга карап һәм җәй көне, кышка караганда, югарырак булу ихтималы шактый үзгәрә. Димәк, һаваның пычрануы мөмкин булган очракларның иң күбе җәйге чорга туры килә.

Ландшафтлар, туфрак катламы, үсемлекләр һәм хайваннар дөньясы.

Татар Янтыгы авыл җирлеге Идел-Мишә калку ландшафт районының көнчыгыш Европа нараты-киң яфраклы (хәзерге вакытта усаклар һәм каеннар күбрәк булган) һәм чирәмле туфракларда өлешчә өлешчә капланган нарат урманнары булган төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан. ландшафт районының уртача биеклекләре 80 м тирәсендә тирбәлә.

Таблицада түбәндәрәк каралучы ландшафт дифференциациясе күзлегеннән караганда, карала торган ландшафт районының сан күрсәткечләре күрсәтелгән.

2.1.9 нчы таблица

– *Идел-Мишә калкулыгының сан күрсәткечләре*

– *Татар Янтысы авыл җирлегендә ландшафт районы*

– ландшафт районнары характеристикалары	– Өстәмә һөнәри белем бирү программалары буенча
– Елга бассейннары саны	– 4
– Уртача абсолют биеклек (м)	– 83
– Биологик актив температуралар суммасы (°С)	– 2183

– Гидротермик коэффициент	– 1,7
– Кар капламының максималь биеклеге (кара)	– 34
– Табигать экосистемаларының беренчел продуктивлылыгы (т/га)	– 9,2
– Корылыкның радиация индексы	– 1,2
– Еллык суммар радиация (мДж/м2)	– 3919
– Явым-төшемнең еллык суммасы (мм)	– 600
– Чокырларның куелыгы, км/км2	– 0,174
– Урманлылык (км2)	– 60,6
– Урта авышлык (мин)	– 84
– Гумусның эчтәлеге	– 2,8

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә урбанизация процесслары компонентларның табигый ландшафтын тәшкил итүчеләрен бозу белән бәйле. Карала торган территориядә элемтәләрне үзгәртү хуҗалык эшчәнлеге тарафыннан үзгәртеп корылган яңа комплекс - антропоген ландшафт барлыкка килүгә китерә.

Карала торган территориядә функциональ тартым буенча түбәндәгеләр бирелә:

торак пункт территориясен үз эченә алган ландшафтның селитеб тибы;

эксплуатацияләү урманнары кишәрлекләре биргән ландшафтның урман хуҗалыгы тибы;

ландшафтның авыл хуҗалыгы тибы, ул сөрүлекләр, көтүлекләр, печәнлекләр биләгән җирләрне үз эченә ала.

урманнар һәм башка яшелләндерелгән территорияләр, шулай ук су объектлары янындагы участоклар тарафыннан тәкъдим ителгән ландшафтның рекреацион тибы.

Туфрак япмасы. Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясен соры урман туфраклары (ачык соры) берләштерә (Татарстан АССРның туфрак картасы, 1989).

– Соры урман туфраклары делювиаль сугиналар һәм балчыкларда формалашкан. Бу туфракларда гумус горизонтының куәте 26-33 см га кадәр җитәргә мөмкин. Сөрү катламын таркатканда, аның төсе соры, йомры структурасы бар. гумусның эчтәлеге 3% тан 5% ка кадәр.

– Яктылык-соры подтипаның туфрагы түбән уңдырышлылыкка һәм антропоген йөкләнешләргә түбән тотрыклылыкка ия. гумус горизонты зур булмаган куәткә (26-33 см) ия, гумус 1% тан 3% ка кадәр, ирекле фосфат кислотасы - 100 г туфракка 3 мг кадәр.

Үсемлек капламы. Геоботаник районлаштыру буенча Татар Янтыгы авыл җирлеге ылыслы-киң яфраклы, киң яфраклы һәм урман-дала зонасы чигендә урнашкан. Табигый үсемлекләр нарат, нарат-каен һәм каен-киң яфраклы урманнардан тора. Хәзерге вакытта хуҗалык тарафыннан үзләштерелү нәтиҗәсендә Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясенең күпчелек өлеше сөрелде һәм авыл хуҗалыгы культуралары белән шөгыльләнә. Табигый үсемлекләр бары тик авыл хуҗалыгы өчен уңайлы

булмаган кишәрлекләрдә - үзәннәрнең, чокырларның һәм балчыкларның текә битләрендә генә сакланып калган. Карала торган территориянең нигезе якынча 5,0 км2 (Татарстан Республикасы, 2007) тәшкил итә.

Авыл җирлеге территориясендә урманнар көнбатыш һәм көнчыгыш өлешләрдә зур массивлар рәвешендә тәкъдим ителгән - бу Лаеш урманчылыгы (Яңтык кишәрлеге урманчылыгы) урманнары, зур булмаган кишәрлекләр рәвешендә - рельефның табигый түбәнәюендә.

–Елга тугайларында төрле үләннәр таралган. Нигездә, бу - кыяклы үләннәр белән тәкъдим ителгән болыннар (тоташ учак, болын геринасы, болын клеверы, люцерна һ. б.). Болыннар ешрак печән астына кулланыла.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең географик урыны биредә яшәүче фаунаның характерын билгели. Мәсәлән, җирлектә урман массивлары читләрендә тайга вәкилләре - глухарь, рябчик, тиен очрый. Кош-кортлар, җир-су хайваннары башкалардан күбрәк.

– Төрле кимерүчеләр күп: урман тычканы, кыр тычканы сирәгрәк, хомяк. Туңга, талымга, җырчы дрозд, деряба, дрозд-белобровик, кече, урта, чуар, ак тәнле һ. б. киң тәкъдим ителгән. Кырларда һәм болыннарда яшәүчеләрнең төр төрлелеге бай һәм аларның саны шактый - бигрәк тә кимерүчеләр.

– Карала торган территория урбанизацияләнгән булу сәбәпле, фауна составына синантропалы күренешләр дә керә: кара стриж, грач, йорт чыпчыгы, кырык галка, соры карга, күгәрчен, кыр күгәрчене һәм башкалар, шулай ук хупланган төрләре - мәчеләр, этләр.

2.2. Санитар-яклау зоналары

Халыкның куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында һәм «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рәвештә, яшәү тирәлегенә һәм кеше сәламәтлегенә йогынты ясау чыганаклары булып торучы объектлар һәм производстволар тирәсендә санитар-яклау зонасы - аерым куллану режимы булган махсус территория билгеләнә, аның күләме атмосфера һавасына пычрану йогынтысын (химик, биологик, физик) тәэсирен гигиена нормативлары белән билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр, ә I һәм II класслы куркыныч предприятиеләр өчен - гигиена нормативлары белән билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр, шулай ук халык сәламәтлеге өчен кабул итү куркынычы зурлыгына кадәр. Үзенең функциональ билгеләнеше буенча санитар-яклау зонасы штат режимында объектны эксплуатацияләгәндә халыкның иминлеге дәрәҗәсен тәэмин итүче саклагыч киртә булып тора.

Предприятиеләрнең санитар классификациясенә, аларны оештыруга һәм төзекләндерүгә бәйле рәвештә санитар-яклау зоналары күләменә

таләпләр «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе» СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 билгели.

СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә билгеләнгән санитар-яклау зонасының якынча күләме эзлекле рәвештә башкарыла торган санитар-яклау зонасы проекты белән нигезләнергә тиеш:

I этап - атмосфера һавасының пычрануын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыны таратуны исәпләп, проект нигезендә эшләнгән исәп-хисап (башлангыч) санитар-яклау зонасы (тавыш, вибрация, ЭМИ һ.б.);

II этап - исәп-хисап параметрларын раслау өчен натур күзәтүләр һәм үлчәүләр нәтиҗәләре нигезендә эшләнгән санитар-яклау зонасы.

Әйләнә-тирә мохитне пычрату чыганаклары булган авыл җирлегенең җитештерү һәм башка объектлары өчен генераль план белән СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03, СП 42.13330.2016 һәм башка норматив-хокукый документлар нигезендә якынча санитар-яклау зоналары билгеләнде.

Предприятиеләрнең, производстволарның һәм объектларның санитар классификациясе нигезендә аларның санитар-яклау зоналарының күләмнәре түбәндәгеләр:

- беренче сыйныф объектлары - 1000 м;
- икенче сыйныф объектлары - 500 м;
- өченче сыйныф объектлары - 300 м;
- дүртенче сыйныф объектлары - 100 м;
- бишенче сыйныф объектлары - 50 м.

Санитар-яклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалану тәртибенә кагылышлы мәсьәлә буенча карагыз. РФ Хөкүмәтенең 03.03.2018 N 222.

Санитар-яклау зоналары территориясен файдалану регламенты 2.2.1 нче таблицада күрсәтелгән.

2.2.1 нче таблица

Санитар-яклау зоналарыннан файдалану регламентлары

№ т/с	Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
1	Санитар-яклау зонасы	Урнаштыру рөхсәт ителми: – торак йортлар, аерым торак йортларны, ландшафт-рекреация зоналарын, ял итү зоналарын, курортлар, шифаханәләр һәм ял йортлары территорияләрен, бакчачылык ширкәтләре һәм коттедж төзелешләре территорияләрен, күмәк яисә индивидуаль дача һәм бакча-бакча участокларын, шулай ук яшәү тирәлеге сыйфатын нормалаштыра торган башка территорияләрне дә кертеп; – спорт корылмалары, балалар мәйданчыклары, мәгариф һәм балалар учреждениеләре, гомуми файдаланудагы дәвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләре; дарулар, дару чаралары һәм (яки) дару формалары,	РФ Баш дәүләт санитария табибының 25.09.2007 № 74 карары Санитар-эпидемиологик кагыйдәләрнең һәм СанПиН нормативларының яңа редакциясен гамәлгә кертү турында "2.2.1/2.1.1.1200-03" предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар

		фармацевтика предприятиеләре өчен чимал һәм ярымпродуктлар складлары, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продуктларының күпләп сату складлары, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен сууткәргеч корылмалар комплекслары. Авария хәлендәге дежур персонал өчен торак булмаган биналар, вахта ысулы буенча эшләүче хезмәткәрләр өчен бүлмәләр (ике атнадан да артык түгел), идарә итү биналары, - конструкторлык бюролары, административ билгеләнештәге биналар, фәнни-тикшеренү лабораторияләре, поликлиникалар, ябык типтагы спорт-савыктыру корылмалары, мунчалар, кер юу урыннары, сәүдә һәм җәмәгать туклануы объектлары, мотельләр, кунакханәләр, гаражлар, җәмәгать һәм индивидуаль транспортны саклау өчен мәйданчыклар һәм корылмалар, янгын деполары, җирле һәм транзит коммуникацияләр, ЛЭП, электр подстанцияләре, нефть һәм газ үткәргечләре, техник су белән тәэмин итү өчен артезиан скважиналары, техник су белән тәэмин итү өчен су суыту корылмалары, насос каналлары, ягулык салу станцияләре, су белән тәэмин итү станцияләре, СТС корылмалары урнаштыру рөхсәт ителә.	классификациясе" (Россия Юстиция министрлыгында теркәлде 25.01.2008 N 10995)

Авыл җирлеге территориясендә һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә урнашкан җитештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары күләмнәре турындагы белешмәләр 2.2.2 нче таблицада күрсәтелгән.

2.2.2 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегендә санитар-яклау зоналарының зурлыгы турындагы белешмәләр (булган нигезләмә)

экспликация буенча номер	Объект	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона, (м)	Норматив документ	СЗЗ, га торак төзелеше мәйданы	СЗЗда торак төзелеше өлеше, %
Татар Янтыгы авылы					
1.5	Гараж, техник хезмәт күрсәтү пункты	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 сәг.7.1.11	17,83	26,12
Торак пункт чикләреннән читтә урнашкан территория һәм объектлар					
2.2	Ашлык склады	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 сәг.7.1.11	-	-
2.3	Ферма (гамәлдә түгел)	-	-	-	-
2.4	Ашламалар склады	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 сәг.7.1.11	-	-
2.5	Автозаправка станциясе (АЗС)	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 сәг.7.1.12	-	-
-	Биотермик чокыр	1000	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 сәг.7.1.12	37,98	51,25

Агросәнәгать комплексы объектлары. Авыл җирлеге чикләрендә һава бассейны торышына йогынты ясый торган төп стационар объектлар - агросәнәгать комплексының җитештерү объектлары: ашлык склады (СЗЗ - 50 м), ашламалар склады (СЗЗ - 50 м).

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан терлекчелек фермалары авыл җирлеге территориясендә терлекчелек калдыклары барлыкка килүнең төп чыганаклары булып тора. Терлекчелек предприятиеләре белән бәйле төп проблема - тирес һәм тирес чыгару өчен җитәрлек күләмдә тирес әзерләү һәм туплау. Органик азотлы кушылмалар таркалганда, аммиак барлыкка килә, күкертле органик аксым матдәләре чергәндә, сероводород аерылып чыга. Ферментатив процесслар альдегидлар, спирт, катлаулы эфирлар, майлы кислоталар ясалу белән бергә бара. Начар исләр аксым матдәләренең пептон кебек кушылмалары черүенә бәйле. Әлеге фермалардан барлыкка килгән тирес аларның территорияләрендә вакытлыча җыела һәм алга таба органик ашлама сыйфатында сөрү кырларына чыгарыла.

Татар Янтыгы авыл җирлегендә авыл хуҗалыгы җитештерүе калдыкларын утильләштерү мәсьәләсе гомумән хәл ителмәгән. Авыл җирлеге территориясендә терлекчелек калдыкларын җыю урыны юк.

Атмосфера һавасы әйләнә-тирә мохитнең тереклек өчен әһәмиятле төп элементларының берсе булып тора. Анда әләгүче катнашмалар күчерелә, тарала, юыла. Ахыр чиктә, туфрак, үсемлекләр, җир өсте һәм җир асты сулары һава тирәлегенә эләккән күп кенә нәрсәләрне алалар. Атмосфераның пычрануы хуҗалык эшчәнлеге барышында төрле матдәләр керүдән килеп чыга.

Атмосфера һавасы, азот, кислород, углекислый газ кебек мөһим компонентлардан тыш, төрле микъдарда һәм башка бик күп матдәләрдә була. Беренчеләре атмосфера һавасының табигый өлешен тәшкил итә, икенчеләре аны пычрата.

Стационар чыганаклардан һәм автотранспорттан керә торган пычраткыч матдәләр зур концентрацияләрдә халыкның сәламәтлеге торышына тискәре йогынты ясарга сәләтле.

Автотранспорт чараларын кулланганда ягулыкның яну продуктларының атмосфера һавасына йогынтысы турында аерым әйтергә кирәк. Әлеге төр пычранулар чыганагы булып гараж, техник хезмәт күрсәтү пункты, автомобильләргә ягулык салу станциясе (АЗС) һәм «Сорочьи Горы - Шали» II категорияле региональ әһәмияттәге автомобиль юллары, «Среднее Девятово - Татарский Янтык» IV категорияле региональ әһәмияттәге автомобиль юлы, «Татар Янтыгыы - республика чиге» категориясеннән башка җирле әһәмияттәге автомобиль юлы тора. Күчмә чыганаклардан

атмосферага килә торган төп пычраткыч матдәләр түбәндәгеләр: 1,3-бутадиен, формальдегид, бензол, канцерог тәэсире булган бензол, шулай ук акролеин һәм азот диоксиды.

Югарыда күрсәтелгәнчә, Татар Янтыгы авыл җирлегендә урнашкан кайбер объектлардан СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 билгеләгән таләпләрне бозып, санитар-яклау зоналары торак төзелешенә кадәр барып җитмәгән (2.2.2 нче таблица).

Җитештерү инфраструктурасы объектлары. Татарстан Республикасы Экология һәм табигый ресурслар министрлыгы мәгълүматлары буенча, авыл җирлеге территориясендә «Корноуховский» җир асты байлыклары кишәрлекләре урнашкан, ТАТ ЛАИ 02158 ТП һәм «Татар-Янтык» лицензиясе, ТАТ ЛАИ 02159 ТП лицензиясе. Чыганаклар үзләштерүгә җәлеп ителмәгән.

Үләт базлары. "Лаеш РДВБ" ДБУнең 2021 елның 30 мартындагы 63 номерлы мәгълүматлары буенча, Татар Янтыгыннан 0,38 км көньяк-көнбатышта биотермик чокыр урнашкан.

Себер язвалы үләт базлары һәм аларның санитар-яклау зоналары территорияләреннән файдалану режимы (1000 м) биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юкка чыгару буенча Ветеринария-санитария кагыйдәләре белән билгеләнә. СанПиН 2.2.1.1.1.1200-03 (2.2.3 таблица).

2.2.3 нче таблица

Үләт базларының санитар-яклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Себер түләме үләт базлары	Урнаштыру рөхсәт ителми: – торак йортлар, аерым торак йортларны, ландшафт-рекреация зоналарын, ял итү зоналарын, курортлар, шифаханәләр һәм ял йортлары территорияләрен, бакчачылык ширкәтләре һәм коттедж төзелешләре территорияләрен, күмәк яисә индивидуаль дача һәм бакча-бакча участокларын, шулай ук яшәү тирәлеге сыйфатын нормалаштыра торган башка территорияләрне дә кертеп; – спорт корылмалары, балалар мәйданчыклары, мәгариф һәм балалар учреждениеләре, гомуми файдаланудагы дәвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләре; дарулар, дару чаралары һәм (яисә) дару рәвешләре җитештерү объектлары, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал һәм ярымпродуктлар складлары; сәнәгатьнең азык тармаклары объектлары, азык-төлек	РФ Баш дәүләт санитария табибының 25.09.2007 № 74 карары Санитар-эпидемиологик кагыйдәләрнең һәм СанПиН нормативларының яңа редакциясен гамәлгә кертү турында "2.2.1/2.1.1.1200-03" предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе" (Россия Юстиция министрлыгында теркәлде 25.01.2008 N 10995)

	чималының һәм азык-төлек продуктларының күпләп складлары, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен сууткәргеч корылмалар комплекслары, алар продукциянең сыйфатына йогынты ясарга мөмкин.	

СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 буенча Себер язвалы үләт базларының санитар-яклау зоналары күләме 1000 м (I класслы куркыныч) тәшкил итә.

Санитар-яклау зонасында урнашкан җирләрдән файдалану кирәк булган очракта, хуҗалык максатларында хәл итүнең берничә варианты булырга мөмкин:

1. үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү чараларын үткәрү;

2. Себер язвасы булмаган үләт базларын юк итү.

Санитар-яклау зоналары күләмнәрен кыскарту Россия Федерациясенең Баш дәүләт санитария табибы яисә аның урынбасары карары буенча мөмкин. Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсенең терлекләр базаларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен кыскарту буенча төп таләпләре түбәндәгеләр:

- өстән тимер-бетон каркас белән туфрак учагын яшерүне тәэмин итү;

- Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсе белән килештереп, скважиналарда туфрак һәм су агымы буенча түбәнрәк туфрак һәм суны лаборатор тикшерүне оештыру.

Татарстан Республикасының Баш дәүләт ветеринария инспекторы мәгълүматларына караганда, саркофагны җиһазлаганда өслекнең калынлыгы 0,4 м дан да ким булмаска тиеш; үләт базы периметр буенча кимендә 2,5 м биеклектәге койма белән коймаланырга тиеш; койма яисә бетон саркофагтан 30 м радиуста 1 метр биеклектәге җир валы рәвешендә өстәмә саклагыч зона булдырырга кирәк.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы карары белән Татарстан Республикасы территориясендә файдаланылмый торган үләт базларын (биотермик чокырларны) бетерү тәртибе расланды.

Күрсәтелгән Тәртип, биологик калдыкларны санкциясез күмүгә юл куймау, хайваннарның йогышлы чирләре таралуны булдырмау, зооантропоноз авырулары белән кешеләр авыруларын кисәтү һәм әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау максатларында, тирә-юньгә зыян китерми торган үләт базларын бетерү буенча чаралар үткәрүнең эзлеклелеген билгели.

Файдаланылмый торган үләт базларын бетерү чаралары үз эченә түбәндәге этапларны ала:

- файдаланылмый торган үләт базларын ветеринария-санитария тикшерүе;

- юкка чыгарылырга тиешле файдаланылмый торган үләт базларының (биотермик чокырларның) реестрын булдыру;

- файдаланылмый торган үләт базларын юк итү.

Ветеринария-санитария тикшерүе объектның ветеринария-санитария куркынычсызлыгын билгеләү максатларында себер түләмәсенең спорасы булу-булмауга эпизоотология һәм лаборатория-бактериологик тикшерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Үткәрелгән тикшерү нигезендә үләт базын файдаланылмый торган үләт базларын (биотермик чокырларны) реестрга кертәләр.

Файдаланылмаган терлек каберлекләрен бетерү түбәндәге юллар белән башкарыла:

бетерелә торган терлек үләт базының гомуммацияләнгән калдыгын Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан расланган үләт базлары исемлегенә кертелгән башка үләт базына күчерү һәм яңадан күмү;

- җир өсте тигезлегеннән югарырак урнашкан конструкцияләрне дезинфекцияләү һәм сүтү (төрле материалларны каты коммуналь калдыклар полигоннарына чыгару юлы белән, янгынга каршы куркынычсызлык чараларын үтәгән урында агач конструкцияләрне яндыру);

- үләт базларын һәм траншеяларны туфрак белән күмәләр, туфракның өске катламын профилактик дезинфекцияләү юлы белән тигезлиләр.

Чаралар үткәрү нәтиҗәләре буенча Ветеринария идарәсе тарафыннан үләт базын бетерү акты рәсмиләштерелә, Татарстан Республикасы Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы кадастр учетыннан терлек зиратын алу процедурасын үткәрүне тәэмин итә. Ликвидацияләнгән үләт базлары (биотермик чокырлар) территорияләреннән алга таба файдалану Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Объектларны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы тарафыннан экологик чикләүләр гамәлдә булган зоналарда конфликтларны хәл итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләнде (2.2.4 таблица).

Иң зур техноген йөкләнеш кичерүче мәйданнарны реорганизацияләү әйләнә-тирә мохит компонентларына йогынтыны киметергә һәм бу территорияләрне экологик яктан реабилитацияләргә мөмкинлек бирәчәк.

2.2.4 нче таблица

Объектларны урнаштыруны оптимальләштерү һәм территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар оештыру чаралары исемлеге

Объект исеме	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона, (м)	Чараларның тәкъдим ителә торган вариантлары	Тормышка ашыру вакыты		Искәрмә
			Беренче чират (2031г.)	хисап срогы (2041г)	
Татар Янтыгы авылы					
Гараж, техник хезмәт күрсәтү пункты	300	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм башка нормалаштырылган объектлар чикләренә кадәр киметү максатында производствоны оптимальләштерү	+	-	
Торак пункт чикләреннән читтә урнашкан территория һәм объектлар					
Ферма (гамәлдә түгел)	-	- Татар Янтыгы авылы янында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән бәйле рәвештә, объектларның санитар-саклык зонасында терлек зиратын урнаштыруга бәйле территорияләре яңадан эшләү.	+	-	
Ашлык склады	-	- Татар Янтыгы авылы янында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән бәйле рәвештә, объектларның санитар-саклык зонасында терлек зиратын урнаштыруга бәйле территорияләре яңадан эшләү.	+	-	
Ашламалар склады	-	- Татар Янтыгы авылы янында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән бәйле рәвештә, объектларның санитар-саклык зонасында терлек зиратын урнаштыруга бәйле территорияләре яңадан эшләү.	+	-	
Биотермик чокыр	1000	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше һәм башка нормалаштырылган объектлар чикләренә кадәр киметү максатында производствоны оптимальләштерү	+	-	

Санитар-яклау зоналарында торак территорияләр һәм башка тәртипкә салынучы объектлар булган кайбер объектлар өчен, аларның санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметүгә юнәлдерелгән архитектура-планлаштыру, инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын уздыруны үз эченә алган оптимальләштерү тәкъдим ителә:

– архитектур-планлаштыру чаралары санитар-яклау зоналары булдыру мөмкинлеге өчен терлекчелек фермалары чикләренә төзәтмәләр

кертүгә, шулай ук торак төзелешеннән максималь ераклыкта төп чыганаклар урнаштыру максатында аларның территорияләрен яңадан планлаштыруга юнәлтелгән.

– инженер-техник чаралар технологик процессларны камилләштерүне үз эченә ала - локаль чистарту корылмалары, терлекчелек калдыкларын утильләштерү өчен биогаз җайланмалары белән тәэмин итү һәм башкалар.

– Оештыру - административ чаралар, атмосфера һавасы, туфрак һәм грунт суларының торышын лаборатор тикшерүләр үткәреп, аларның фактик йогынтысын билгеләүгә юнәлдерелгән санитар-яклау зоналарын кыскартуны нигезләү проектларын эшләүне үз эченә ала.

Атмосфера һавасын саклау чаралары.

1. архитектура-планлаштыру юнәлеше:

- санитария-гигиена һәм экология таләпләрен исәпкә алып, яңа төзелеш объектларын дөрес урнаштыру;

- санитар-яклау зоналары территорияләрен тузан, яшел утыртмаларның газга чыдам токымнары белән максималь яшелләндерү;

- автомобиль юлларын төзегәндә һәм реконструкцияләгәндә атмосфера һавасына зарарлы (пычраткыч) матдәләр чыгару чыганакларын гидрозарарсызландыруны куллануны күздә тотарга;

2. Инженерлык-техник:

- автотранспорт чараларын выхлоп газларында пычраткыч матдәләр микъдарын җайга салучы «Евро-5» экологик стандартына туры китерергә;

- автотранспортны мотор ягулыгының экологик чиста төрләренә күчерергә;

- традицион ягулык төрләрен кулланучы автотранспорттан ташлауларны чистарту өчен катализаторлар һәм нейтрализаторлар кертергә;

- табигатьне саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләре нигезендә төзелгән тирес туплануның вакытлы урыннарын урнаштыру;

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр киметү максатында гараж, техник хезмәт күрсәтү пункты, биотермик чокыр производстволарын оптимальләштерү;

- ашлык складлы территориясен, файдаланылмый торган ферма, ашламалар складын, санитар-яклау зонасында терлекләр каберлеген урнаштыруга бәйле рәвештә, аннары махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыруга бәйле рәвештә яңадан эшләү;

3. оештыру-административ:

- һава бассейнын пычратуның стационар һәм күчмә чыганакларына тулы инвентарьлаштыру үткәрү;

пычратучыларның эш итү зонасында һәм аларның санитар-яклау зоналарында, автомобиль юлларының, шулай ук торак һәм рекреация зоналарында атмосфера торышын мониторинглау тикшеренүләре;

- чыгарып ташлауларны һәм лаборатория тикшеренүләрен тарату буенча исәп-хисапны үткәреп, санитар-яклау зоналары күләмнәрен нигезләү проектларын эшләү, аннары билгеләнгән тәртиптә СЗЗ күләмнәрен раслау (2.2.5 таблица).

Генераль план белән шулай ук объектларның санитар-яклау зоналарының проект чикләре регламентланган. Санитар-яклау зонасы яисә аның берәр өлеше объектның резерв территориясе буларак карала һәм санитар-яклау зонасы чикләренә тиешле нигезле корректировкасыз җитештерү яки торак территориясен киңәйтү өчен файдаланыла алмый.

Табигатьне саклау чараларын уздырганчы Татарстан Яңасак авыл җирлегенең Генераль планы тарафыннан санитар-яклау зоналарында яшәүче халык өчен социаль юнәлешле чаралар үткәрү зарурлыгы каралган, анда түбәндәгеләр керә:

- халыкны ирекле экологик иминләштерүе;
- социаль-икътисадый һәм торак компенсацияләре;
- экологик юнәлешле авыруларны ачыклау максатында халыкны медицина тикшерүе;
- балаларның медик-экологик реабилитациясен;
- атмосфераның пычрануы торышын күзәтү.

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны оештыру (проект тәкъдиме). Генераль план белән территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар билгеләнде, алар 2.2.5 нче таблицада күрсәтелгән һәм тиешле схемада чагылдырылган.

Генераль план белән гамәлгә яраксыз объектларны яңадан эшләү һәм рекультивацияләү, санитар-яклау зоналарын билгеләү проектын эшләү, СанПиН 2.2.1.1.1.1200-03 нигезендә билгеләнгән режимны үтәү тәкъдим ителә.

2.2.5 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегендә санитар-яклау зоналарының күләмнәре турындагы белешмәләр (проект тәкъдиме)

экспликация буенча номер	Объект	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона, (м)	Норматив документ	Тормышка ашыру вакыты		Искәрмә
				Беренче чират (2031г.)	хисап срогы (2041г)	
Татар Янтыгы авылы						
1.5	Гараж, техник хезмәт күрсәтү пункты	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 сәг.7.1.11	+	-	-

2.3. Автомобиль юлларының юл буе полосалары

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясе буенча «Сорочьи Горы - Шали» II категорияле автомобиль юллары, «Урта Девятово - Татарский Янтык» IV категорияле региональ әһәмияттәге автомобиль юлы уза.

Региональ әһәмияттәге автомобиль юллары өчен, торак пунктлар чикләрендә урнашкан автомобиль юлларыннан тыш, юл буе полосалары билгеләнә.

Һәр юл буе полосасының киңлеген исәпкә алып, автомобиль юллары классына һәм (яисә) категориясенә карап, түбәндәге күләмдә билгеләнә:

1) җитмеш биш метр - беренче һәм икенче категориядәге автомобиль юллары өчен;

2) илле метр - өченче һәм дүртенче категориядәге автомобиль юллары өчен;

3) егерме биш метр - бишенче категорияле автомобиль юллары өчен;

4) йөз метр - Россия Федерациясе субъектларының, федераль әһәмияттәге шәһәрнең административ үзәкләрен (башкалаларын) башка торак пунктлар белән тоташтыра торган керү юллары өчен, шулай ук халык саны ике йөз илле мең кешегә кадәр булган шәһәрләрне урап чыгу өчен төзелгән гомуми файдаланудагы федераль әһәмияттәге автомобиль юллары участоклары өчен;

5) йөз илле метр - халкы ике йөз илле мең кешедән артык булган шәһәрләрне әйләнеп чыгу өчен төзелгән автомобиль юллары участоклары өчен.

Федераль, төбәк яки муниципаль, җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының юл буе полосалары чикләрен билгеләү яисә мондый юл буе полосаларының чикләрен үзгәртү турында карар юл хуҗалыгы өлкәсендә дәүләт хезмәтләре күрсәтү һәм дәүләт милке белән идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы, Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимиятенең вәкаләтле органы, җирле үзидарә органы тарафыннан кабул ителә.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясе буенча «Сорочьи Горы - Шали» II категорияле автомобиль юллары, «Урта Девятово - Татарский Янтык» IV категорияле региональ әһәмияттәге автомобиль юлы уза. Юл буе полосасы II категорияле юллар өчен 75 метр, 50 - IV категорияле юллар өчен билгеләнә.

Автомобиль юлларының юл буе полосаларын файдалану регламентлары 2.3.1 нче таблицада күрсәтелгән.

2.3.1 нче таблица

Автомобиль юлларының юл буе полосаларыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Юл буе полосасы	Автомобиль юлының юл буе полосалары чикләрендә капиталь төзелеш объектларын, юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектларны, юл сервисы объектларын төзү, реконструкцияләү, реклама конструкцияләрен, мәгълүмат такталарын һәм күрсәткечләрне урнаштыру автомобиль юлы хуҗасының язма ризалыгы булганда рөхсәт ителә. Бу ризалыкта автомобиль юлының юл буе полосалары чикләрендә мондый объектлар төзүне, реконструкцияләүне, реклама конструкцияләре, мәгълүмат такталары һәм күрсәткечләр урнаштыруны гамәлгә ашыручы затлар тарафыннан үтәлүе мәҗбүри булган техник таләпләр һәм шартлар булырга тиеш.	"Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында "2007 елның 8 ноябрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон" Министрлар Кабинетының 2008 елның 1 декабреннән 841номерлы "Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының бүленгән полосалары һәм юл буе полосалары турында" карары

Физик факторлардан яклау чаралары.

Халыкны физик факторлардан яклау буенча төп чаралар булып шау-шу, электромагнит һәм радиация йогынтысыннан яклау чаралары тора.

Халыкны негатив шау-шу йогынтысыннан яклау максатларында Татар Яңа Кабагы авыл җирлегенең региональ әһәмияттәге автомобиль юллары кисемтәләрендә «Сорочьи Горы - Шали» категориясендәге региональ әһәмияттәге автомобиль юллары, «Урта Девятово - Татар Янтыгыы» IV категорияле региональ әһәмияттәге автомобиль юлы уза.

Тавыштан яклау чаралары түбәндәгеләрне кертә:

– автомобиль юллары буйлап яшел утыртмаларның шау-шулы-саклагыч полосаларын булдыру;

– беренче эшелонда торак булмаган биналарны куллану;

– автомобиль юлының санитар өзелүенә эләгә торган торак төзелеше территориясе яшәеше;

– автомобиль юллары буйлап тавыш-яклау экраннарын билгеләү;

– Тәрәзәләрнең тавыш изоляциясе.

Норматив таләпләргә туры китереп, генераль план нигезендә автомобиль юллары буйлап торак пунктларда шау-шу-яклау экраннары урнаштыру буенча чара каралган.

Торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфатының нормалаштырылган күрсәткечләре булган башка объектлар төзү өчен кишәрлекләр сайлаганда инженер-экологик тикшеренүләр кысаларында күздә тотыла торган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

2.4. Электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналары

Электр тапшыру линиясе, элемтә линияләре, трансформатор подстанцияләр авыл җирлеге территориясендә электр магнит нурланышы чыганагы булып тора.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясе 10 кВт көчәнешле электр линияләрен кисеп үтә. Халыкны электр магнит нурланышыннан яклау һәм электр тапшыру линияләренә зыян килү мөмкинлеген юкка чыгару өчен саклау зоналары билгеләнә. Электр үткәргечләрнең һава линияләреннән саклау зоналарының күләмнәре электр челтәре хуҗалыклары объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү кагыйдәләре (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары белән расланган) белән билгеләнә.

ЛЭП өчен Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясе буйлап 10 кВт куәтле сак зоналары 10 м да билгеләнә (саклау зоналары кадастр исәбенә куелган). 10 кВт куәтле трансформатор подстанцияләр өчен 10 м да саклау зонасы билгеләнә. Төзү территориясендә саклау зоналары, тулаем алганда, сакланган, бу электромагнит нурланышының турыдан-туры йогынтысын булдырмый.

Электр тапшыру линияләренең саклау зоналары территорияләреннән файдалану режимы электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү кагыйдәләре (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары белән расланган) (2.4.1 таблицасы) белән билгеләнә.

2.4.1 нче таблица

Электр тапшыру линияләренең саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
ЛЭПның сак зоналары	Сак зоналарында электр челтәре хуҗалыгы объектларының имин эшен бозарга мөмкин булган теләсә нинди гамәлләрне гамәлгә ашыру, шул исәптән аларның зарарлануына яисә юкка чыгуына, һәм (яисә) гражданнарның гомеренә, сәламәтлегенә һәм физик яисә юридик затларның мөлкәтенә зыян китерүгә китерү, шулай ук экологик зыян салуга һәм янгыннар барлыкка килүгә китерү тыела, шул исәптән: а) электр үткәргечләргә һәм электр үткәргечләре терәкләренә чит предметларны асарга, шулай ук электр тапшыруының һава линияләре таянычларына күтәрелергә; б) электр челтәре хуҗалыгы объектларына кереп йөрү өчен керү өчен керү юлларының һәм подъездларның норматив-техник документлары таләпләре нигезендә төзелгән чикләрдә теләсә нинди объектлар һәм предметларны (материалларны) урнаштырырга, шулай ук теләсә нинди эшләр башкарырга һәм электр челтәре хуҗалыгы объектларына керүгә токтарлык ясарга мөмкин булган	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160нчы номерлы карары "Электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында" ("Электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын билгеләү

	корылмалар төзергә; в) әйләндереп алынган территория чикләрендә һәм бүлү җайланмалары һәм подстанцияләре биналарында булырга, бүлү җайланмалары һәм подстанцияләренең ишекләрен һәм люкларын ачарга, электр челтәрләрендә тоташтыру һәм тоташтыру (күрсәтелгән таләп билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән эшләрне башкару белән шөгыльләнүче хезмәткәрләргә кагылмый), ут кертүнең һәм бүлү җайланмаларының, подстанцияләрнең, электр тапшыруының һава линияләренең сак зоналарында, шулай ук электр тапшыру кабель линияләренең сак зоналарында ут кабызырга; г) чүплекләр урнаштырырга; д) удар механизмнар белән эшләр башкарырга, авырлыгын 5 тоннадан артык киметергә, ачы һәм коррозион матдәләр һәм ягулык-майлау материаллары (җир асты электр линияләренең саклау зоналарында) агызып чыгаруны һәм агызуны башкарырга. 9. Әлеге Кагыйдәләрнең 8 пунктында каралган гамәлләрдән тыш, электр челтәре хуҗалыгы объектлары өчен билгеләнгән саклау зоналарында 1000 вольттан артык киеренкелек белән, түбәндәгеләр тыела: а) саклагычларны теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары, кушарга яисә урнаштырырга; б) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, стадионнарны, базарларны, сәүдә нокталарын, кыр станокларын, терлекләр өчен урыннар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар стоянкаларын урнаштырырга, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән эшләрне башкару белән мәшгуль булмаган кешеләрнең күп туплануына бәйле теләсә нинди чаралар үткәрергә (электр тапшыруының һава зоналарында); в) теләсә нинди очу аппаратларын, шул исәптән һава еланнарын, очу аппаратларының спорт модельләрен (электр тапшыруының һава линияләренең сак зоналарында) куллану (җибәрү); г) якорьларны суднолардан ташларга һәм якорьларны якорьлар, чылбырлар, лотлар, волокушалар һәм траллар белән (су асты электр тапшыру линияләренең сак зоналарында) үтеп китәргә; д) краннар атулары күтәрелгән һәм башка механизмнар булган (һава электр линияләренең сак зоналарында) суднолар үтеп керүне гамәлгә ашырырга. 10. Саклау зоналары чикләрендә, «Интернет» челтәре оешмаларын юридик һәм физик затларга килештерү турында язмача карамыйча түбәндәгеләр тыела: а) биналарны һәм корылмаларны төзү, капиталь ремонтлау, реконструкцияләү яисә сүтү; б) тау, шартлату, мелиоратив эшләр, шул исәптән җирләрне вакытлыча су басу белән бәйле; в) агач һәм куаклар утырту һәм кисү; г) су төбен тирәнәйтү, җир казу һәм төяү-бушату эшләре, балык, башка су хайваннары һәм үсемлекләрне балык тоту кораллары белән чыгару, су эчертү җайланмалары, су җыю казылыгы һәм боз әзерләү (су асты электр линияләренең су асты зоналарында) ; д) йөк төялгән югары кырый габариттан вертикаль буенча ераклыгы яисә су ташу вакытында суның максималь күтәрелүен исәпкә алып, сулыклар аша электр тапшыруның һава линияләре аша кичүләре үткәргечләренең аскы ноктасына кадәр булган араны; е) йөк төялгән яисә юл өслегеннән башка 4,5 метрдан артык булган машиналар һәм механизмнар йөрү (һава электр линияләренең сак зоналарында); ж) 0,3 метрдан артык тирәнлектә җир эшләре (сөрелә торган җирләрдә 0,45 метрдан артык тирәнлектә), шулай ук туфрак планировкасы (җир асты электр тапшыру линияләренең сак зоналарында);	кагыйдәләре һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартлары" белән бергә)

	з) авыл хуҗалыгы культураларын су агышының биеклеге 3 метрдан артык (һава электр линияләренең сак зоналарында) тәшкил итәргә мөмкин булган очракта су сиптерү; и) авыл хуҗалыгы эшләре, авыл хуҗалыгы машиналарын һәм 4 метрдан артык биеклектәге җиһазларны кулланып (һава электр линияләренең саклау зоналарында) яисә җир сөрүгә бәйле кыр авыл хуҗалыгы эшләре (электр тапшыру линияләренең сак зоналарында). 11. Әлеге Кагыйдәләрнең 10 пунктында каралган гамәлләрдән тыш, “Интернет” челтәре оешмаларын килештерү турында язмача карардан тыш, электр челтәре хуҗалыгы объектлары өчен билгеләнгән саклау зоналарында 1000 вольтка кадәр киеренкелек белән, түбәндәгеләр тыела: а) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, стадионнарны, базарларны, сәүдә нокталарын, кыр станокларын, терлекләр өчен утарларны, барлык төр машиналар һәм механизмнар гаражларын һәм стоянкаларын, гражданнарның бакчачылык яисә үз ихтыяҗлары өчен бакчачылык яисә яшелчәчелек алып бару территориясе чикләрендә урнашкан бакчачылык һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларын, шул исәптән индивидуаль торак төзелеше объектларын (электр тапшыруының һава линияләренең сак зоналарында) урнаштырырга; б) саклагычларны теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары, кушарга яисә урнаштырырга; – в) суднолар стоянкасы, барж һәм йөзмә краннар өчен причаллар корырга, якорьларны суднолардан ташларга һәм аларны бирелгән якорьлар, чылбырлар, лотлар, сүсләр һәм траллар белән (су асты электр линияләренең сак зоналарында) үтәргә.	

Физик факторлардан яклау чаралары. Норматив таләпләр нигезендә генераль план тарафыннан электр магнит нурланышы чыганакларының йогынтысын киметү буенча түбәндәге чаралар каралган:

– гамәлдәге торак төзелеше янында урнашкан электр магнит нурланышы чыганакларын инвентаризацияләү һәм комплекслы тикшерү уздыру;

– электр линияләре буйлап саклау зоналарын оештыру һәм үтәү.

Төзелеш һәм инженерлык эшләрен үткәрү технологиясе радиоактив материаллар куллану каралмаганлыктан, радиация хәлен үзгәртү өчен сәбәпләр кәтелми.

Торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфатының нормалаштырылган күрсәткечләре булган башка объектлар төзү өчен кишәрлекләр сайлаганда инженер-экологик тикшеренүләр кысаларында күздә тотыла торган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

2.5. линияләрнең һәм элемтә корылмаларының сак зоналары

Россия Федерациясе элемтә линияләренең һәм корылмаларының саклау кагыйдәләре гамәлдәге кабельле, радиорелей һәм һава линияләренең сакланышын, элемтә линияләренең һәм радиофикация линияләренең һәм шулай ук элемтә корылмаларының, Россия Федерациясе үзара бәйләнгән элемтә челтәренең нормаль эшләвен боза торган

зарарлануын тәэмин итү өчен кертеләләр, гражданнарның мәнфәгатьләренә, хуҗалык итүче субъектларның җитештерү эшчәнлегенә, Россия Федерациясенең оборонага һәм иминлегенә зыян китерә.

Элемтә һәм радиофикация линияләренең кабельле һәм һава линияләре трассаларында махсус файдалану шартлары белән саклау зоналары билгеләнә:

- урман кишәрлекләрендә урнашкан торак пунктлардан читтә урнашкан җир асты элемтә линияләре һәм радиофикация линияләре өчен - “җир асты элемтә кабельләре”, һәм җир асты элемтә линияләре трассасыннан яисә һәр яктан кимендә 2 метр ераклыкта булган параллель туры белән билгеләнгән җир кишәрлекләре рәвешендә;

- суднолар йөри торган һәм эретеп ябыштырылган елгалар, күлләр, сусаклагычлар һәм каналлар (арыклар) аша күчкәндә, элемтә кабельләре өчен элемтә линияләре өчен һәм элемтә кабельләре өчен су өслегеннән алып төпкә кадәр булган су пространствосының барлык тирәнлектәге участоклары рәвешендә, параллель яссылыклар белән билгеләнә торган, һәр яктан 0,25 диңгез кабеле трассасыннан яки кабель трассасыннан елга, сусаклагыч һәм каналлар (каналлар) һәр яктан 100 метрга кадәр ераклыкта;

- кабельле элемтә линияләрендә - көчәйтү җайланмасы үзгеннән һәм регенерацион пунктларыннан яки аларның җимерелү чикләреннән 3 метрдан да ким булмаган күләмдә һәм җир арты контурларыннан кимендә 2 метрдан ким булмаган ераклыктагы җир кишәрлекләре рәвешендә җир кишәрлекләре рәвешендә хезмәт итәргә тиешле тиешле тиешле тиешле булмаган көчәйтү линияләре һәм җир асты байлыклары өчен.

Элемтә линияләренең һәм корылмаларының саклау зоналары территориясеннән файдалану режимы Россия Федерациясе элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләре (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1995 елның 9 июнендәге карары белән раслаулар) белән билгеләнә. N 578) (Таблица 2.5.1).

2.5.1 нче таблица

Элемтә линияләренең һәм корылмаларының саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
линияләрнең һәм элемтә корылмалары ның сак зонасы	**- элемтә линияләрен һәм радиофикация линияләрен файдаланучы предприятиеләр вәкилләренең язма рөхсәтеннән башка, саклау зоналары чикләрендә юридик һәм физик затларга тыела::** а) һәртөрле төзелеш, монтаж һәм шартлау эшләрен, җир механизмнары белән (барханнарның комлы зоналарыннан тыш) грунтны планировкалауны һәм җир эшләрен (тирәнлеккә сөрүдән тыш 0,3 метрдан артмаган) тормышка ашырырга; б) скважиналарны бораулауга, шурфованлауга, грунт пробаларын алуга, шартлату эшләрен башкаруга бәйле геологик төшерү, эзләү, геодезия һәм башка тикшерену эшләрен башкарырга;	РФ Хөкүмәтенең 1995елның 9 июнендәге 578номерлы "Россия Федерациясе элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында"карары

	в) агач утырту, кыр станнарын урнаштыру, терлек асрау, материалларны, азык һәм ашламаларны кушу, учак яндыру, ату урыннары булдыру; г) автотранспорт үтү һәм туктап тору, тракторлар һәм механизмнар үткәрү, һава линияләре үткәргечләре астында элемтә һәм радиофикация линияләре үткәргечләре астында габаритлы булмаган йөкләр озату, каналлар (арыклар) төзү, киртәләр һәм башка каршылыклар ясау; д) судноларны туктату, барж һәм йөзеп йөрүче краннар өчен причаллар корырга, төяү-бушату, су асты-бушату, су асты-су тирәнәйтү һәм җир казу эшләре, балык промысел участокларын бүлеп чыгарырга, балык табышы, башка су хайваннары чыгарырга, шулай ук су хайваннары балык тоту кораллары белән, су эчертү, су эчертү һәм эшкәртү, боз әзерләү. Судларга һәм башка йөзү чараларына якорьларны ташлау, якорьлар, чылбырлар, лотлар, сөйрәлүләр һәм траллар белән үтү тыела. е) электр тапшыру линияләрен, радиостанцияләрне һәм башка объектларны, электр магнит энергиясен чыгара һәм элемтә һәм радиофикация линиясенә куркыныч йогынты ясый торган радиостанцияләрне төзүне; ж) җир асты элемтә линияләрен узучы җир асты коммуникацияләрен коррозиядән саклау. Юридик һәм физик затлар өчен, аерым алганда, элемтә һәм радиофикация линияләренең нормаль эшен бозарга мөмкин булган һәртөрле гамәлләрне башкару тыела, аерым алганда: а) элемтә кабельләре салынган коллекторларны, коллекторларны, туннель метрополитенны һәм тимер юлларны яңадан урнаштыруны гамәлгә ашыру, элемтә кабельләре салынган һава элемтә линияләре һәм радиофикация линияләре баганалары урнаштырылган, техник корылмалар, радиорелеяле станцияләр, кабель әрҗәләре һәм бүлү тартмалары урнаштырылган, алдан заказчылар (төзүче) һәм корылмаларны алып чыкмаган, алар белән элемтә һәм элемтә линияләре урнаштырылган; б) элемтә җир асты кабельле линияләренең трассаларын корып, әлеге трассаларда вакытлыча складлар, химик актив матдәләр һәм сәнәгать, көнкүреш һәм башка чүп-чар калдыклары агып төшү урыннарын корырга, үлчәнгән, сигнал, кисәтү билгеләрен һәм телефон коеларын ватарга; в) көчәйтелә торган һәм регенерация пунктларының (җир өсте һәм җир асты) һәм радиореле станцияләренең һәм кабельле коеларның телефон канализациясе, бүлү шкафлары һәм кабельле әрҗәләрнең ишекләрен ачарга, шулай ук элемтә линияләренә кушылырга (бу сызыкларга хезмәт күрсәтүче затлардан тыш); г) элемтә линияләренең трассаларын, аларга техник персоналның ирекле керүенә комачаулап, борчырга; д) элемтә хезмәтләреннән файдалану максатларында абонент телефон линиясенә һәм радиофикация линиясенә рөхсәтсез кушылырга; е) элемтә һәм радиофикация корылмаларына (элемтә линияләренең терәкләрен һәм арматурасын зарарларга, чыбыкларны өзәргә, аларга чит предметлар һәм башкаларны җыярга) зыян китерергә мөмкин булган башка гамәлләр кылырга;	

2.6. Сак зоналары һәм магистраль һәм сәнәгать торбаүткәргечләренә кадәр минималь ераклыктагы зоналар

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә магистраль торба үткәргечләр юк.

2.7. Газ бүлү челтәрләренең сак зоналары

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә газ бүлү челтәрләренең берничә тармаклы газүткәргече уза, шулай ук ГРП урнашкан. "СП 62.13330.2011" нигезендә. Кагыйдәләр җыелмасы. Газ-бүлү системалары. Карала торган территориядә узучы 0,6 Мп басым белән җир асты газүткәргечләреннән чыгып, 7 м тәшкил итүче биналар һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ераклык билгеләнә. СП нигезендә ГРПтан минималь ераклык 62.13330.2011 10 метр тәшкил итә.

Газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләре нигезендә, карала торган территориядә узучы бүлү газүткәргечләренә сак зоналары билгеләнә:

- аерым торучы газ регулятор пунктлары тирәсендә - әлеге объектлар чикләреннән 10 метр ераклыкта үткәрелгән йомык сызык белән чикләнгән территория рәвешендә. Биналарга төзелгән газ көйләү пунктлары өчен саклау зонасы регламентланмый;

- тышкы газүткәргечләр трассалары буйлап - газүткәргечнең һәр ягыннан 2 метр ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белән чикләнгән территория рәвешендә;

- суднолар йөри торган һәм эретеп ябыштырылган елгалар, күлләр, сусаклагычлар аша газүткәргечләрнең су өсте урыныннан су өслегенә кадәр 100 м ераклыктагы параллель яссылыклар арасында төзелгән су пространствосы участогы рәвешендә газүткәргечнең һәр ягыннан 100 м га тигез булган җиргә кадәр;

- урманнар һәм агач-куак үсемлекләре буйлап уза торган авылара газүткәргечләр трассасы буйлап - 6 метр киңлектәге тарлавык рәвешендә, газүткәргечнең һәр ягында 3 метр. Газүткәргечләрнең җир өсте участоклары өчен агачлардан алып торба үткәргечкә кадәр ара газүткәргечне эксплуатацияләүнең бөтен срогы дәвамында агачларның биеклегеннән ким булмаска тиеш.

2.7.1 нче таблица

Газ бүлү челтәрләренең саклау зоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Газ бүлү челтәрләренең сак зоналары	Газ бүлү челтәрләренең саклау зоналарына керә торган җир кишәрлекләренә аларның зарарлануын кисәтү яисә аларны нормаль эксплуатацияләү шартларын бозу максатларында газ бүлү челтәрләренең сак зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләренең милекчеләре, хуҗалары яисә алардан файдаланучы юридик һәм физик затларга, торак-граждан һәм җитештерү билгеләнешендәге объектларны, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктура объектларын, күрсәтелгән җир кишәрлекләре чикләрендә теләсә нинди хуҗалык эшчәнлеген гамәлгә ашыручы юридик һәм физик затларга чикләүләр (йөкләүләр) урнаштырыла: - торак-граждан һәм җитештерү билгеләнешендәге объектлар төзергә; - эксплуатация оешмалары белән килештереп, газ бүлү челтәрләре булган	РФ Хөкүмәтенең 2000 елның 20 ноябрендәге 878 номерлы (17.05.2016ел редакциясендә) "Газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләрен раслау

	күперләрне, коллекторларны, автомобиль һәм тимер юлларны алдан чыгармыйча сүтәргә һәм реконструкцияләргә; - яр ныгыту корылмаларын, су үткәрү җайланмаларын, җир корылмаларын һәм газ бүлү челтәрләрен җимерүдән саклый торган башка корылмаларны җимерергә; - танып белү билгеләрен, контроль-үлчәү пунктларын һәм газ бүлү челтәрләренең башка җайланмаларын күчерергә, зарарларга, күмәргә һәм юк итәргә; - чүплекләр һәм складлар корырга, кислота, тоз, селте һәм башка химик актив матдәләр эремәләрен аерырга; - саклау зоналарын борчырга һәм йөкләргә, эксплуатация оешмалары персоналының газ бүлү челтәрләренә керүенә, хезмәт күрсәтү һәм газ бүлү челтәрләре зарарлануларын бетерүгә каршылык күрсәтергә; - ут кабызырга һәм ут чыганакларын урнаштырырга; - авыл хуҗалыгы һәм мелиорация кораллары һәм 0,3 метрдан артык тирәнлектә механизмнар белән баз казырга, туфрак казырга һәм эшкәртергә; - газ көйләү пунктларының, катод һәм дренаж саклау станцияләренең, җир асты коелары люкларының калиткаларын һәм ишекләрен ачарга, электр белән тәэмин итү чараларын, яктырту һәм телемеханика системаларын кертергә яисә сүндерергә; - газ бүлү челтәрләре биналарына һәм терәкләргә, җир өсте газүткәргечләренә, коймаларга, башка әйберләргә, баскычларга тыгарга, бәйләргә, аларга менәргә; - үз белдегең белән газ бүлү челтәрләренә тоташырга.	турында"карары

2.8. Су саклау зоналары, яр буе яклау зоналары һәм яр буе полосалары

Су объектларында суның сыйфаты атмосфера явым-төшемнәре, чистартылмаган ташландык сулар, торак пунктлар территориясеннән өске агым, авыл хуҗалыгы җирләре, шулай ук туфрак эрозиясе йогынтысында формалаша.

Авыл җирлеге чикләрендәге елгаларның төп пычраткычлары-авыл хуҗалыгы җитештерүе объектлары һәм халыктан барлыкка килгән агып җыела торган су.

Авыл хуҗалыгы предприятиеләре тарафыннан эрозиягә каршы агротехник чараларны үтәмәү, туфракны эшкәртү, су объектлары янындагы җирләрне сөрү, минераль ашламалар һәм пестицидларны чамадан тыш күп кертү дә сулыкларны пычратуга китерә.

Җир өсте һәм җир асты суларының пычрануында халыктан хасил булган агымлы сулар зур роль уйный, чөнки авыл җирлегенең торак пунктларында үзәкләштерелгән канализация һәм чистарту корылмалары системасы юк. Караңгы сулар кабул итү канализациясе булмау сәбәпле, халыктан чыккан агынты сулар җыючы булып, рельефның түбән участоклары, кече елгалар хезмәт итә. Яңгыр суларын кабул итү урыннары булып өске су объектлары тора.

Өске һәм җир асты суларын пычрату чыганагы булып, локаль чистарту корылмалары белән җиһазландырылмаган мөгезле эре терлек фермалары тора.

Авыл җирлегендә су саклау зоналары режимнарын үтәмәү өске суларны саклау өлкәсендә төп проблема булып тора. РФ Су кодексы таләпләрен бозып, өске су объектларының су саклау зоналарында авыл

җирлегенең торак пунктларында анализланмаган торак төзелеше, авыл хуҗалыгы җитештерүе объектлары урнашкан.

РФ Су кодексының 65 статьясы нигезендә су саклау зоналары булып диңгез, елгалар, инешләр, каналлар, күлләр, сусаклагычлар яр буе линиясенә тоташкан һәм аларда күрсәтелгән су объектларының пычрануын, чүпләнүен, ләм утыруын, су биологик ресурсларының һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларының яшәү тирәлеген саклап калу максатларында хуҗалык һәм башка эшчәнлекне гамәлгә ашыруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләр тора.

Күлнең, сусаклагычның су саклау зонасы киңлеге, сазлык эчендә урнашкан күлдән яисә акваториясе 0,5 квадрат километрдан кимрәк булган күлдән, сусаклагычтан тыш, 50 м ераклыкта билгеләнә. Су агымында урнашкан сусаклагычның су саклау зонасы киңлеге бу сулыкның су саклау зонасының тигез киңлеге белән билгеләнә.

Елгаларның яисә инешләрнең су саклау зонасы киңлеге аларның елгалар яисә инешләр өчен озынлыктагы чишмәдән түбәндәгечә билгеләнә:

ун километрга кадәр - илле метр күләмендә;

уннан алып илле километрга кадәр - йөз метр күләмендә;

илле километрдан һәм аннан да күбрәк - ике йөз метр күләмендә.

Елга, чишмә башыннан алып елга тамагына кадәр ун километрдан кимрәк булган инеш өчен су саклау зонасы яр буе яклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башлары өчен су саклау зонасы радиусы илле метр күләмендә билгеләнә.

Су саклау зоналары чикләрендә хуҗалык һәм башка эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә торган территорияләрдә яр буе яклау полосалары урнаштырыла.

Яр буе яклау полосасының киңлеге су объекты ярының текәлегенә бәйле рәвештә билгеләнә һәм кире авыш өчен 30 м яисә кире авыш өчен 0°м, 40 м тәшкил итә һәм 3° һәм аннан да ныграк авышу өчен 50 м тәшкил итә.

Елга, чишмә башыннан алып инешкә кадәр 10 км дан да кимрәк булган инеш өчен су саклау зонасы яр буе яклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башлары өчен су саклау зонасы радиусы 50 м күләмендә билгеләнә.

Гомуми файдаланудагы су объектының яр буе линиясе буйлап гомуми файдалану өчен билгеләнгән яр буе полосасы билгеләнә. Су объектларының яр буе полосасының киңлеге 20 м тәшкил итә, моңа каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләрнең яр буе полосалары 10 км га кадәр сузылган (5 м). Гражданнарның су объектына ирекле керүен тәэмин итү максатларында яр буе полосасы төзелә алмый.

Шулай итеп, Брысcның су саклау зонасы 100 м тәшкил итә, яр буе яклау полосасы - 50 м, су саклау зонасы һәм башка су объектларының яр буе яклау полосасы - 50 м. Брысс елгасының яр буе полосасы, буалар 20 м тәшкил итә, калган су агымнары - 5 м.

Су саклау зоналарыннан, яр буе яклау һәм яр буе полосаларыннан файдалану регламентлары 2.8.1 нче таблицада күрсәтелгән.

2.8.1 нче таблица

Су саклау зоналарыннан, яр буе зоналарыннан файдалану регламентлары су объектларының яклау һәм яр полосалары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Су саклау зонасы	Су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләр тыела: туфракның уңдырышлылыгын көйләү максатларында агып төшүче сулардан файдалану; зиратларны, үләт базларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын урнаштыру объектларын, химик, шартлаткыч, агулы матдәләрне, агуланучы һәм агулы матдәләрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру, шулай ук зарарлы матдәләр белән пычратучы территорияне пычрату, аларны балыкчылык әһәмиятендәге су объектларында мөмкин булган иң чик концентрацияләр билгеләнмәгән; зарарлы организмнарга каршы көрәш буенча авиация чараларын күрү; Яр буе яклаутранспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, юлларда һәм махсус җиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәтеннән тыш; ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын төзү һәм реконструкцияләү (автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар территорияләрендә, эчке су юлларының инфраструктурасында, шул исәптән аз суднолар, федераль иминлек хезмәте органнары объектларында туктап тору базаларында (корылмаларда), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрендә, транспорт чараларын гамәлгә ашыру; химик химик химик һәм агрохимикатларны саклау (махсуслаштырылган агроцидларда саклау очракларыннан тыш) саклау, агроцидлар чикләрендә саклагыч яр буйларында һәм агроцидларны саклау; агроцидлар чикләрендә саклагыч ком полосаларын урнаштыру; агроцидларны һәм саклагыч урыннарда ком полосаларын урнаштыру; агым суларны, шул исәптән дренаж суларны агызу; гомумтаралган файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгаруны файдалы казылмаларның башка төрләрен разведкалау һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы җир асты байлыкларыннан файдаланучылар тау токымнарының җир асты байлыклары һәм (яисә) геологик бүлеп бирүләрнең җир асты байлыклары турындагы РФ законнары нигезендә аларга бирелгән чикләрдә, РФ кануның 21.02.1992 елгы 19.1 статьясы нигезендә расланган техник проект нигезендә, бирелгән чикләрдә гамәлгә ашырган очраклардан тыш. N 2395-I "Җир асты байлыклары турында"). Су саклау зоналары чикләрендә, су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм сулыкларны саегудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән су кануннарына һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннарга ярашлы рәвештә, мондый объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатациягә кертү, хуҗалык һәм башка объектларны эксплуатацияләү рөхсәт ителә. Су объектын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылма төрен сайлау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар нигезендә билгеләнгән пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнарны ташлауның	Россия Федерациясе Су кодексы

	мөмкин нормативларын үтәү зарурлыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла. Әлеге статья максатларында су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар дигәндә түбәндәгеләр аңлашыла: 1) үзәкләштерелгән су чыгару системалары (канализацияләр), явым-төшем суларын агызу өчен үзәкләштерелгән су чыгару системалары; 2) агып төшүче суларны үзәкләштерелгән су чыгару системаларына (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) җибәрү (агызу) корылмалары һәм системалары, әгәр алар шундый суларны кабул итү өчен билгеләнгән булса; 3) агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) чистарту өчен аларны чистартуны әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар таләпләре нигезендә билгеләнгән нормативлардан чыгып тәэмин итүче локаль чистарту корылмалары; 4) җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю корылмалары, шулай ук агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация суларын, су юу һәм дренаж суларын) су үткәрми торган материаллардан ясалган приемникларга җибәрү (агызу) өчен корылмалар һәм системалар; 5) су объектларын һәм аларга якын территорияләрне нефть һәм нефть продуктлары агышыннан һәм әйләнә-тирә мохиткә башка тискәре йогынтыдан яклауны тәэмин итә торган корылмалар.	
Яр буе саклау полосасы	Яр буе саклау полосалары чикләрендә су саклау зонасы өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән түбәндәгеләр тыела: – җирләрне сөрү; – юыла торган грунтларның өемнәрен урнаштыру; – авыл хуҗалыгы терлекләрен көтү һәм алар өчен җәйге лагерьлар, ванналар булдыру. Су объектларының су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе яклау полосалары чикләрен билгеләү, шул исәптән җирлектә махсус мәгълүмат тамгалары ярдәмендә билгеләнү, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.	Россия Федерациясе Су кодексы
Яр буе полосасы	Һәр гражданин алар янында йөрү һәм булу өчен гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасыннан (механик транспорт чараларыннан файдаланмыйча) файдаланырга хокуклы, шул исәптән һәвәскәр балыкчылыкка һәм йөзү чараларына причал ясау өчен. Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә билгеләнгән яр буе полосасы чикләрендә җир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.	Россия Федерациясе Су кодексы

2.9. Су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы суүткәргечләр чыганакларын санитар саклау зоналары

Татар Янтыгы авыл җирлегендә су белән тәэмин итүнең хуҗалыкка эчәр су чыганагы булып җир асты сулары тора.

Авыл җирлеге территориясендә су белән тәэмин итүнең җир асты чыганаклары - су җыю скважиналары урнашкан, алардан СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчү өчен билгеләнгән су белән тәэмин итү һәм суүткәргечләр чыганакларын санитар саклау зоналары» билгеләнергә тиеш.

Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларының санитария саклау зоналары өч пояс составында оештырыла.

Беренче пояс (катгый режимлы) суалгычларның урнашу территориясен, барлык суүткәргеч корылмаларның һәм суүткәргеч каналның

урнашу мәйданнарын үз эченә ала. Аның билгеләнеше - очраклы яки аңлы рәвештә пычранудан һәм зарарланудан су алу һәм су җыю корылмалары урынын яклау. Икенче һәм өченче поясларны (чикләүләр поясын) су белән тәэмин итү чыганакларының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне кертәләр.

Татар Янтыгы авыл җирлегендә 3 су җыю скважинасы, 3 су җыю башнясы (2.9.1 нче таблица).

2.9.1 нче таблица

Су җыю скважиналары һәм су җыю башнялары турында гомуми мәгълүмат

Объект исеме	Кадастр номеры	БДКМР белешмәләре буенча җирләр категориясе
Татар Янтыгы авылы		
Су җыю скважинасы һәм су башнясы	16:24:040103:84	Торак пунктлар җире
Су җыю скважинасы һәм су башнясы	16:24:040102:96 16:24:040103:85	Торак пунктлар җире
Торак пунктлар чикләреннән тыш урнашкан су җыю скважиналары һәм су җыю башнялары		
Су җыю скважинасы һәм су башнясы	16:24:040201	-

Су алу скважиналары өчен эшләнгән санитария зоналары проектлары булмау сәбәпле, СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә генераль план нигезендә, җир асты суларының якланганлыгын исәпкә алып, 50 м тәшкил итүче санитария саклау зонасының беренче поясы күләмнәре кабул ителде. Су белән тәэмин итү чыганаклары белешмәләре өчен икенче һәм өченче поясларның чикләре исәп-хисап ясарга кирәк.

Өч поясның һәрберсендә махсус режим билгеләнә һәм суның сыйфаты начараюны кисәтүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы билгеләнә (2.9.2 таблица).

2.9.2 нче таблица

Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарын файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасы	Беренче пояс буенча чаралар: - ЗСОның беренче поясы территориясе аның чикләреннән өстән-өстән агып чыгу өчен планлаштырылырга, яшелләндерелергә, киртәләнергә һәм сак белән тәэмин ителергә тиеш. Корылмаларга юллар каты өслекле булырга тиеш. - югары көпшәле агачлар утырту, сүүткәргеч корылмаларны эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрләре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торба үткәргечләр салу, торак һәм хуҗалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләрнең яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану. - биналар агып төшүче суларны якындагы көнкүреш яки җитештерү канализациясе системасына, яки II пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, I поястан читтә урнашкан чистарту корылмаларының җирле станцияләренә тоташтырылган канализация белән җиһазландырылган булырга тиеш. Аерым очракларда гына канализация булмаганда, су үткәрми торган чистартылмаган һәм көнкүреш калдыклары, аларны чыгарганда, ЗСОның беренче поясы территориясен пычратуны	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчәр өчен билгеләнгән су белән тәэмин итү һәм сүүткәргечләр чыганакларын санитар саклау зоналары»

	булдырмый торган урыннарда урнаштырылырга тиеш. - Санитария саклау зоналарының беренче поясында урнашкан су үткәргеч корылмалар, шартлаулар һәм скважиналар тамаклары аша эчә торган суны пычрату мөмкинлеген булдырмау, резервуарларның люклары һәм агып төшә торган торбалар һәм насослар агызу җайланмаларын исәпкә алып җиһазландырылырга тиеш. - Барлык су җыю җайланмалары су үткәргечен эксплуатацияләгәндә проект җитештерүчәнлегенә туры килә торган факттагы дебитның ЗСО чикләрен проектлаганда һәм нигезләгәндә каралган булуын системалы тикшереп тору өчен аппаратура белән җиһазланган булырга тиеш. Икенче һәм өченче пояслар буенча чаралар: - сулы горизонтларны пычрату мөмкинлеге өлешендә куркыныч тудыручы барлык иске, эшсез, дефектлы яисә дөрес файдаланылмый торган скважиналарны ачыклау, тампонлау яисә торгызу. - яңа скважиналар бораулау һәм туфрак катламын бозуга бәйле яңа төзелеш дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчелеге үзәге белән мәҗбүри килештерелеп башкарыла. - Югалган суларны җир асты офыкларына, каты калдыкларны җир асты корылмаларына чыгаруны һәм җир асты байлыкларын эшләүне тыю. - агулык складларын - майлау материаллары, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар, промсток, шламосаклагычлар һәм җир асты суларын химик пычрату куркынычын тудыручы башка объектлар урнаштыруны тыю. Мондый объектларны урнаштыру җир асты суларын файдаланганда гына, геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчелеге үзәгенең санитар-эпидемиологик нәтиҗәсе булган очракта, су горизонтын пычранудан саклау буенча махсус чаралар башкарылган очракта гына, ЗСО өченче поясы чикләрендә рөхсәт ителә. Җир өсте суларын саклауга карата гигиена таләпләре нигезендә кулланыла торган су горизонтлары белән турыдан-туры гидрологик бәйләнешкә ия булган өске суларны санитар саклау буенча кирәкле чараларны үз вакытында үтәү. Шулай ук II пояс чикләрендә тыела: зиратларны, үләт базларын, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм җир асты суларының микроб пычрануына бәйле башка объектларны урнаштыру; - ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; - төп файдаланудагы һәм реконструкцияләүдәге урманнарны кисү.	

Хәзерге вакытта торак пунктларда су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары территориясеннән файдалану режимы, тулаем алганда, үтәлә, әмма санитар саклау зоналарының беренче пояспарында авыл җирлегенең торак пунктларында торак төзелеше территорияләре урнашкан булуын билгеләп үтәргә кирәк.

Җир өсте суларын һәм җир асты суларын саклау чаралары.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясенең җир өсте һәм җир асты суларын анализлау нигезендә, су объектларыннан интенсив файдалану нәтиҗәсендә суның сыйфаты начарлана гына түгел, бәлки су балансының

состав өлешләре нисбәте, сулыкларның һәм су агымнарының гидрологик режимы үзгәрә, дигән нәтиҗә ясарга мөмкин.

Шуңа бәйле рәвештә авыл җирлегенең генераль планы буенча җир өсте суларын саклау буенча инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексы үткәрү тәкъдим ителә.

Су ресурсларын саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану буенча инженер-техник чаралар түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- Россия Федерациясе Су кодексы таләпләре нигезендә су объектларын пычранудан, чүпләнүдән һәм суларны ярлыландыруны гарантияли торган барлык төзелә, урнаштырыла, реконструкцияләнә торган объектларны корылмалар белән тәэмин итү;

- торак пунктларны су белән тәэмин итү объектларын реконструкцияләү һәм яңарту;

- эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең сыйфатын, шул исәптән технологик алымнарны кулланып, үзгәртү;

- су җыю скважиналарында суүткәргеч торбаларны ремонтлау һәм алмаштыру;

- канализация челтәрләре белән тәэмин ителешнең процентын су үткәргечләр белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенә кадәр җиткерү;

Өске су агынтысын оештыру

- өске су объектларының су саклау зоналарында урнашкан торак төзелешен беренче чиратта канализацияләү ;

- торак пунктларында чистарту корылмалары булган хуҗалык-көнкүреш һәм яңгыр канализациясе челтәрләрен проектлау һәм төзү;

- авыл хуҗалыгы предприятиеләрен локаль чистарту корылмалары белән тәэмин итү;

- канализация чистарту корылмалары төзегәндә юынты суларны киптерү һәм утырмаларны утильләштерү өчен җайланмаларны алдан карау урынлы.;

- авыл җирлеге территориясен җиһазлаучы кече елгалар һәм инешләр юлларын чистарту.

Оештыру-административ чаралар сыйфатында түбәндәге чараларны үткәрү тәкъдим ителә:

- авыл җирлегенең барлык сулыкларын инвентарьлаштыру;

- Су һәм су тирәсендәге хайваннарның күпләп тупланган урыннарында агып төшүче теләсә нинди су суларын һәм калдыкларны ташлауны тыю;

- су белән тәэмин итүнең гамәлдәге челтәрләренең техник торышын мониторинглау челтәрен оештыру һәм үстерү, шулай ук җир өсте һәм җир асты суларын гидромониторинглау;

- авыл торак пунктлары һәм агросәнәгать комплексы предприятиеләре өчен эчә торган җир асты суларының ресурс базасын өйрәнү һәм яңадан җитештерү буенча эзләү-бәяләү эшләрен оештыру;

– халыкны эчә торган су белән тәэмин итә торган су алу җайланмаларыннан файдаланучы җир асты суларын чыгару максатында җир асты байлыкларыннан файдалану хокукына лицензияләрне үз вакытында рәсмиләштерү;;

эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларының икенче һәм өченче поясы чикләрен исәпләү;

- чишмәләрне тикшерү һәм төзекләндерү;

- юынты суларны чистартуның заманча методларын һәм алдынгы технологияләрен кертү, чистарту корылмаларыннан явым-төшемнәрне зарарсызландыру һәм утильләштерү;

- эчәргә яраклы суның сыйфатына тышкы тискәре йогынтыны үз вакытында булдырмас өчен, җирлектәге барлык эчә торган су чыганакларын санитар саклау зонасындагы җир асты суларының торышына мониторинг оештыру;

– Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 10.01.2009 ел, №17 карары белән расланган «җирлектә су саклау зоналары чикләрен һәм су объектларының яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре» нигезендә, РФ Су кодексының 65 статьясы нигезендә, Су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү.;

- җирлектә су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе саклау полосаларында махсус мәгълүмат билгеләре беркетү;

- су саклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен һәм башка күчемсез милек объектларын, җир өсте су объектларының яр буе саклау полосаларын һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналарында файдалануның махсус хокукый режимын үтәү;;

- су хуҗалыгы системаларының куркынычсызлыгын тәэмин итү һәм алардан файдалану, агып төшүче суларның су объектларына зарарлы йогынтысын булдырмый калу;

- су объектларыннан рациональ файдалану, аларны торгызу;

- Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су объектларын саклау буенча су хуҗалыгы чараларын һәм чараларны гамәлгә ашыру.

2.10. Урман фонды җирләре

Россия Федерациясе Урман кодексының 10 нчы маддәсе нигезендә, урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар түбәндәге төрләргә бүленә:

1) яклау урманнары;

2) эксплуатацияләү урманнары;

3) резерв урманнар.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә эксплуатация һәм яклау категорияләре урманнары бүлеп бирелде.

Урманнарның файдалы функцияләрен саклап калуны тәэмин итеп, югары сыйфатлы агач һәм башка урман ресурсларын, аларны эшкәртү продуктларын тотрыклы, максималь нәтиҗәле алу максатларында үзләштерелергә тиешле урманнар эксплуатациягә керә.

Яклау урманнары, саклагыч, су саклау, санитария-гигиена, сәламәтләндерү һәм урманнардан бер үк вакытта файдаланучы башка файдалы функцияләрне саклап калу максатларында үзләштерелергә тиеш, әгәр бу саклагыч урманнарны максатчан билгеләү һәм алар белән башкарыла торган файдалы функцияләр белән берләштерелгән очракта. Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә урманнарның түбәндәге категорияләре таралган:

1) су саклау зоналарында урнашкан урманнар;

2) табигать һәм башка объектларны яклау функцияләрен үтәүче урманнар:

- гомуми файдаланудагы тимер юллар, гомуми файдаланудагы федераль автомобиль юллары, Россия Федерациясе субъектлары милкендәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буйлап урнашкан урманнарның яклау полосалары;

3) кыйммәтле урманнар:

- чүл, ярымчүл, урман-дала, урман-тундра зоналарында, далаларда, тауларда урнашкан урманнар;

Аларны куллану, саклау, яклау, яңадан җитештерү үзенчәлекләре 2.10.1 нче таблицада күрсәтелгән.

2.10.1 нче таблица

Урман фонды җирләреннән файдалану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Эксплуатация урманнары		
Эксплуатация урманнары	Эксплуатация урманнарында түбәндәгеләр рөхсәт ителә: - агач әзерләү; 2. терлек азыгы әзерләү; - җир асты урман ресурсларын әзерләү һәм җыю; - азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен җыю; - аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; - авыл хуҗалыгын алып бару; һәвәскәр балыкчылыктан кала, балыкчылык белән шөгыльләнү; - фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру; - рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру; - урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү; - урман культуралары, җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре үстерү; - урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү; - җир асты байлыкларын геологик өйрәнүнең, разведканың һәм	РФ Урман кодексы 04.12.2006 № 200-ФЗ

	файдалы казылмалар чыгаруның асылы;; - сусаклагычлар һәм башка ясалма су объектлары төзү һәм эксплуатацияләү, диңгез һәм елга портлары төзү һәм киңәйтү, гидротехник корылмалар төзү, реконструкцияләү һәм эксплуатацияләү; - линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү; - урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын төзү һәм эксплуатацияләү; - агачны һәм башка урман ресурсларын эшкәртү; - дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру; - урманнар урнашкан җирләрне максатчан билгеләү нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан торгызу.	
Саклау урманнары		
Яклаучы урманнарда аларның максатчан билгеләнеше һәм файдалы функцияләре белән ярашмый торган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела.		РФ Урман кодексы 04.12.2006 № 200-ФЗ
Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда түбәндәгеләр тыела: - агулы химик препаратлар куллану; -печәнлектән, умартачылыктан һәм товар аквакультурасыннан (товар балыкчылыгыннан) тыш, авыл хуҗалыгын алып бару; - урман плантацияләрен булдыру һәм эксплуатацияләү; 4) нефть һәм табигый газны геологик өйрәнү, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле линияле объектлардан, гидротехник корылмалардан һәм объектлардан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү.	РФ Урман кодексы 04.12.2006 № 200-ФЗ
Табигать һәм башка объектларны яклау функцияләрен башкаручы урманнар	**Урман-парк зоналарында түбәндәгеләр тыела:** - урманнарны саклау һәм яклау өчен, шул исәптән фәнни максатларда, агулы химик препаратлардан файдалану; - аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; - авыл хуҗалыгын алып бару; │ │файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару - велосипед һәм йөгерү юлларыннан һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү. Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарны саклау максатларында мондый урманнар урнашкан җирләрдә коймалар торгызу рөхсәт ителә. Яшел зоналарда тыела: - урманнарны саклау һәм яклау өчен, шул исәптән фәнни максатларда, агулы химик препаратлардан файдалану; - аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; │ │файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару авыл хуҗалыгын алып бару, печән чабудан һәм умартачылыктан тыш, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләр төзү ; - велосипед һәм йөгерү юлларыннан һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү. авыл хуҗалыгын алып бару, печән чабудан һәм умартачылыктан тыш, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләр төзү ; - гидротехник корылмалардан, элемтә линияләреннән, электр тапшыру линияләреннән, җир асты торбаүткәргечләреннән тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү; - аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, әгәр эшчәнлекнең күрсәтелгән төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәрүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китерә икән. Урман-парк зоналарының, яшел зоналарның чикләрен үзгәртү аларның мәйданы кимүгә китерергә мөмкин, рөхсәт ителми.	РФ Урман кодексы 04.12.2006 № 200-ФЗ

	Урман-парк зоналарында функциональ зоналар, урман-парк зоналарының, яшел зоналарның мәйданы һәм чикләре Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә билгеләнә.	
Кыйммәтле урманнар	Кыйммәтле урманнарда, велосипед һәм йөгерү юллары, линия объектлары һәм гидротехник корылмалардан тыш, капиталь төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү тыела. Су объектлары буйлап урнашкан урманнарның тыелган полосаларында капиталь төзелеш объектларын, линия объектларыннан, гидротехник корылмалардан һәм нефть һәм табигый газны геологик өйрәнү, разведкалау һәм чыгару өчен кирәкле объектларны төзү һәм эксплуатацияләү тыела. Орехово-промысел зоналарында урнашкан урманнарда агач әзерләү тыела.	РФ Урман кодексы 04.12.2006 № 200-ФЗ

2.11. Хайваннар дөньясы объектларын саклау

Торак пунктларны, предприятиеләрне, корылмаларны һәм башка объектларны урнаштырганда, проектлаганда, төзегәндә һәм реконструкцияләгәндә хайваннар дөньясын саклау өлкәсендәге норматив-хокукый актлар таләпләре нигезендә хайваннар дөньясы объектларының яшәү тирәлеген һәм аларның үрчү шартларын, симертү, ял итү һәм миграция юлларын саклау, шулай ук территорияләрнең һәм акваторияләрнең яклау участокларының кагылгысызлыгын тәэмин итү буенча чаралар каралырга тиеш.

Җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, торбаүткәргечләрне, элемтә һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясын саклау һәм яклау үзенчәлекләре 2.11.1 таблицасында күрсәтелгән.

2.11.1 нче таблица

Хайваннар дөньясы объектларын һәм аларның яшәү тирәлеген саклау буенча гомуми таләпләр

Җитештерү процессы	Җитештерү процессларын гамәлгә ашырганда таләпләр	Норматив документлар
Хайваннар дөньясы объектларын һәм аларның яшәү тирәлеген саклау буенча хайваннар дөньясы объектлары үлемен булдырмауга юнәлдерелгән гомуми таләпләр Татарстан Республикасы Экология кодексында билгеләнгән. (11.12.2021 N 91 номерлы Татарстан Республикасы Законнары редакциясендә). Әлеге таләпләр барлык юридик затлар өчен милек рәвешләренә һәм ведомствога буйсынуга бәйсез рәвештә, вазыйфаи затларга, шулай ук хуҗалык эшчәнлеген гамәлгә ашыручы физик затларга һәм индивидуаль эшкуарларга мәҗбүри һәм Татарстан Республикасының бөтен территориясендә гамәлдә.		«Җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, торбаүткәргечләрне, элемтә һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләгәнд ә хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау таләпләрен раслау турында» 1996 елның 13 августындагы 997 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең
Сәнәгать һәм су хуҗалыгы җитештерү процесслары	Сәнәгать һәм су хуҗалыгы процесслары, хайваннар дөньясы объектлары территориясенә үтеп керүгә комачаулаучы, киртәләр һәм җайланмалары булган, махсус җиһазландырылган җитештерү мәйданчыкларында алып барылырга тиеш. җитештерү мәйданчыгындагы зарарлы матдәләр һәм чимал йогынтысыннан хайваннар дөньясы объектларының үлемен булдырмау максатларында түбәндәгеләр тыела: – материаллар һәм чималны махсус җиһазландырылган бетонлаштырылган һәм төзелгән канализация системасы булган мәйданчыклардан тыш сакларга; – хуҗалык һәм җитештерү агым суларын урынның рельефына агызырга;	

<table>
<tr>
<td></td>
<td>– җитештерү калдыкларын күпләп барлыкка китереп, турыдан-туры су куллану системаларыннан һәм ресурс озату технологияләреннән файдалану;
– чыгарыла торган сыек һәм газ рәвешендәге чималны җыю, саклау һәм транспортлау герметизацияләнгән системаларыннан тулысынча файдаланмаска;
– аларга кыргый хайваннар эләгүдән саклану системасы белән җиһазланмаган савытларны һәм резервуарларны куллану.</td>
<td rowspan="4">карары, Татарстан Республикасы Экология кодексының 2009 елның 15 гыйнварындагы 5-ТРЗ номерлы карары; «Җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук транспорт магистральләрен, торбаүткәргечләрне, элемтә һәм электр тапшыруы линияләрен эксплуатацияләгәндә хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау таләпләре турында» 2000 елның 15 сентябрендәге 669 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары</td>
</tr>
<tr>
<td>Авыл хуҗалыгы җитештерү процесслары</td>
<td>Авыл хуҗалыгы җитештерү процесслары хайваннар дөньясы объектларының массакүләм үлүенә яисә аларның яшәү тирәлеген үзгәртүгә куркыныч тудырмый торган технологияләр һәм механизмнар кулланып гамәлгә ашырылырга тиеш.
Авыл хуҗалыгы объектлары һәм хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуына китерерлек стационар билгеләнгән механизмнар кыргый хайваннарның үтеп керүенә комачаулаучы махсус киртәләргә, шулай ук санитар - саклау зоналарына һәм әйләнә-тирә мохит пычрануга юл куймый торган чистарту корылмаларына ия булырга тиеш.
Су объектларына һәм җирлекнең рельефына агып төшүче теләсә нинди агып төшүче суларны һәм су асты хайваннарының күпләп җыелуы урыннарында агызу тыела.</td>
</tr>
<tr>
<td>3. Урман сәнәгате һәм урман хуҗалыгы җитештерү процесслары</td>
<td>Урман корылышы проектлары һәм урман фондына кермәгән урман фондыннан һәм урманнардан файдалануга бәйле чаралар планнары, мәҗбүри рәвештә, хайваннар дөньясы объектларын һәм аларның яшәү тирәлеген саклау буенча махсус бүлекләр булырга тиеш.
Урман фонды һәм урман фондына кермәгән урманнардан файдалану, хайваннар дөньясы объектларының уңайлы яшәү тирәлеген саклау шартларында гамәлгә ашырылырга тиеш. Бу участокларда кыргый терлекләр үрчетү, аларны ашату һәм үстерү чорында тыела:
– химик матдәләр һәм агулы химикатлар кулланып, урман корткычларына һәм авыруларына каршы көрәш чаралары үткәрү;
– урманны караганда арборицидлар куллану (агач кәүсәсенә иньекцияләрдән тыш));
– терлекләрнең җәйге лагерьларын төзү;
– махсус билгеләнгән һәм киңлеге 5 метрдан артмаган сукмаклардан тыш малларны куу.
Урман фонды һәм урман фондына кермәгән урманнар кишәрлекләрендә кыргый җәнлекләрнең яшь терлекләрен үрчетү, ашату һәм үстерү урыннарында чикләнергә яки тыелырга мөмкин:
– урманнан төп файдалану һәм карау чикләрен үткәрү;
– мәйданнарны бүлү;
– агач чыгаруны;
– терлек көтү;
– печән чабу.</td>
</tr>
<tr>
<td>Транспорт магистральләрен һәм объектларын эксплуатацияләү</td>
<td>Транспорт магистральләрен проектлау һәм төзү аларның ландшафтларның төрле типтагы табигый чикләре, миграция юллары кисешүе, шулай ук хайваннар дөньясы объектларын туплау урыннары буенча үтүен мөмкин кадәр чикләүне исәпкә алып гамәлгә ашырылырга тиеш.
Транспорт магистральләрендә хайваннар дөньясы объектларының миграциясе юллары белән кисешү урыннарында транспорт хәрәкәте тизлеген чикләүнең махсус кисәтү билгеләре һәм билгеләре урнаштырылырга тиеш.
Хайваннар дөньясы объектларын концентрацияләү</td>
</tr>
</table>

	урыннарында һәм аларның миграция юлларында транспорт магистральләренең аеруча куркыныч участоклары махсус үтеп керү җайланмалары белән чикләнә. Транспорт дамбалары һәм җир өсте су агымнарын (сусаклагычларны, елгаларны һәм инешләрне) кисеп үтүче күпер күчешләре балыкларның һәм коры җирдә яшәүче хайваннарның ирекле миграциясен тәэмин итүче махсус җайланмалар белән җиһазландырылырга тиеш.	
Торба үткәргечләрне эксплуатацияләү	Торба үткәргечләрне проектлау һәм төзү хайваннар дөньясы объектларын яклауны тәэмин итүне исәпкә алып башкарылырга тиеш. Массакүләм миграция чорларында һәм үрчү урыннарында торба үткәргечләр төзү, яшь терлекләрне ашату, уылдык чәчү, симертү һәм эскертләр булдыру эшләре балыкларның яшь затлары хайваннар дөньясы объектларын һәм аларның яшәү тирәлеген саклау, тикшереп тору һәм җайга салу буенча Татарстан Республикасының махсус вәкаләтле дәүләт органнары тарафыннан чикләнергә мөмкин. Трубопроводлар күмелергә тиеш (җир астына билгеле бер тирәнлеккә салынган). Торба үткәргечләр төзегәндә, Хайваннарның яшәү тирәлегенең йомшак урыннарында (сазлыклы урыннар һәм башкалар) торбаларны җиргә тирәнгә кертеп булмый торган урыннарда торбаүткәргечләрнең аерым участокларын 3 метрдан да түбәнрәк булмаган биеклеккә күтәреп, күчүче хайваннар өчен күчешләр төзүне күздә тотарга кирәк. Зур өслек сулары (сусаклагычлар, елгалар, күлләр һ.б.) кисешкән очракта, торбаүткәргеч тирәнәйтелә һәм теркәлә. Торба үткәргеч белән кисешкәндә, елгалар һәм инешләр аша эстакада ясала. Суүсемнәр һәм кышлаучы кишәрлекләрдә су төбендәге торба үткәргечләрне салу тыела. Су объекты кисешкән урында, җир өсте хайваннары концентрациясе участогында торбаүткәргеч авария нәтиҗәсендә зыян күргән торбаүткәргеч участогын өзүне тәэмин итүче техник җайланмалар белән тәэмин ителергә тиеш. Торба үткәргечләрне төзүне, реконструкцияләүне һәм ремонтлауны алып барганда, бер айдан артык вакытка күмелмәгән һәм киртәләнмәгән траншеяларны калдыру тыела. Торба үткәргечне төзү, реконструкцияләү яки ремонтлау тәмамлангач, җыелмаган конструкцияләр, җиһазлар, материаллар, агып төшүче сулар һәм җитештерү һәм куллану калдыклары белән савытлар калдыру тыела.	
Элемтә һәм электр тапшыру линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү	Элемтә һәм электр тапшыруының яңа линияләрен проектлау һәм төзү аларны беркетү участокларында токонлы үткәргечләр белән терәк конструкцияләренә орынган очракта, шулай ук бугаз вакытында үткәргечләр белән бәрелешкән очракта кошларның һәлак булу куркынычын булдырмау һәм кыскарту зарурлыгын исәпкә алып башкарылырга тиеш. Терәк һәм изоляторлар электр тапшыру линиясен төзегәндә, махсус кош-корт саклагыч җайланмалар, шул исәптән аларны токсез үткәргечләргә орып җибәрә торган урыннарда оя корырга комачаулаучы җайланмалар белән җиһазланырга тиеш. Ясалма металл конструкцияләрне махсус кош-кортны яклаучы җайланмалар сыйфатында куллану тыела. Электр тапшыру линияләре буйлап махсус санитар - хайваннар дөньясы объектларын электр магнит кыры йогынтысыннан һәлакәткә комачаулаучы яклау полосалары җиһазландырыла.	

	Үткәргеч элемтә һәм электр тапшыру линияләрен эксплуатацияләү электр магнит кырлары йогынтысының иң чик мөмкин булган дәрәҗәләре нормативларын һәм хайваннар дөньясы объектларына электр тапшыру линиясенең башка зарарлы физик йогынтыларын арттыруны булдырмый торган режимда гамәлгә ашырылырга тиеш. Электр тапшыру линияләрендә трансформатор подстанцияләрен, аларның төеннәрен һәм хайваннарның подстанция территориясенә үтеп керүен һәм күрсәтелгән төеннәргә һәм механизмнарга эләгүен булдырмый торган җайланмаларны (коймаларны, тиречеләрне һ.б.) җиһазламыйча эшләүче механизмнарны эксплуатацияләү тыела. Кошларның массакүләм миграция урыннарында аларның үлемен булдырмау өчен, элемтә линияләре белән бәрелешүдән саклану өчен җир асты кабель яки радиорелейн элемтә системасын алыштыру тәкъдим ителә.	

2.12. Файдалы казылмаларны чыгару зонасы

Татарстан Республикасы Экология һәм табигый ресурслар министрлыгы мәгълүматлары буенча, авыл җирлеге территориясендә «Корноуховский» җир асты байлыклары кишәрлекләре урнашкан, ТАТ ЛАИ 02158 ТП һәм «Татар-Янтык» лицензиясе, ТАТ ЛАИ 02159 ТП лицензиясе. Чыганаклар үзләштерүгә җәлеп ителмәгән.

«Җир асты байлыклары турында» Россия Федерациясе Законының 7 статьясы нигезендә файдалы казылмалар чыгару, файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган җир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү өчен җир асты байлыкларыннан файдалануга лицензия нигезендә 2395-1 номерлы, шулай ук разведкалаганда һәм минераль чимал чыгарганда продукцияне бүлү турындагы килешү нигезендә кулланучыга җир асты байлыклары кишәрлеге тау токымы - җир асты байлыкларының геометрлаштырылган блогы рәвешендә бирелә.

Тау биләмәсенең чикләрен билгеләгәндә файдалы казылмалар ятмаларының пространстволы контурлары, җир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү участогының торышы, тау һәм шартлату эшләрен имин алып бару чикләре, тау токымнарының зарарлы йогынтысыннан саклау зоналары, тау токымнарын хәрәкәтләндерү зоналары, табигать объектлары, биналар һәм корылмалары астында саклау тигезлекләре контурлары, карьер һәм кисемтәләр бортлары төрлелеге һәм җир асты байлыкларының, җир асты байлыкларын геологик өйрәнү һәм җир асты өслегенең торышына йогынты ясый торган башка факторлар исәпкә алына.

Җир асты байлыкларының аерым участокларыннан файдалану милли куркынычсызлыкны һәм әйләнә-тирә мохитне саклауны тәэмин итү максатларында чикләнергә яисә тыелырга мөмкин. Торак пунктлар, шәһәр

яны зоналары, сәнәгать, транспорт һәм элемтә объектлары территорияләрендә җир асты байлыкларыннан файдалану, файдалану кешеләрнең гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудырырга, хуҗалык объектларына яисә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерергә мөмкин булган очракларда өлешчә яисә тулысынча тыеларга мөмкин. Махсус сакланылучы табигать территорияләрендә җир асты байлыкларыннан файдалану әлеге территорияләр статусы нигезендә («Җир асты байлыклары турында» Россия Федерациясе Законының 8 статьясы) башкарыла.

Күрсәтелгән законның 22 статьясы нигезендә җир асты байлыкларыннан файдаланучы үзенә бирелгән тау катламы чикләрендә файдалы казылмалар ятмалары мәйданнарын төзүне чикләргә хокуклы. Кулланучы җир асты байлыкларыннан файдалануга бәйле эшләрне имин алып бару өчен җавап бирә; җир асты байлыкларыннан файдаланганда бозылган җир кишәрлекләрен һәм башка табигый объектларны аларны алга таба куллану өчен яраклы хәлгә китерү өчен җавап бирә.

“Җир асты байлыклары турында” Россия Федерациясе Законының 25 статьясы нигезендә торак пунктлар чикләреннән читтә урнашкан һәм файдалы казылмалар ятмалары мәйданнарында урнашкан җир кишәрлекләрен төзү, шулай ук җир асты корылмаларының файдалы казылмалар яту урыннарында торак пунктлар чикләрендә урнаштыру җир асты байлыкларының дәүләт фонды яисә аның территориаль органы рөхсәте нигезендә рөхсәт ителә.

Файдалы казылмалар ятмалары мәйданнарын үз белдеге белән төзү җитештерелгән чыгымнарны һәм территорияне рекультивацияләү һәм торгызылган объектларны демонтажлау чыгымнарын каплаусыз туктатыла.

2.13. Махсус саклана торган табигать территорияләре

2009 елда Татарстан Республикасында МСТТ дәүләт реестры мәгълүматлары буенча Махсус сакланучы табигать территорияләре Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә юк.

2.14. мәдәни мирас объектларының яклау зоналары

Мәдәни мирас объектларын саклау буенча Татарстан Республикасы комитеты тарафыннан бирелгән 01 08/1706 номерлы хат нигезендә Татар Янтыгы СП территориясендә мәдәни мирас объектлары юк.

2.15. Приаэродром территорияләре

Татар Янтыгы авыл җирлеге өлешчә «Казан халыкара аэропорты» ГАҖ приаэродром территориясендә урнашкан.

2.15.1 нче таблицада Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1997 елның 19 мартындагы 60-ФЗ номерлы карары, «“Аэродром территориясе янындагы нигезләмәне һәм Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең югары башкарма органнары, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләтләр бирелгән федераль башкарма хакимият органнары һәм Федераль хезмәт тарафыннан, аэроприаэродром территориясен билгеләү турындагы акт проектын килештереп һәм аэродром территориясенең җиденче ярдәмче зонасы чикләрен билгеләгәндә, кулланучылар хокукларын һәм кеше иминлеген яклау өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт (Таблица 2.15.1) арасында барлыкка килә торган каршылыкларны чишү кагыйдәләрен раслау турында” РФ Хөкүмәтенең 02.12.2017 № 1460 карары белән каралган чикләүләр китерелгән.

2.15.1 нче таблица

Аэродром территориясе подзоналарыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Приаэродром территориясе зоналары	Аэродромлы территориядә Россия Федерациясе һава кодексының 47 статьясында каралган подзоналар бүленә. Подзоннарны аерып алу түбәндәгечә башкарыла: Аэродромлы территориядә күчемсез милек объектларын куллануны һәм эшчәнлекне гамәлгә ашыруны чикләү билгеләнгән түбәндәге ярдәмче зоналар бүленә: 1) һава хәрәкәтен һәм һава ташуларын оештыру һәм аларга хезмәт күрсәтү, очып китүне, утыруны, руль куюны һәм һава судноларын туктауны тәэмин итү өчен билгеләнмәгән объектларны урнаштыру тыела торган беренче ярдәмче зона; 2) пассажирларга хезмәт күрсәтү һәм багаж, йөкләр һәм почта эшкәртү, һава судноларына хезмәт күрсәтү, авиация ягулыгын саклау һәм һава судноларын тутыру, энергия белән тәэмин итүне тәэмин итү өчен билгеләнмәгән объектларны, шулай ук аэропорт инфраструктурасына кагылмый торган объектларны урнаштыру тыела торган икенче ярдәмче зона; 3) биеклеге тиешле аэродром территорияне билгеләгәндә Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән федераль башкарма хакимият органы билгеләгән чикләүләрдән артып киткән объектларны урнаштыру тыела торган өченче ярдәмче зона; 4) һава хәрәкәтен оештыру өчен билгеләнгән һәм беренче подзонадан читтә урнашкан һава хәрәкәтен оештыру өчен билгеләнгән чаралар һәм һава хәрәкәтенә хезмәт күрсәтү системалары эшендә тоткарлыклар тудыручы объектлар урнаштыру тыела торган дүртенче ярдәмче зона; 5) очышлары куркынычсызлыгына йогынты ясарга мөмкин булган куркыныч җитештерү объектларын урнаштыру тыела торган бишенче ярдәмче зона;	Россия Федерациясе һава кодексы" 19.03.1997 N 60-ФЗ "Аэродром территориясе турында нигезләмәне һәм Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең югары башкарма органнары, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан федераль башкарма хакимият органнары һәм кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт тарафыннан Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең югары башкарма органнары арасында барлыкка килгән каршылыкларны хәл итү кагыйдәләрен раслау хакында"2017 елның 2 декабрендәге 1460 номерлы РФ Хөкүмәте карары

	6) кошларны җәлеп итүгә һәм күпләп туплауга ярдәм итә торган объектлар урнаштыру тыела торган алтынчы ярдәмче зона; 7) тискәре физик йогынтыны булдырмау максатларында, әлеге статьяның нигезләмәләрен исәпкә алып, җир законнары нигезендә билгеләнгән җир кишәрлекләреннән файдалануны чикләү исемлеге билгеләнә торган җиденче ярдәмче зона. Шул ук вакытта күрсәтелгән тискәре физик йогынтыда һава суднолары очышлары, санитар-эпидемиологик таләпләргә бәйле барлыкка килә торган эквивалент тавыш дәрәҗәсенең туры килмәве аңлашыла.	

2.16. Аеруча кыйммәтле продуктив җирләр

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә стационар сугару системалары булган, ягъни мелиорацияләнә торган авыл хуҗалыгы җирләре юк.

2.17. Табигать-экология каркасы системасы

Авыл җирлеген яшелләндерү системасының төп структур элементлары әйләнә-тирә мохит торышына шактый күп планлы йогынты ясый. Алар табигый биосфера процессларының барышын хуплыйлар, климатны җайга сала, әйләнә-тирә мохиткә антропоген йогынтыны киметәләр, хуҗалык эшчәнлеге, яшәү һәм халыкның ялы шартларын яхшырталар.

Хәзерге вакытта җирлекне яшелләндерү системасы саклагыч урманнар, болыннар, саклагыч урман полосалары, куаклар һ.б. Татар Янтыгы авыл җирлегенең торак пунктларында булган яшел утыртмалар (куаклар, утырту - 2,21 га) торак пунктларда кеше санына җитәрлек: 319 кешегә бер кешегә 12 м2 исәбеннән (СП 42.1330.2016) 0,38 га кирәк. Ләкин яшел утыртмалар системасын оештырырга кирәк.

Елның җылы вакытында елга һәм буаларның ярлары буйларындагы яшелләндерелгән территорияләр зур рекреацион йөкләнеш кичерә, бу исә яшелләндерелгән территорияләрнең торышына тискәре йогынты ясый.

Моннан тыш, тирәлекнең пычрануы (бигрәк тә автотранспорттан) үсемлекләрдә метаболизм процессларын боза, үсемлекләрнең үлүенә китерергә мөмкин булган пигмент таплпр китереп чыгара. Биогеохимик эндемияләр: хлороз һәм төрле формадагы некроз һәм интенсивлык - физик индикатор билгеләре булып хезмәт итә.

Шулай итеп, хәзерге вакытта Татар Янтыгы авыл җирлегенең яшел утыртмалары системасы 2043,36 гектар мәйданны били һәм алга таба үсүне таләп итә.

Табигать-экология каркасы системасын булдыру чаралары. Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә табигый-экологик каркас системасын

булдыру, аны тәшкил итүчеләрнең өзлексез булуын тәэмин итү, яшелләндерү объектларының территориаль һәм сыйфатлы үсешен тәэмин итү тәкъдим ителә.

Генераль план проекты белән төбәк әһәмиятендәге «Сорочьи Горы – Шәле» II категорияле торак пунктларга һәм автомобиль юлларына, төбәк әһәмиятендәге «Урта Девятово – Татар Янтыгы» IV категорияле автомобиль юлына, «Татар Янтыгы – республика чиге», алар буйлап кар, газ һәм тузан саклау максатларында яшел утыртмаларның тавыш-саклагыч полосалары булдырылмаган, шулай ук территорияләрне проектлауның алдагы стадияләрендә проект зоналарының төп характеристикаларын ачыкларга кирәк.

Саклау функцияләрен үтәү өчен куе ботаклы, куе тармаклы һәм ябалдашлары кар капламына чыдам булган, яңарып үсә торган, газларга чыдам булган яшел үсентеләр утыртырга кирәк. Бу максатларга иң туры килә торган төрләр:

– ылыслы токымнар: Себер карагае;
– яфраклы токымнар:имән, юкә, тирәк, күг агач, тут агачы.
– куаклыклар: бүре җиләге, кара балан (гордовина), сары акация, спирея, зелпе, гөлҗимеш.

Уртак предприятие нигезендә 42.13330.2016. Кагыйдәләр җыелмасы. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиП 2.07.01-89* актуальләштерелгән редакциясе авыл җирлегенең барлык торак пунктларының эчендә бер кешегә 12 м2 исәбеннән гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр каралырга тиеш. Әлеге чаралар экологик иминлеккә ирешүгә һәм җирлекнең инвестицион җәлеп итүчәнлеген арттыруга ярдәм итәчәк.

Яшелләндерү эшләрен башкарганда, туфрак-климат шартларына җайлашкан утыртмаларның җирле токымнарын кулланырга тәкъдим ителә. Ылыслы һәм яфраклы токымнардан катнаш үсентеләр булдыру киңәш ителә, алар киң һәм төрле декоратив мөмкинлекләргә ия һәм шул ук вакытта әйләнә-тирә мохитне пычратуга да бирешми.

Хисап срокларына фаразлар буенча авыл җирлегендә кеше саны 918 тәшкил итәчәк. Яшел утыртмаларның тиешле мәйданы 1,10 гектар тәшкил итә. Торак пунктларда булган яшелләндерү мәйданын яхшыртырга һәм яшел утыртмаларның формалашкан системасын булдырырга кирәк.

2.18. Зиратлар

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә гомуми мәйданы 3,70 га булган гамәлдәге 1 зират урнашкан (2.18.1 нче таблица):

- Татар Янтыгы авылында 3,70 гектар мәйданда зират бар.

2.18.1 нче таблица

Зиратлар турында белешмәләр

Объект исеме	Кадастр номеры	БДКМР белешмәләре буенча җирләр категориясе
Татар Янтыгы поселогында зират	16:24:040102:17	Торак пункт җирләре

РФ Су кодексының 65 маддәсен бозып, зиратның бер өлеше елганың су саклау зонасында урнашкан.

2.18.2 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегендә зиратларның санитар-саклык зоналары күләмнәре турындагы белешмәләр (булган хәл)

Объект	Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зона	Норматив документ	СЗЗ, га торак төзелеше мәйданы	СЗЗда торак төзелеше өлеше, %
Татар Янтыгы поселогында зират	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 сәг.7.1.12	2.29	3.70

Зиратлар урнаштыруны оптимальләштерү һәм аларның санитар-яклау зоналарын оптимальләштерү чаралары (проект тәкъдиме).

Татар Янтыгы авыл җирлегенең генераль планы белән зиратлар территориясендә экологик чикләүләр гамәлдә булган зоналарда конфликтларны хәл итүгә юнәлтелгән чаралар эшләнде (2.18.3 таблица).

Зиратларның санитар-яклау зоналары территориясендә махсус әһәмияттәге яшелләндерү системасын оештырырга кирәк.

2.18.3 нче таблица

Зиратлар урнаштыруны оптимальләштерү һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар оештыру чаралары исемлеге

Объект исеме	СЗЗ күләме	Тәкъдим ителә торган чара	Норматив документ	Тормышка ашыру вакыты	
				Беренче чират (2031г.)	хисап срогы (2041г)
Татар Янтыгы поселогында зират	50	1.Елганың су саклау зонасында урнашкан зиратны ябу 2. Проблеманы хәл итү вариантлары: - санитар-яклау зонасы күләмнәрен кыскартуны	РФ Су кодексы 65 ст. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 сәг.7.1.12	+	-

		нигезләү проектын эшләү; - тузган саен зиратларның санитар-яклау зоналарында урнашкан объектларны яңадан эшләү			

2.18.4 таблицасында зиратлар территорияләре, аларның категорияләре, хокук төре, милек рәвешләре, категорияләрне үзгәртү буенча чаралар урнашкан җир кишәрлекләренең кадастр номерлары күрсәтелгән.

2.18.4 нче таблица

Зиратларның җир кишәрлекләре категориясен үзгәртү чаралары

Объект исеме	Кадастр номеры	БДКМР белешмәләре буенча җирләр категориясе	Көтелә торган ЗУ категориясе
Татар Янтыгы поселогында зират	16:24:040102:17	Торак пункт җирләре	-

3. Инженер-техник инфраструктура

3.1. Су белән тәэмин итү

Татар Янтыгы авыл җирлегендә су белән тәэмин итүнең хуҗалыкка эчәр су чыганагы булып җир асты сулары тора.

Татар Янтыгы авыл җирлеген су белән тәэмин итү системасы корылмалары турындагы гомуми мәгълүматлар 3.1.1, 3.1.2 нче таблицада бирелгән.

3.1.1 нче таблица

Торак пункт исеме	Су белән тәэмин итү чыганагы данә	Эксплуата цияләүче оешма	Скважиналар җитештерү чәнлеге м³/сут	Скважинаның тузу проценты	Сууткәргечләр челтәрләренең озынлыгы
Татар Янтыгы авылы	скважина-3 данә.	РСК «Инженер технологиялэр» ҖЧҖ	384	90	8,6

«Эчә торган су» СаНПин 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килә. Эчә торган су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының сыйфатына карата гигиена таләпләре. Сыйфатның контроле. Торак пунктның көнчыгыш өлешендә скважинадан тыш, кайнар су белән тәэмин итү системаларының куркынычсызлыгын тәэмин итүгә гигиена таләпләре.

Су белән тәэмин итүнең урам челтәрләре, нигездә, корыч торбалардан салынган, тузган булуы белән характерлана һәм алыштыруны таләп итә.

3.1.2 нче таблица

Торбалар материалы	Диаметр,мм	Озынлыгы, км	Төзелеш елы	тузу проценты (%)
метал	76	3,35	1981	90
корыч	110	2,85	1981	90
полиэтилен	63	0,43	2003	30
полиэтилен	110	1,97	2014	10

Торак пунктта янгын гидрантлары - 3 данә.

Авыл җирлеге хакимияте мәгълүматларына караганда, сууткәргеч челтәрнең проблемалы характеристикалары түбәндәгеләр:

- гамәлдәге сууткәргеч челтәрләрнең тузуы;
- сууткәргечләрнең тузуы аркасында суны икенче мәртәбә пычрату.

Исәп-хисап чыгымнары

Гомуми су куллану торак йортларда һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга су тотуны, тышкы янгын сүндерүгә, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су тотуны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары, биналарның (санитар-техник җиһазларның) төзеклеге дәрәҗәсенә карап, бер кешегә карата, 31.13330.2012, 5.2 п.буенча кабул ителгән СП буенча, тәүлеклеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентларыннан чыгып исәпләнә. Чагыштырмача су куллану җәмәгать биналарында хуҗалык өчен һәм эчәргә яраклы һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен су чыгымнарын үз эченә ала.

Су куллану нормалары

3.1.3 нче таблица

№ пп	Торак йортларның төзеклек дәрәҗәсе	$q_{ж}$л/сут
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән җиһазландырылган биналар	250
2	Җирле су җылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	40

Тышкы янгын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннарның саны халык санына һәм төзелешнең катлы булуына бәйле рәвештә 31.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән. Бер үк вакытта янгыннарның исәп-хисап саны 1-2 данә, бер тышкы янгынны сүндерү өчен суның исәп-хисап чыгымнары - 5 л/с (халыкның санына һәм төзелешнең катлавына карап), булган хәлгә һәм генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына тигез итеп кабул ителә. Янгынны сүндерү 3 сәгать дәвам итә. 50 кеше яшәгән торак пунктларны янгынга каршы су белән тәэмин итү күздә тотылмый.

Урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибү чыгымы нормасы 31.13330.2012 СП буенча кабул ителгән, 3 таблица 1 Искәрмә 3 п.5. 3 искәрмә 1 кешегә 60 л/тәшкил итә.

Гамәлдәге хәлгә исәпләүләр нәтиҗәләре, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына 3.1.4 нче таблицада бирелгән.

Халык тарафыннан су куллану

3.1.4 нче таблица

№ пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исемнәре	Коммуналь сектор <u>Халык саны</u> Уртача тәүлеклек чыгым м3/тәүлек					Qмах, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Су сибү, м3/тәүлек	Янгын сүндерү, $м^3$/тәүлек	Барлыгы, м3/тәүлек
		(1)	(2)	(3)	(4)	QSR, м3/тәүлек					
	<u>Гамәлдәге хәл</u>										
1	Татар Янтыгы авылы	-	-	<u>319</u> 44,7	-	<u>319</u> 44,7	53,6	5,4	19,0	54,0	132,0
	<u>Генераль планны гамәлгә ашыруның 1 чираты (2031г.)</u>										
1	Татар Янтыгы авылы	-	-	<u>619</u> 86,7	-	<u>619</u> 86,7	104,0	5,2	37,1	108,0	254,3
	<u>Генераль планны гамәлгә ашыруның хисап срогы (2041г).</u>										
1	Татар Янтыгы авылы	-	-	<u>918</u> 128,5	-	<u>918</u> 128,5	154,2	7,7	55,0	108,0	324,9

Искәрмә: Столбцы (1), (2), (3), (4) исеме буенча 1 кешегә су куллану нормалары буенча 3.1.3 нче таблицага туры килә.

Проект тәкъдиме

Су белән тәэмин итүнең төп юнәлешләре - район халкын эчәргә яраклы су белән өзлексез тәэмин итү, системаларның ышанычлылыгын арттыру, су югалтуны киметү.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасында су белән тәэмин итү системасын үстерү чаралары каралган (3.1.5 нче таблица)

3.1.5 нче таблица

№ т/с	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2020 елга кадәр)	Исәп-хисап срогы (2021-2035 еллар)	
196	Татар Янтыгы авылы	Су белән тәэмин итү челтәре	реконструкция	км	4,00	+		Лаеш МР СТП
197	Татар Янтыгы авылы	Су белән тәэмин итү чыганагы	оештыру чарасы		ПИР		+	Лаеш МР СТП
198	Татар Янтыгы авылы	Су белән тәэмин итү челтәре	яңа төзелеш	км	-	+	+	Лаеш МР СТП

Территорияне үстерү концепциясен гамәлгә ашыру кысасында генераль план проектында түбәндәге чаралар каралган:

<u>Беренче чиратта (2031 елга кадәр) һәм хисап срогына (2041елга кадәр):</u>

- су белән тәэмин итүнең искергән челтәрләрен алмаштыру;
- Татар Янтыгы авылының көнчыгыш өлешендә су башнясы булган скважинаны ябу;
- ПИР су белән тәэмин итүнең яңа чыганагына;
- Татар Янтыгы авылының көнчыгыш өлешендә су башнясы булган скважина төзү;
- торак пунктны киңәйтү өлешендә су башнясы булган скважинаны яңа төзү (кадастр номерлары 16:24:040201:93, 16:24:040201:199);
- су белән тәэмин итү чыганагының санитар саклау зоналарын билгеләү;
- торак төзелеше объектларында су чыгымнарын исәпкә алу приборларын урнаштыру;
- суның СаНПин 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килүен мониторинглау;
- арматура һәм сууткәргеч челтәрләрне вакытында көйләүче запас-җайга салучы арматураны үз вакытында алыштыру;

- суүткәргеч челтәрләрендә һәлакәтләр һәм утечек барлыкка килүне кисәтү;
- су белән тәэмин итү системасында суны кулланучыларның рациональ тотуын һәм суның сыйфатын мониторинглау системасын камилләштерүне тикшереп тору.

Урын-җир, артезиан скважиналары саны, резервуарлар күләмен исәпләү, насос станцияләренең җитештерүчәнлеген исәпләү, суүткәргеч челтәрнең озынлыгы проектлауның алдагы стадияләрендә ачыклана.

Генераль план белән искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуга һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.2.Канализация

Татар Янтыгы авыл җирлегендә үзәкләштерелгән су чыгару системасы юк. Халык һәм җәмәгать учреждениеләре, алга таба чистарту корылмаларына чыгарып, чүп җыю чокырларыннан файдалана.

Торак пункт территориясендә лоткалар, кюветлар рәвешендәге өске сулар агып тормый. Яңгыр канализациясе юк:

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларның канализация системасын проектлаганда торак һәм җәмәгать биналарыннан көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача исәпләп чыгару территорияләргә һәм яшел үсентеләргә су сибү чыгымнарын исәпкә алмыйча, тәүлеклеклек уртача куллануга тигез исәп-хисаплы чагыштырмача кабул итәргә кирәк.

Гамәлдәге хәлгә исәпләүләр нәтиҗәләре, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына 3.2.2 нче таблицада бирелгән.

Су чыгару нормалары

3.2.1 нче таблица

№ пп	Торак йортларның төзеклек дәрәҗәсе	$q_ж$ л/сут
1	Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән җиһазландырылган биналар	250
2	Җирле су җылыткычлар белән дә шулай ук	190
3	Шулай ук ваннасыз	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	40

Халык тарафыннан исәпләнгән су чыгару

3.2.2 нче таблица

№ пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исемнәре	Коммуналь сектор Халык саны Уртача тәүлеклек чыгым м3/тәүлек					Qмах, м3/тәүлек	Билгеләнмәгән чыгымнар, м3/тәүлек	Барлыгы, м3/тәүлек
		(1)	(2)	(3)	(4)	QSR, м3/тәүлек			
	Гамәлдәге хәл								
1	Татар Янтыгы авылы	-	-	319 44,7	-	319 44,7	53,6	5,4	59,0
	Генераль планны гамәлгә ашыруның 1 чираты (2031г.)								
1	Татар Янтыгы авылы	-	-	619 86,7	-	619 86,7	104,0	5,2	109,2
	Генераль планны гамәлгә ашыруның хисап срогы (2041г).								
1	Татар Янтыгы авылы	-	-	918 128,5	-	918 128,5	154,2	7,7	161,9

Искәрмә: агач баганалары (1), (2), (3), (4) исеме буенча 1 кешегә агынты суларны чыгару нормалары буенча 3.2.1 нче таблицага туры килә;

Проект тәкъдиме

Торак биналарны төзекләндерүне яхшырту өчен, шулай ук халыкның санитария-гигиена шартларын беренче чиратта (2031 елга кадәр) яхшырту һәм исәп-хисап срогына (2041г кадәр) генераль план проекты тарафыннан карала:

- йорт яны җир кишәрлекләре булган яисә күмәк файдалану өчен (торак йортлар төркемнәре, социаль-көнкүреш секторы объектлары) индивидуаль йортларда яшәүче халык өчен канализациянең автоном системаларын урнаштыру;
- су үткәрми торган төпсез һәм стенкалы җирдә җирдә яшәүче инженерлык тибындагы чүп үләннәре төзү;
- агып төшүче суларны нәтиҗәлерәк чистарту өчен индивидуаль торак өчен септиклар төзү;
- канализациянең чистарту корылмаларына торак һәм җәмәгать корылмаларының гамәлдәге челтәрләреннән һәм пычрак чокырларыннан агынтыларны үз вакытында чыгаруны оештыру;
- суларның өске агымын оештыру.

Канализациянең автоном системасын эшләгәндә "ИТС 10-2015 иң яхшы үтемле технологияләр буенча мәгълүмати-техник белешмәлекне" исәпкә алырга кирәк. Җирлекләрне, шәһәр округларын үзәкләштерелгән су чыгару системаларын кулланып агып төшүче суларны чистарту, максималь экологик-икътисадый нәтиҗәлелек белән характерлана торган чараларның берсүзсез өстенлеген тәэмин итү максатыннан башкарыла.

Генераль план белән искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуга һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Өске агымны оештыру

Планлаштырылган территорияне төзекләндерү, аның гомуми һәм санитария шартларын яхшырту максатларында проектта өстән-өстән агып төшүне оештыру һәм су агызу челтәрләрен урнаштыру күздә тотыла.

Проект белән ливнестоков челтәре тәкъдим ителә.

Районнарда бер үк, ике катлы төзелешләр һәм авыл торак пунктларында, шулай ук парклар территориясендә урамнар, юллар, машина юллары һәм тротуарлар белән кисешкән урында күперләр яисә торбалар корылган җирдә ачык су үткәргеч җайланмалар (канаулар, кюветлар, лотоклар) куллану рөхсәт ителә.

Рекреация территорияләрендә җир өсте һәм җир асты суларын яңгыр канализациясе һәм ачык типтагы дренаж рәвешендә бүлеп бирү системасын проектлау рөхсәт ителә.

Су агып төшүче суларның ачык системасы буенча җавап бирүе тиешле нигезләрдә һәм Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсе, су объектларын җайга салу һәм саклау, су биологик ресурсларын саклау органнары белән килештерелгән очракта рөхсәт ителә.

Яңгыр суларын киптерүчеләрне проектлау түбәндәге участокларда каралган:
- төшү (күтәртү) озакка сузылган участокларда);
- чатларда һәм җир өсте сулары кушылдыгы ягыннан җәяүле кичүләрдә;
- озакка сузылган төшү участоклары ахырында түбәнәйтелгән урыннарда;
- урам лотоклары профиле буенча түбәнәйтелгән урыннарда;
- өске сулары агып төшмәгән урамнар, ишегалды һәм парк территорияләре урыннарында.

Яңгыр сулары агынтысын җайга салу өчен буалар яки резервуарларны проектларга, шулай ук ныгытылган чокырлар һәм су белән тәэмин итү чыганагы булмаган, су коену һәм спорт өчен яраксыз һәм балык хуҗалыгы максатларында кулланылмаган булган буалар кулланырга кирәк (шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары ТР Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган).

3.3. Территорияне санитар чистарту

Бу бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын оештыру, җыю, бетерү, зарарсызландыру, шулай ук бистә территорияләрен җыештыру мәсьәләләре карала.

Авыл җирлегенең гамәлдәге төзелеше каты коммуналь калдыкларны барлыкка китерү чыганагы булып тора. 4.1 маддәсе нигезендә. калдыклар әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты дәрәҗәсенә бәйле рәвештә әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә дәүләт җайга салуын гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы билгеләгән критерийлар нигезендә куркынычлык классларына бүленә:

Iсыйныф - гадәттән тыш куркыныч калдыклар;
II сыйныф - югары куркыныч калдыклар;
III сыйныф - уртача куркыныч калдыклар;
IV класс - аз куркыныч калдыклар;
V сыйныф - куркыныч булмаган диярлек калдыклар.

Авыл җирлегенең каты коммуналь калдыкларын шартлы рәвештә 4 нче һәм 5 нче класслы куркыныч калдыкларга кертергә мөмкин. 4 һәм 5 класслы куркыныч калдыклары - каты коммуналь калдыклар, торак секторда һәм административ биналарда, уку йортларында һәм сәүдә үзәкләрендә барлыкка килә. Моннан тыш, аларга юл чүп-чары һәм эре габаритлы калдыклар керә, бу җиһазлар һәм әйберләр, пыяла, кәгазь, пластмасса, азык-төлек калдыклары булырга мөмкин.

Авыл җирлегендә ККК барлыкка килү чыганагы индивидуаль йортлар, социаль-көнкүреш секторлары, сәүдә объектлары. Хәзерге вакытта авыл җирлегендә каты көнкүреш калдыкларын җыю контейнеры бар: 28 контейнер - 0,75 куб.м, 5 бункер - 8 куб метр. Каты коммуналь калдыклар белән эш итү буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә «ПЖКХ» ИК» ҖЧҖ белән төзелде, калдыкларны чыгару атнага 1-2 тапкыр башкарыла.

Авыл җирлеге территориясендә тирес һәм тизәк барлыкка килү чыганагы булып шәхси ярдәмче хуҗалыклар тора. Терлекчелекнең барлыкка килгән калдыклары бакча яны территорияләрендә вакытлыча сатыла, аннары органик ашлама сыйфатында кулланыла.

«Лаеш РДВБ» ДБУ мәгълүматлары буенча, Татарстан авылының көньяк-көнбатышында 0,38 км ераклыкта урнашкан биотермик чокыр урнашкан.

КККК чүпләүләре юк.

Исәп-хисап чыгымнары

1 кешегә калдыклар җыю нормалары «каты коммуналь калдыклар җыю нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - 2,09 куб.м/ел - индивидуаль торак йортлар, 1,94 куб.м/ел - күпфатирлы йортлар;
- эре габаритлы калдыклар - 0,47 куб.м/ел - индивидуаль торак йортлар, 0,42 куб.м/ел - күпфатирлы йортлар.

Вахитов авыл җирлеге территориясендә яшәүче торак секторыннан ТКО күләме, беренче чиратта, һәм хисап срогы 3.3.1 нче таблицада китерелде.

3.3.1 нче таблица

Торак пункт	Каты коммуналь калдыклар күләме, куб.м/ел														
	2021 ел башына булган гамәлдәге хәл.					2021 елдан 2031 елга кадәр беренче чират					2031 елдан 2041 елга кадәр хисап срогы				
	ККК	КГО	Барлыгы халыктан	Барлыгы юридик затлардан	Барлыгы	ККК	КГО	Барлыгы халыктан	Барлыгы юридик затлардан	Барлыгы	ККК	КГО	Барлыгы халыктан	Барлыгы юридик затлардан	Барлыгы
Татар Янтыгы авылы	-	-	-	-	-	1293,7	290,9	1584,6	79,2	1663,8	1918,6	431,5	2350,1	117,5	2467,6

Искәрмә: каты коммуналь калдыкларның әлеге күләме хәзерге торышка юк.

ТКО күләмнәрен кушу өчен контейнерлар һәм контейнер мәйданчыклары кирәк булачак. Контейнерларның кирәкле саны формула буенча билгеләнгән ("Санитар чистарту һәм торак урыннарын җыештыру" белешмәсе (Мәскәү, 1990г.):

Б = Пгод*t К1 / 365*Е, данә.,

Анда П ел - ТКО еллык тупланмасы, м3/ел,

t-чүп чыгару вакыты, тәүлек.,

К1 - калдыкларның җыелу тигезсезлеге коэффициенты (1,25 тигез дип кабул ителә),

Е-контейнерның сыйдырышлыгы, коммуналь калдыкларның тәүлеклеклек уртача җыелуын, аларны чыгару чорын исәпкә алып (1 тапкыр/2 тәүлек. контейнер сыйдырышлыгы (1,1 м3). Контейнерлар саны 3.3.2 нче таблицада бирелгән.

3.3.2 нче таблица

Торак пункт	**Контейнерлар саны, шт**	
	2021 елдан 2031 елга кадәр беренче чират	**2031 елдан 2041 елга кадәр хисап срогы**
Татар Янтыгы авылы	10	15

Шулай итеп, Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә ТКО өчен контейнерлар саны беренче чиратта җитәрлек. Шул ук вакытта контейнерларның 50%ы сортларга аерырга тиешле ТКО калдыклары өчен (икенчел чимал) кулланырга тәкъдим ителә. Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыны һәм махсус техника (ә нәкъ менә транспорт һәм чүп-чар ташучы машиналар) берәмлекләре саны калдыклар белән эш итү өлкәсендә региональ оператор һәм территориаль схема белән билгеләнә.

ТКО тәртибе һәм аны җыю Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны (шул исәптән аларны аерым туплау) туплау тәртибен раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 21 декабрендәге 1202 номерлы карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Проект тәкъдиме

Татар Янтыгы авыл җирлегенең халык тормышының санитария-гигиена шартларын яхшырту һәм территориянең экологик иминлеген тәэмин итү максатларында генераль планы түбәндәге чараларны күздә тота:

– территорияне планлы-даими санитар чистарту;

– ККНны дифференциацияләнгән (аерым) җыюны оештыру;

– калдыклар җыю өчен су үткәрми торган контейнерлар куеп, каты өслекле махсус мәйданчыклар оештыру;

– каты өслекле һәм эре габаритлы калдыкларны җыю һәм саклау өчен калдыкларны җимерүгә комачаулаучы махсус мәйданчыклар оештыру;

– Лаеш муниципаль районында чүп-чар төяү станциясе аша барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны күмү һәм утильләштерү, калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә, Алексеевск муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципальара каты көнкүреш калдыклары полигонына

(расланган). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары белән. Арча муниципаль районында КККның муниципальара полигонын файдалануга тапшырганчы, авыл җирлеге территориясеннән каты коммуналь калдыкларны Алексеевск шәһәре полигонына чыгарачаклар;

– көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампалар кабул итү буенча кабул итү пунктын оештыру һәм аларны агулы югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;

– пыяла җылыту, пыяла вату, макулатура, металл банкалар, металл ватыклары, пластик шешәләр, киҗе-мамык җилләр, автомобиль шиннары кабул итү буенча кабул итү пунктын оештыру;

– изоляцияләүче катлам сыйфатында файдалану өчен, КККО полигонына урам катнашмасын алып ташлау;

Терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә генераль план белән түбәндәге вариантлар тәкъдим ителә:

1. ябык типтагы тирес саклагычлардан файдалану һәм алга таба, терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру чараларын үткәргәннән соң, ашлама сыйфатында кырларга тизәк һәм тирес чыгару;
2. тирес һәм тизәк эшкәртү җайланмаларын куллану.

3.4. Җылылык белән тәэмин итү

Хәзерге вакытта Татар Янтыгы авыл җирлегенең торак пунктлары «утар төзелеше» шәхси йортлары белән төзелгән. Утарлар төзелешен җылыту түбән басымлы табигый газда эшләүче 2 яки бер контурлы индивидуаль көнкүреш казаннары җылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганакларыннан башкарыла.

Иҗтимагый учреждениеләрне (авыл җирлеге администрациясе, мәдәният йорты, мәктәп) автоном тәэмин итү.

<u>Проект карары:</u>

Ут торагын, иҗтимагый төзелешне - беренче чиратта (2031г) җылылык белән тәэмин итү генераль план проекты һәм хисап срогына (2041г) тормышка ашыру тәкъдим ителә:

- Утар төзелеше-бер контурлы һәм ике контурлы җылылык генераторларыннан;

- иҗтимагый һәм административ зоналар - автоном җылылык чыганакларыннан.

3.5. Газ белән тәэмин итү

Авыл җирлегендә табигый газ ГРС Чирпыдан, алга таба югары һәм урта басым газүткәргечләре буенча газ бүлү пунктларына (ГРП, ШРП) һәм түбән басым челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыга бирелә.

АГРС / ГРС урыны һәм характеристикалары

3.5.1 нче таблица

Урнашу урыны АГРС/ГРС	АГРС / ГРС	Кергәндә, (МПа)		Басым, Р чыкканда, МПа		Йөкләнеш, (мең м3/сәгать)	
		проект	факт	проект	факт	проект	факт
ТР, Лаеш районы, Чирпы ш.п.	ГРС Чирпы	5,4	3,2	0,6	0,3	3,2	1,04

Искәрмә: мәгълүматлар «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ тарафыннан бирелгән

Газ белән тәэмин итү челтәрләре характеристикалары

3.5.2 нче таблица

Газ белән тәэмин итү челтәрләренең озынлыгы, (км)	Торбалар материалы	Басым	Газ белән тәэмин итү челтәрләренең тузу проценты	Алынуны таләп итә торган газ белән тәэмин итү челтәрләренең озынлыгы, (км)
11,776	Полиэтилен	0,6мПа	68%	0
4,385	Полиэтилен	0,003мПа	49,7%	0
1,353	Корыч	0,6мПа	51,45	0
4,355	Корыч	0,003мПа	62,8%	0

Искәрмә: мәгълүматлар «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ тарафыннан бирелгән

ГРП, УГШ, ШРП-ның техник характеристикалары һәм урыны

3.5.3 нче таблица

Адрес	ГРП яки ШРП	Җитештерүчәнлек (м3/сәг)	Гамәлгә кертү елы	Газ басымы Рвх , (МПа)	Рвх газ басымы, (МПа)
Лаеш МР, Тат.Янтык авылы	ҖРП	2150	2006	0,6	0,003
Лаеш МР, Тат.Янтык авылы	ҖРП	300	1996	0,6	0,003

Искәрмә: мәгълүматлар «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ тарафыннан бирелгән

Газ тоту турында мәгълүмат

3.5.4 нче таблица

Кулланучылар исеме	Газның чыгымы	
	(м3/ел)	(м3/сәг)
Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары	333387	38
Җирле генераторлардан җылылык		
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренең коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары	57200	6,5
Үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү, кайнар су белән тәэмин итү, торак-коммуналь секторның һәм иҗтимагый төзелешнең вентиляциясе		
Нәтиҗә:		

Искәрмә: мәгълүматлар «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ тарафыннан бирелгән

Татар Янтыгының торак пункты газлаштырылган.

Газның хисап чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны газ белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк - (хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар).

42-101-2003 СП нигезендә шәһәр һәм башка җирлекләрнең генераль планнары проектларын төзегәндә газ куллануның эреләнгән күрсәткечләрен, 1 кешегә м3, газ янганда 34 МДж/м3 (8000 ккал/м3) кабул итәргә рөхсәт ителә):

- үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителеш булганда - 120;
- газ җылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә - 300;
- кайнар су белән тәэмин итүнең төрле төрләре булмаганда - 180 (авыл җирлегендә 220).

Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗ беренче чиратта (2031г) һәм исәп-хисап срогына (2041г) 3.5.5 нче таблицада бирелгән.

Коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗ
Вахитов авыл җирлеге халкы

3.5.5 нче таблица

№ т/с	Авыл исемнәре җирлекләр	Еллык газ тоту, мең м3/ел		
		Чыгыш елы	**I чират (2031 ел)**	**Хисап срогы (2041 ел)**
1	Татар Янтыгы авылы	70,2	136,2	202,0

Проект тәкъдиме

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасында су белән тәэмин итү системасын үстерү чаралары каралган (3.5.6 нчы таблица).

3.5.6 нчы таблица

№ т/с	Урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	куәте	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2020 елга кадәр).	Исәп-хисап срогы (2021-2035 еллар)	
92	Татар Янтыгы авылы	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	яңа төзелеш	км	-		+	Лаеш МР СТП
93	Татар Янтыгы авылы	ГРПШ	яңа төзелеш	данә	-		+	Лаеш МР СТП

Проект тарафыннан барлык газлаштырылган объектларны тотрыклы газ белән тәэмин итү, "газ бүлү һәм газ куллану челтәрләренең куркынычсызлыгы кагыйдәләре" Сәнәгать куркынычсызлыгы өлкәсендә расланган федераль нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә газүткәргечләрне үз вакытында диагностикалау мөмкинлеге бирә торган гамәлдәге газүткәргечләр системасын максималь куллану күздә тотыла (2013 елның 15 ноябрендәге 542 номерлы).

Торак пунктны киңәйтү өлешендә (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрен 16:24:040201:93, 16:24:040201:199) газ белән тәэмин итү челтәрләрен карарга.

Газүткәргечләр салу һәм газ көйләү пунктларының урынын гидравлик исәпләүне, геологик һәм топогеодезик эзләнүләрне исәпкә алып проектлауның алдагы стадияләрендә ачыкларга.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуга һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.6. Электр белән тәэмин итү

Авыл җирлегенең торак пунктларын электр белән тәэмин итү «Октябрьгә 25 ел» ПСнән гамәлгә ашырыла (3.6.1 нче таблица).

3.6.1 нче таблица

Урнашу урыны	Диспетчерлык номеры	Подстанция көчәнеше	Трансформаторлар саны (шт)	Трансформаторларның гомуми куәте, кВА	Җитештерү резервы, (кВА)
Татарстан	совхоз п.	110/10	2	20 000	0,0

Республикасы Лаеш районы.,25 Октябрь исемендәге					

Татар Янтыгы авыл җирлегендә 8 трансформатор подстанция урнашкан, 3.6.2 нче таблица.

3.6.2 нче таблица

№ т/с	Объект атамасы	Статус	Урын-җирләү, адреслы тасвирлау, участокның кадастр үлчәме, координаты-төзелешнең (к.ш., в.б.) урыны.	Диспет-черский номер	Көчәнеш, кВ	трансформаторлар егәрлеге,кВ *А	Трансформаторлар саны	Куллануны фактик куллану (%)	Саклау зонасы размеры, м	Егәрлек резервы
1	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Т.Янтык авылы(ОЗ исәп номеры 16.24.2.1191)	6734	10/0,4	100	1	100	10	40
2	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Т.Янтык авылы (ОЗ исәп номеры 16.24.2.1194)	6735	10/0,4	63	1	100	10	40
3	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Татар Янтыгы авылы (ОЗ исәп номеры 16.24.2.1034)	6059	10/0,4	160	1	100	10	40
4	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Татар Янтыгы авылы (ОЗ исәп номеры 16.24.2.1042)	6060	10/0,4	250	1	100	10	40
5	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Татар Янтыгы авылы (ОЗ исәп номеры 16.24.2.1040)	6061	10/0,4	100	1	100	10	40

6	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Татар Янтыгы авылы (ОЗ исәп номеры 16.24.2.1041)	6062	10/0,4	100	1	100	10	50
7	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Татар Янтыгы авылы (ОЗ исәп номеры 16.24.2.1038)	6063	10/0,4	100	1	100	10	30
8	КТП	Гамәлдәге	ТР Лаеш районы. Т.Янтык авылы (ОЗ исәп номеры 16.24.2.1194)	6514	10/0,4	63	1	100	10	50

Искәрмә: күрсәткечләр Идел буе электр челтәрләре «Челтәр компаниясе» АҖ филиалы

Авыл җирлегенең торак пунктларында ТП һәм КТП электр белән тәэмин итү ВЛ-10кВ һава линияләре белән башкарылган. Тимер-бетон һәм ж/б өстәмәләр белән агач баганалар тибы. Физик халәте яхшы. Таянуларны алыштыру таләп ителми.

Электр йөкләнешләрен исәпләү

Вахитов авыл җирлегенең коммуналь-көнкүреш секторын (КБС) планлаштыру проекты буенча электр йөкләнеше ике срокка билгеләнде:

- беренче чират - 2031 ел;
- хисап срогы - 2041 ел.

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллану табл буенча исәпләнгән.«Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренең еллык санының эреләндерелгән күрсәткечләре»9 нчы кушымтаның 4 нче кушымтасы (шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары, 2013).

Югарыда китерелгән күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктыртуны күздә тота. Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционерлау, электр җылыту һәм электр үткәргечләрне куллануны исәпкә алмый. Электр нагрузкасының максималь куллану сәгатьләренең еллык саны 10(6) кВ МП шиннарына китерелгән.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәпләнгән егәрлеге РД 34.20.185-94, табл буенча исәпләнгән.2.4.3. »Чагыштырма исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләндерелгән күрсәткечләре". Электр энергиясенең чагыштырма куәте-0,41 кВт/кеше («кече» шәһәрләр категориясе, табигый газ плитәләре белән).

Таблицада китерелгән күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналарның (административ, уку, фәнни, дәвалау, сәүдә, тамаша, спорт), коммуналь предприятиеләрнең, транспорт хезмәте күрсәтү объектларының (автомобильләрне саклау өчен гаражларның һәм ачык мәйданчыкларның), тышкы яктырту йөкләнешләрен, шулай ук, кагыйдә буларак, поселок бүлү челтәрләрендә тукланучы төрле вак фикерле кулланучылар йөкләнешен исәпкә ала.

Предприятиеләрнең электр йөкләнешен исәпләүне әлеге предприятиеләрне электр белән тәэмин итү проектлары яисә тиешле аналоглар буенча башкарырга кирәк.

Еллык электр куллануны КБС куәте һәм вак сәнәгать предприятиеләре, мең кВт.ч/ел

3.6.4 нче таблица

Халык пунктлары	Еллык электр куллану, мең кВт.ч/ел		
	Чыгыш елы	Беренче чират 2031г.	2014 елның хисап срогы
Татар Янтыгы авылы	692,2	1343,2	1992,1

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләренең исәп-хисап куәте

3.6.5 нче таблица

Халык пунктлары	Исәп-хисап куәте, кВт		
	Чыгыш елы	Беренче чират 2031г.	2014 елның хисап срогы
Татар Янтыгы авылы	130,8	253,8	376,4

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләре, кВА трансформатор куәте

3.6.6 нчы таблица

Халык пунктлары	Трансфоматор куәт, кВА		
	Чыгыш елы	Беренче чират 2031г.	2014 елның хисап срогы
Татар Янтыгы авылы	153,8	298,6	442,8

Проект карары

Хәзерге вакытта, генераль план проекты белән электр энергиясе белән тәэмин итү өчен, хисап срокларына кадәр (2041 ел) түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

- җирлекне электр белән тәэмин итүнең гамәлдәге схемасыннан файдалану һәм, кирәк булганда, тузган ТП, КТП һәм ВЛ ны реконструкцияләү яисә алмаштыру;
- торак пунктны киңәйтү өлешендә (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрен 16:24:040201:93, 16:24:040201:199) электр белән тәэмин итү челтәрләрен алдан күрергә;

- җылыту лампаларыннан энергия саклаучы лампаларга күчүне алдан күрергә;

Трансформатор подстанцияләрнең кирәкле саны, урнашу урыны, шулай ук электр тапшыру линияләрен трассировка проектлауның алдагы стадияләрендә төгәлләштерелергә тиеш.

Заманча таләпләргә туры китереп, электр челтәрләренә тәкъдим ителә:

1. ВЛны тиз эшли торган ВЧ яклау белән тәэмин итү;
2. Подстанцияләрне телемеханизацияләү;
3. Торак пунктларның бүлү челтәрендә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау;
4. Энергияне сак тоту технологияләрен куллану һәм реактив куәтне компенсацияләү.

3.7. Аз токлы челтәрләр

Телефонизация

Хәзерге вакытта Вахитов авыл җирлеген телефонлаштыру Җиңү п. АТСнан гамәлгә ашырыла (3.7.1 нче таблица).

3.7.1 нче таблица

№п/п	АТС атамасы (тибы).	Җир участогының кадастр номеры.	Проект сыешлыгы	Куллану сыешлыгы	Төзү елы	Мәгълүматлар тапшыру тизлеге, Гбит/с	Тузу проценты, %
1	АТС Тат.Янтык	16:24:040102:200	80	41	2006	1(Бит/с) кадәр	80
2	БС 2ТМТ" №1306	16:24:040202:12	-	-	2016	100 (Мбит/с)	8

Элемтә туры туклану зонасы белән шкаф системасы буенча оештырылган.

Шәхси хуҗалык - кабель-һава, траншеяда һәм кабельле канализациядә кабельләр белән башкарылган, шулай ук өлешчә элемтә терәкләре буенча үткәргечләр белән.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәрара элемтәләрне, шулай ук, БДБ илләрен дә кертеп, халыкара сөйләшүләрне тәэмин итә.

Абонентлар өчен элемтә «Таттелеком» ПАО бирә.

Проект карары

Генераль план проектында Интернет абонентларының куллану саны һәм авыл җирлеген үстерүнең барлык срокларына цифрлыTV саны халыкның тәэмин ителешенең 100 %ын исәпкә алып карала.

4. Территорияне инженерлык ягыннан әзерләү

Бүлекнең максатлары һәм бурычлары

«Торак урыннар территорияләрен инженерлык әзерлеге» бүлегенең максаты - территориянең физик үзенчәлекләрен яхшырту һәм нәтиҗәле гражданнар һәм сәнәгать төзелеше өчен шартлар тудыру.

Инженерлык әзерлегенең төп бурычы район территориясен уңайсыз физик-геологик процесслардан саклау. Моның өчен инженерлык әзерлеге буенча чаралар кирәк, аларның составын үзләштерелә торган территориянең табигый шартларына (рельеф, грунт шартларына, су басу дәрәҗәсенә, сазлыкка, үзләштерелә торган территориядә куркыныч табигать процессларының булуына бәйле рәвештә), территорияне куллану характерына бәйле рәвештә билгеләргә кирәк.

Гамәлдәге хәл

5 нче бүлек нигезендә 115.13330.2016 “Куркыныч табигый йогынтылар геофизигы. СНиП 22-01-95 актуаль редакциясе, җирлекнең табигый шартлары «гади» дип бәяләнә.

4.1 нче таблицада җил юнәлешенең кабатлануы һәм кышкы чорда явым-төшем күләме күрсәтелгән.

4.1 нче таблица

Ай	Җил юнәлешләренең кабатлануы								Явым-төшем күләме (мм)
	С	СВ	В	ЮВ	Ю	ЯЗ	З	СЗ	
Октябрь	9	6	6	7	15	21	19	17	60,1
Ноябрь	6	7	8	11	17	20	18	13	46,8
Декабрь	5	6	10	13	19	20	14	13	46,1
Гыйнвар	5	7	10	18	18	18	14	10	42,1
Февраль	7	8	13	16	14	15	14	13	31,4
Март	7	8	13	15	17	15	14	11	31,7

4.1 нче таблицадан күренгәнчә, кышкы чорда көнбатыш һәм көньяк-көнбатыш җилләре өстенлек итә. Бу кар бураны меридианаль юнәлештәге юлга дучар булуы турында сөйли.

Проектта авыл җирлеге территориясе өчен хас куркыныч табигый процесслар карала:

- эрозия процесслары;
- су басу (су басу);

сейсмиклык;

- Кар көртләре.

СНиП 22-02-2003 " территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы. Төп нигезләмәләр. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003»; Төп нигезләмәләр ", инженерлык яклавын проектлаганда, түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк:

яклана торган территорияләргә, биналарга һәм алар белән бәйле куркыныч процессларның корылмаларына тискәре йогынтыны булдырмау, бетерү яисә киметү;

җирле төзелеш материалларыннан һәм табигать ресурсларыннан тулырак файдалану;

эшләрне яңа һәм (яисә) гамәлдәге геологик процессларны интенсификацияләү ысуллары белән җитештерү;

тыюлык зоналарын, ландшафтларны, тарихи объектларны һәм һәйкәлләрне саклау һ.б.

инженерлык яклау корылмаларының тиешле архитектура бизәлеше;

әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар белән ярашу;

кирәкле очракларда - сакланган территорияләрнең һәм объектларның торышын һәм төзелеш һәм эксплуатацияләү чорында инженерлык яклавы корылмаларының эшен системалы күзәтү (мониторинг).

Эрозия процесслары

Вакытлы су агымнарының эрозион эшчәнлеге җирлек территориясендә су массивларын бүлә торган промоин һәм чокырлар барлыкка килүдән гыйбарәт.

Даими сулыклар (инешләр һәм елгалар), эрозия эшчәнлеге процессында һәм геологик-геоморфологик факторларга бәйле рәвештә, еш кына өске грунт массивларын өзүгә китерә торган яр битләрен алмаштыра.

Табигать факторлары район территориясендә тагын бер эрозион процессны - яссы юуны үстерүгә ярдәм итә. Бу факторларга атмосфера явым-төшемнәренең шактый күп булуы, вертикаль өлешләү керә. Антропоген фактор - җир сөрү - бу процессны көчәйтә.

Эрозия процесслары үз үсешендә зур әһәмияткә ирешергә һәм зур зыян китерергә мөмкин, шуңа күрә аларны үстерүдә даими рәвештә мониторинг тикшеренүләре үткәрергә, күзәтү челтәрен киңәйтергә, эрозия битләрен яклау буенча чаралар эшләргә һәм гамәлгә ашырырга кирәк.

Лаеш муниципаль районында чокыр барлыкка килүне территориаль планлаштыру схемасы буенча (үзгәрешләр кертү) Лаеш муниципаль районында киң таралыш алды, башлыча, Идел елгасы террасаларын (бигрәк тә вак ком һәм урман утыртмаларын) җибәрүче җиңел юыла торган материаллар аркасында.

Эрозия процессларыннан инженерлык яклавы чаралары

Территорияләрне эрозия процессларыннан инженерлык яклавы тиешле чаралар башкаруны һәм инженерлык корылмаларын урнаштыруны үз эченә ала 425.1325800.2018 "Территорияләрне эрозия процессларыннан инженерлык яклавы. Проектлау кагыйдәләре".

Территорияне инженерлык ягыннан яклау чаралары һәм конструкцияләр эрозия процессларыннан эрозия һәм туганлык процессларының барлыкка килүеннән һәм үсешеннән, табигый шартларны, йөкләнешне һәм йогынтыларны, эксплуатацияләү үзенчәлекләрен, җирле төзелеш материалларын, экологик таләпләрне исәпкә алып, яклауны тәэмин итәргә тиеш (4.1.2 п.). СП 425.1325800.2018).

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә чокыр эрозиясенең интенсивлыгы зур түгел һәм гамәлдәге торак пунктлар өчен куркыныч тудырмый.

Чокырны төзегән территориядән читтә урнаштырганда, чокыр үсешен туктатып тору чаралары үткәрелергә мөмкин: чокыр битләрендә тау канатлары, ерымда агып төшүне тәртипкә китерү, төпне һәм яр буйларын ныгыту өчен өзеклекләр булган сулыклар төзү. Ерым территорияләрен төзекләндерүгә чокыр ярларын тигезләү һәм тигезләү, аның тар өлешен җыю, саклагыч яшелләндерү - өске катламнарны, куаклар һәм агачлар утыртуга ирешелергә мөмкин.

Үзән эрозиясе Р. Брысс юлына туры китерелгән.

Елга үзәннәрен үстерү зонасында төзелеш кирәгеннән артык.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү) эрозия процессларына бәйле территорияләрне инженерлык саклау чаралары тәкъдим ителде:

Урнашу урыны	**Куркыныч табигать күренешләре**	**Чаралар**
Татар Янтыгы	Эрозия	Чокырлар үсешен туктату, таулы канаулар кору, чокыр һәм чокыр төбен ныгыту, яклау максатыннан яшелләндерү

Су басу (су басу)

Су басу (су басу) зонасына элэгүче Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлеге нигезендә (ТР МКның 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы күрсәтмәсе редакциясендә) Татарстан Янтык авылындагы су басу (су басу) ихтималы булган зоналарга су басу (су басу) чорында эләкми.

Торак пунктлар территориясеннән читтә су басу процессларына, карала торган территорияне дренирлаучы төрле тәртиптәге елгаларның барысын да диярлек су төбе һәм үзәнлек битләренең аскы өлеше дучар ителергә мөмкин.

Авыл җирлеге башлыгы мәгълүматлары буенча, Яр буе урамында су басу җайланмасы урнаштырылган. Елга төбен тирәнәйтү эшләре 2013 елда үткәрелде.

РФ Су кодексының 67.1 п.5 п. нигезендә: Су басу, су басу зоналары чикләре Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенең кызыксынучы органнары һәм җирле үзидарә органнары катнашында Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан бирелгән вәкаләткә ия башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан билгеләнә.

Су басу, су басу зоналарының чикләре су басу, су басу зоналарының чикләре Россия Федерациясе субъектының җирле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнгән башкарма хакимият органы тәкъдимнәре нигезендә, су басу, су басу зоналарының чикләрен һәм мондый зона чикләренең текст һәм график тасвирламаларын үз эченә алган белешмәләрнең чикләрен билгеләү турындагы, бу чикләрнең дәүләт күчемсез милек кадастрын алып бару өчен билгеләнгән координаталар системасында характердагы нокталарының координаталары исемлеге нигезендә билгеләнә. Шулай ук 17 пунктта су басу, су басу зоналары чикләрен билгеләгәннән соң, Федераль су ресурслары агентлыгы күрсәтелгән:

а) Федераль дәүләт теркәве, кадастр һәм картография хезмәтенә су басу, дәүләт consultantplus://offline/ref=5A707C9389EEFD32FB23C762171E8AFCB93A0F54DD5B977C2769B1215BUEeEKкүчемсез мөлкәт кадастрына су басу зоналары чикләре турында белешмәләр кертү өчен кирәкле документларны «Дәүләт күчемсез мөлкәт кадастры турында» Федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда җибәрә;

б) су басу, су басу зоналары турында дәүләт су реестрына белешмәләр кертә;

в) гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казаларның нәтиҗәләрен бетерү буенча Россия Федерациясе Министрлыгына су басу, су басу зоналары турында белешмәләр тапшыра.

Хәзерге вакытта авыл җирлегендә су басу, су басу зоналары чикләре РФ Хөкүмәтенең 2014 елның 18 апрелендәге 360 номерлы карары белән билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу, су басу зоналарының чикләре генераль планның картографик материалларында чагылдырылмаган.

Су басудан инженерлык яклавы гамәлләре

Ел дәвамында су басу процессы су басу агымы янындагы территориянең бер өлешенә (Набережная ур.) кагылырга мөмкин. Проект белән су басу дәрәҗәсеннән югарырак терәк диварны бетонлаштыру тәкъдим ителә..

Яңа объектлар төзүне су басу (су басу) зонасыннан читтә алып барырга киңәш ителә.

Су басудан инженерлык ягыннан яклау территорияләрне һәм аерым объектларны, төзелеш, функциональ файдалану һәм эксплуатацияләү, әйләнә-тирә мохитне саклау таләпләренә бәйле рәвештә, су басуның тискәре йогынтысын юкка чыгаруны тәэмин итә торган чаралар комплексын күздә тотарга кирәк.

Су баса торган территорияләрдән файдалану кирәк булган очракта, әлеге территорияләрне су басудан яклау чараларын уздыру зарурлыгы килеп туа. Мондый чараларга түбәндәгеләр керә: территорияне тиешсез урынга күмү, дренаж.

Территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр тутыру төзелеш һәм эксплуатациядә иң гади һәм нәтиҗәле инженер чарасы булып тора. Бу чараны куллану яклана торган территориянең зур булмаган зурлыгында һәм өемнәрнең кечкенә биеклегендә (1-1, 5 м) булганда максатка ярашлы. Территорияне гидромеханизация кулланып җитештерелергә мөмкин булган очракларда (мәсәлән, елга юлын яхшырту исәбенә грунтны рефулирлау) аеруча отышлы. Таралган территория торак пунктта аның урнашу урынына бәйле рәвештә төзелеш яки парк өчен файдаланылырга мөмкин.

Барлык дәрәҗәдәге җирле үзидарә органнарының төп бурычы - су басудан килгән зыянны булдырмау яисә минимальләштерү, шулай ук халыкны һәм икътисад объектларын яклауны тәэмин итү.

Су басу территорияләрен су басудан ышанычлы саклау һәм пассив методлар (авыру, үзәнне тирәнәйтү һ. б.) белән ярашып, саклау чараларының киң комплексын (водостокны җайга салу)кулланганда иң зур икътисади нәтиҗәгә ирешергә мөмкин..

Яклау ысулларын сайлау кайбер факторларга бәйле: су агымының гидравлик горежимы, җир рельефы, инженер-геологик һәм гидрогеологик шартлар, Үзәндә һәм поймада (плотиналар, дамбалар, күперләр, юллар, су алу һ. б.) инженерлык корылмалары булуга, су басуга дучар булган икътисад объектларының урнашу урыннарына бәйле.

Су басу зонасында объектлар төзү өчен территорияне инженер ягыннан әзерләү төзелә торган объектның бәясен җитди арттырырга мөмкин.

Сейсмиклык

Тетектоник яктан караганда Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясе Әлки-Пичкас сейсмиклы зонасы чикләрендә урнашкан.

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Т=1000 ел бальлеген кабатлау чоры белән Татарстан Республикасы территориясен сейсмик районлаштыру схемасы) нигезендә карала торган территория зонада 6 баллга урнашкан.

сейсмокуркыныч районнарда төзелеш шартлары

СП буенча 14.13330.2018 "сейсмик районнарда төзелеш. СНиП II-7-81 актуальләштерелгән редакциясе» карала торган территория 6 баллы (В картасы) һәм 7 баллы (С картасы) югары җаваплылык объектларын төзегәндә сейсмик зоналарга карый.

Кар өемнәре

СП 20.13330.2016 йөкләнеш һәм йогынты. СНиП 2.01.07-85 актуальләштерелгән редакциясе (үзгәрешләр белән N 1, 2), Е.Кушымтасы. Россия Федерациясе территориясен климат характеристикалары буенча районлаштыру карталары, 1 нче карта - авыл җирлеге территориясе IV кар районына карый.

Кар көртләре күп кар явулар һәм бураннар нәтиҗәсендә барлыкка килә, алар берничә сәгатьтән алып берничә тәүлеккә кадәр дәвам итәргә мөмкин. Алар транспорт элемтәсен бозуга, элемтә һәм электр тапшыру линияләренең зарарлануына китерә, хуҗалык эшчәнлегенә тискәре йогынты ясый.

Юлларны кышкы тоту чаралары

Кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклык чараларына юлларны даими яки вакытлы рәвештә кардан чистарту ярдәмендә яклау керә.

Кар саклый торган урман полосалары, даими коймалар даими кардан саклау урынына керә.. Вакытлычага- кар саклый торган калканнар, кар траншеялары, өемнәр керә.

Вакытлыча кар саклый торган җайланмаларны исәп-хисап буранына проектларга кирәк, чөнки вакытлы кар саклагычны эшкәрткәннән соң аны торгызу күздә тотыла.

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә кышкы чорда көнбатыш һәм көньяк-көнбатыш җилләре өстенлек итә. Кар саклый торган гамәлләрне яклауның иң ышанычлы, экологик яктан акланган төре булып кар саклый торган урман полосалары тора.

Проект белән «Сорочьи Горы - Шали», «Татарский Янтык-Шетнево-Тулуши» меридианаль юнәлештәге автомобиль юллары участогында саклык яшелләндерүе тәкъдим ителә.

Кар саклагыч урман полосасы тыгыз (җитештерелми торган) конструкциягә ия булырга тиеш. Һәр полосаның мәҗбүри элементы ике рәтле куе куаклы үсемлекләр булырга тиеш.

Урман полосасындагы агачлар һәм куаклар арасындагы ераклык: уңайлы урман үсемлек шартларында - 2,5 м, ә авыр шартларда - 3,0 - 3,5 м кабул ителә.

Үсемлекләр арасындагы ераклык 0,5 - 1,0 м чикләрендә рөхсәт ителә.

Җир өслегеннән юл буе кар саклагыч полосасына кадәр ераклык, урман полосаларының киңлеге һәм кар алып килү күләме 250 м3/м га кадәр булган полосалар арасындагы аерма зурлыгы 3.9.1 таблицасы буенча билгеләнә.:

4.2 нче Таблица.

Кар өелү күләменә карап урман полосаларын урнаштыру

Кар өелүнең хисап күләме, м^3/м	**Җир өслегеннән урман утыртмаларына кадәр ераклык, м**	**Урман утыртмалары арасындагы аерманың киңлеге м**	**Урман утыртмалары өчен бүлеп бирелгән җир полосаларының киңлеге, м**
10 - 25	15 - 25	-	4
50	30	-	9
75	40	-	12
100	50	-	14
125	60	-	17
150	65	-	19
200	70	-	22
250	50	50	2*14

Кар чыгару мөмкинлеге булу сәбәпле, юл күчәренә карата кар саклый торган урман полосалары сакланылучы участокка караганда 50 - 100 метрга озынрак итеп ясала.

Авыл хуҗалыгы җирләрендә булдырыла торган кар саклый торган полосаның озынлыгы зур булганда, һәр 800 - 1000 м саен авыл хуҗалыгы машиналарын узу өчен 10 - 15 м буенча технологик аермаларны күздә тотарга кирәк.

Булган кар саклый торган полоса конструкция, токымнар составы, урнаштыру нормаларын һәм башка билгеләрне канәгатьләндермәгән һәм нәтиҗәдә үзенең кар саклый торган функцияләрен үтәмәгән очракларда өстәмә чаралар каралырга тиеш.

бураннар вакытында юлларның кар белән каплануын тәэмин итә торган барлык чаралар кардан арынуның мөмкин булган күләмнәрен кышка, бер буран һәм кышкы чор ахырына яки бер буран буранына фаразлауга нигезләнә.

Автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча чараларның бөтен системасы үтәлә торган эшләрне мөмкин кадәр җиңеләйткәндә һәм арзанайтканда автотранспорт хәрәкәте өчен уңайлы шартлар тудыру өчен төзелә.

Автомобиль юлларында кар тоту гамәле җайланмалары аеруча киң таралган.

интенсив метель эшчәнлеге белән юл участокларында коймалар кулланырга киңәш ителә. Коймалар кар саклый торган һәм карны өрдерә торган булырга мөмкин.

Юлларны кар көртләреннән яклауның ышанычлы чарасы - кар тотып тора торган коймалар - зур чыгымлы материаллы һәм югары бәяле капиталь типтагы җайланмалар. Кар саклый торган коймалар урнаштыру алдыннан алдан икътисадый нигезләү һәм исәп-хисап ясарга туры килә.

Автомобиль юлына якын урнашкан даими кар саклый торган җирләрдә яки булганнарын көчәйтү мөмкин булмаганда, шулай ук икътисадый яктан акланган барлык очракларда урнаштыру мөмкин булмаган очракта, проект тарафыннан кар саклый торган вакытлы җайланмалар: кар саклый торган калканнар, траншеялар, кар стеналары куллану тәкъдим ителә.

Озак һәм интенсив бураннар чорында щитларны үзгәртеп кору кыен булган очракларда, щит сызыкларын ике, өч һәм аннан да күбрәк рәтләргә куялар. рәтләр арасындагы ераклык калканның 30 биеклегенә тигез, өстәвенә, беренчесе, юлга якын, калкулыкны җир полотносы кашкасыннан 20 биеклеккә куя.

Автомобиль юлларын кар көртләреннән саклаганда кардан ясалган җайланмалар киң таралган.

Траншеялар мөстәкыйль саклану чарасы буларак - IV - V категория юлларында яки башка чаралар (урманнар, коймалар, калканнар) белән берлектә, кар саклый торган гамәлләрне көчәйтү һәм I, II, III категория юлларында кар саклый торган линияләрнең ышанычлылыгын арттыру өчен кулланыла ала.

Траншеялар эшенең нәтиҗәлелеген арттыру максатыннан, аларны кар белән тутырганнан соң, тирәнлекнең яртысына кадәр аларны иске эздән торгызалар.

Бер методны сайлау яки бер үк вакытта берничәсен куллану явым-төшемнең ешлыгына, трассаның шартларына һәм әһәмиятенә, җирлекнең матди иминлегенә бәйле.

***

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә куркыныч табигый процессларны бәяләү төзелеш өчен уңайлы булган участокларны - су аерып тора

торган киңлекләрне һәм читтән җиткерелә торган сөзәклекләрне аерып күрсәтергә мөмкинлек бирә.
Уңайсыз шартлары булган участокларга эрозия процессларына, мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына дучар булган территорияләр керә.

5. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары, гражданнар оборонасы чаралары исемлеге

«Гражданнар оборонасы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге» генераль планының бүлеге Гражданнар оборонасы һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә норматив документлар, шулай ук гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеген эшләү өчен башлангыч мәгълүматлар һәм таләпләр, Татарстан Республикасы Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2018 елның 8 ноябрендәге 473 номерлы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеген (алга таба – башлангыч мәгълүматлар, кушымта) эшләү өчен Нигезләнгән.

5.1. Гражданнар оборонасы чаралары исемлеге

Территорияне гражданнар оборонасы буенча төркемгә кертүне нигезләү

Проектлана торган территория гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кагылмый.

Объектларны гражданнар оборонасы категориясенә кертүне нигезләү. Сугыш вакытында эшләвен дәвам итә торган объектлар исемлеге, шәһәр читендәге зонага күчерелә торган объектлар исемлеге

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар юк.

Сугыш вакытында эшне дәвам итә торган объектлар һәм авыл җирлеге территориясенә категорияле шәһәрләрдән күченә торган объектлар турында мәгълүмат юк.

165.1325800.2014 «Гражданнар оборонасы буенча инженерлык-техник чаралар» каралган хәвеф-хәтәр зоналары чикләрен билгеләү

Авыл җирлеге территориясе химик зарарлану, мөмкин булган җимерелүләр, радиоактив йоктыру һәм катастрофик су басу зоналарына эләкми.

Граждан оборонасы турында хәбәр итү

Хәбәр итү системалары "Һава тревогасы!"(сугыш вакытында) электросиреналар, сигнал яңгыравыклы җайланмалар, тавыш көчәйткечләр һәм сигналлар һәм мәгълүмат җиткерү (»ИТМ ГО по») ярдәмендә, халыкка һәм идарә органнарына хәбәр җиткерү (п.6.39 СП 165.1325800.2014 "ИТМ ГО".

Татар Янтыгы авыл җирлеге хакимияте мәгълүматлары буенча, Кибет урамы, 25б йорт адресы буенча мәчет бинасында тавыш көчәйткеч урнаштырылган.

Халыкны инженерлык яклавының торышы һәм иң күп эшләүче сменаның торышы

Гражданнар оборонасының саклау корылмаларын төзү таләп ителми.

Планлаштыру проектын эшләү вакытына халыкны тыныч һәм сугыш вакытында эвакуацияләүне тәэмин иткәндә гамәлдәге инженер-техник чаралар буенча төп күрсәткечләр

Тернәкләндерүче, эвакуацияләнүче халык саны, беренче чиратта, шәһәр читендәге зонада урнашкан һәм исәп-хисап срогы - ТР Лаеш муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә.

Җыелма-эвакуация (кабул итү-эвакуация) пунктларын урнаштыру - Лаеш муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә.

Граждан оборонасы буенча проект чаралары

1. Авыл җирлеге территориясе мөмкин булган химик зарарлану зоналарына мөмкин булган җимерелүләр, радиоактив йоктыру һәм катастрофик су басу ихтималы булмау сәбәпле, күрсәтелгән хәвефләрдән саклану буенча махсус чаралар уздыру таләп ителми.

2. Татар Янтыгы авыл җирлегендә гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү системасын «Гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында яисә килеп чыгу куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» РФ Президентының 2012 елның 13 ноябрендәге 1522 номерлы Указы нигезендә карарга кирәк (районның ЕДДСка тоташтырып, сөйләм сиреналарын урнаштыру кирәк).

Территорияне ГОСТ Р 42.3.01-2014«Гражданнар оборонасы җавап бирүче хәбәр итү системасы белән җиһазландырырга кирәк. Халыкка хәбәр итүнең техник чаралары. Классификация. Гомуми техник таләпләр ".

Татар Янтыгы авыл җирлегенә хәбәр итү өчен проектта ике сөйләм сиренасы җайланмасы (РСУ) урнаштыру тәкъдим ителә, аның хәбәр итү радиусы 1-1,5 км га кадәр . Сөйләм сирена җайланмасын урнаштырганда торак пунктларның территориясен тулысынча каплауны күздә тотарга кирәк. РСУ мәгълүматларын халыкка тыныч вакыттагы гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү өчен кулланырга мөмкин.

РСУны урнаштыру график материалда күрсәтелгән.

3. Исәпкә алу мәгълүматлары нигезендә гражданнар оборонасының яклау корылмаларын төзү таләп ителми.

4. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районындагы Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә, беренче чиратта, шәһәр читендәге зонада һәм исәп-хисап чорында халыкның эвакуациясе, халыкны тарату, бүлеп бирү Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районында гамәлгә ашырылырга тиеш.

5. Авыл җирлеге территориясендә 10 СП 165.1325800.2014 (“Гражданнар оборонасының инженер-техник чаралары” СНиП 2.01.51-90 Актуальләштерелгән редакциясе) маскировка чаралары каралмаган.

6. Исәпкә алынган мәгълүматларга караганда, 5.23 п. нигезендә 165.1325800.2014 Электр энергиясе белән үзәкләштерелгән тәэмин итү шартларында су белән тәэмин итә торган су белән тәэмин итү объектларының химик зарарланудан сакланган суммар проект җитештерүчәнлеге халыкның, шул исәптән эвакуацияләнгән, шулай ук барлык милек рәвешендәге предприятиеләрдә, крестьян (фермер) һәм шәхси ярдәмче хуҗалыкларда, эчәр суларда булган авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм кошларының ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен җитәрлек булырга һәм билгеләнергә тиеш: халык өчен - бер кешегә тәүлегенә 25 л исәбеннән (5.1 нче таблица), авыл хуҗалыгы хайваннары һәм кошлары өчен - Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгы билгели торган нормалар буенча.

5.1.1 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегендә үзәкләштерелгән СХПВ буенча халыкка бирелә торган тәүлеккә эчәргә яраклы суның минималь күләме

Авыл җирлеге	Чыгыш елы (2019 ел), кеше.		Беренче чират (2029 ел), кеше.		Исәп-хисап срогы (2039 ел), кеше.	
	Халык саны, кеше.	Тәүлеклек запасы, м3	Халык саны, кеше.	Тәүлеклек запасы, м3	Халык саны, кеше.	Тәүлеклек запасы, м3
Татар Янтыгы авылы	319	8,0	619	15,5	918	23,0

Искәрмә: исәп-хисап эвакуацияләнә торган халыкны исәпкә алмыйча башкарылган.

5.30 п. нигезендә 165.1325800.2014 алга таба куллану өчен яраклы булмаган су җыю корылмалары күрсәтелгән булырга тиеш, ә үзлектән бушатыла торган су җыю корылмалары - көйләнә торган краннар белән җиһазландырылган.

7. Тотрыклы электр белән тәэмин итү чараларын алдан карау зарур, «СП 165.1325800.2014 «ГО буенча ИТМ» СНиП 2.01.51-90» актуаль редакциясе нигезендә.

35-110 (220)кВ көчәнеше булган электр тапшыргычларының бүлү линияләре, аерым чыганакларның зыян күрүен исәпкә алып, электр белән тәэмин итү чыганакларына тоташтырылырга һәм төрле трассалар буенча узарга тиеш (165.1325800.2014).

Энергия системаларының электр челтәрләре схемасы энергия системасын эшләүче өлешләргә (блокларга) автомат рәвештә бүлү мөмкинлеген күздә тотарга тиеш (п 6.85 СП 165.1325800.2014).

Күчмә электр станцияләрен һәм подстанцияләрне куллану мөмкинлеген карарга кирәк (6.90 п. 165.1325800.2014).

8. Авыл җирлеге территориясе гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кагылмаганга күрә, газ һәм җылылык белән тәэмин итү буенча махсус чаралар таләп ителми.

5.2. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге

Россия Федерациясе Президентының 2018 елның 11 гыйнварындагы 12 номерлы “2030 елга кадәр чорга халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт сәясәте нигезләрен раслау турында” Указы нигезендә халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклауның агымдагы торышын мониторинглау һәм бәяләү Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтиҗәләрен федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимият органнары катнашында алар компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашырыла. Гадәттән тыш хәлләрне булдырмау, табигый һәм техноген характердагы янауларга оператив җавап бирүне тәэмин итү максатларында, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү бердәм дәүләт системасының барлык дәрәҗәләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча гамәлләр планнары эшләнә.

Гадәттән тыш хәлләрдә халыкның куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча төп чараларга түбәндәгеләр керә: гадәттән тыш хәлләрнең нәтиҗәләрен фаразлау һәм бәяләү; мондый хәлләрне булдырмау яисә килеп чыгу ихтималын киметүгә, шулай ук аларның нәтиҗәләрен киметүгә юнәлдерелгән чаралар эшләү. Моннан тыш,

халыкны гадәттән тыш хәлләрдә нәрсә эшләргә өйрәтү һәм аны яклауның нәтиҗәле ысулларын эшләү бик мөһим.

Гадәттән тыш хәлләрне һәм аларның нәтиҗәләрен бетерү эшләрен башкару өчен түбәндәгеләр җәлеп ителергә мөмкин:

- янгын бүлекләре;
- штаттагы һәм штаттан тыш авария-коткару формированиеләре;
- сәламәтлек саклау учреждениеләре персоналы;
- башка учреждениеләрнең персоналы һәм техникасы.

Халыкны һәм матди чараларны ташу (эвакуацияләү) өчен район предприятиеләре һәм оешмаларының автомобиль техникасы файдаланылырга мөмкин.

Инженерлык, авария-коткару һәм торгызу эшләрен башкару өчен шулай ук район инженерлык техникасы, предприятиеләре һәм оешмалары җәлеп ителергә мөмкин.

Халыкны һәм авыл җирлеге территорияләрен яклау эшендә уңайсыз һәм куркыныч күренешләрдән һәм табигый һәм техноген характердагы процесслардан саклау өчен тиешле саклау корылмаларын төзүне һәм эксплуатацияләүне күздә тоткан инженерлык-техник чаралар үткәрү югары нәтиҗәлелеккә ия.

5.3. Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге

Табигый характердагы гадәттән тыш вәзгыять - табигый бәла-каза нәтиҗәсендә барлыкка килгән, ул кеше корбаннарына, кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерергә мөмкин яки китереп чыгарырга мөмкин булган билгеле бер территориядәге яки акваториядәге вәзгыять, шактый материаль югалтулар һәм кешеләрнең тормыш эшчәнлеге шартларын бозу. Чыганакның характеры һәм масштабы буенча табигый гадәттән тыш хәлләр күзәтелә.

Проектта Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә урын алган куркыныч процесслар карала:

- метеорологик (көчле җил (шул исәптән шквал); көчле яңгыр; яшенле разрядлар; эре боз; бик көчле кар, буран; кар таулары; көчле салкын; экстремаль югары, түбән температуралар);
- *эрозия процесслары;*
- *су басу (су басу);*
- *сейсмиклык;*
- *кар көртләре;*
- *табигый янгыннар.*

Куркыныч метеорологик күренешләр

Авыл җирлеге климатының мөһим үзенчәлеге - үзара кискен аерылып торучы

ике чор - җылы (апрель-октябрь) һава температурасы һәм салкын (ноябрь-март) температурасы тискәре һәм тотрыклы кар катламы барлыкка килү. Кар капламының биеклеге мартта иң зур күрсәткечләргә җитә.

Һава торышы процессларына һәм климат үзенчәлекләре формалашуга атмосфера хәрәкәтенең циклоник һәм антициклоник макроциркуляцион формалары зур йогынты ясый. Алар төрле һава массаларының зональ һәм меридиональ хәрәкәтләрен дә билгели.

Циклоннар, гадәттә, нык үсеш алган болытлы, явым-төшемле һәм җилле һава торышының кискен һәм тиз үзгәрүләре белән озатыла, бу исә шквал, көчле җил, буран, яңгыр, кар, эре боз кебек куркыныч метеорологик күренешләр барлыкка килүгә китерә.

Җилнең уртача тизлеге зур түгел, әмма кайбер очракларда җил көчәюе 30 м/с тан артып китәргә мөмкин (Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 8.07.04 нче боерыгы нигезендә бу күренешне ЧС критерие булып җилнең тизлеге (шул исәптән порывларны да кертеп) - 25 м/с һәм аннан да күбрәк санала). Явым-төшемнең күләме аерым елларда 610 мм тәшкил итә торган уртача еллык күрсәткечтән шактый читкә тайпылырга мөмкин.

Елның җәйге чорында күбесенчә конвектив характердагы күренешләр: көчле явым-төшем; көчле җил (шул исәптән шквал); эре боз рәвешендә билгеләп үтелә. Авыл җирлеге территориясендә комплекслы характердагы күренешләр барлыкка килү ихтималы бар:

яңгырлы яңгыр (21-29 мм) 1 сәг. һәм/яки көчле яңгыр (35-49 мм) вакыт аралыгында 12 сәг тән дә артык түгел, теләсә нинди зурлыктагы боз, көчле җил (шул исәптән шквал) тизлекне 20-24 м/с җиткәндә.

яңгырлы яңгыр (21-29 мм) вакыты эчендә 1 сәг тән дә артмаган вакыт аралыгында һәм көчле яңгыр (35-49 мм) 12 сәг тән дә артмаган, көчле җил (шул исәптән шквал) 20-24 м/с булганда.

Коры җылы һава массалары һәм тотрыклы антициклон килү нәтиҗәсендә территориядә аномаль-эссе һава, көчле эсселек (+38 С ка кадәр), гадәттән тыш янгын куркынычы барлыкка килергә мөмкин.8

Язгы-көзге чорда территориядә комплекслы күренешләр, вакыт аралыгында 15-19 мм көчле кар рәвешендә, аномаль соң (иртә) вакытларда, вегетация чорында вакытлы кар катламы билгеләп үтелә ала.

Кышкы чор җәйге җилләргә караганда көчлерәк җилләр белән характерлана. Авыл җирлеге территориясендә куркыныч комплекслы күренешләр түбәндәгеләр рәвешендә билгеләнергә мөмкин:

җилләр, уртача тизлеккә 16-19 м/с һәм/яки 20-24 м көчәйгәндә, һава температурасы 25 м һәм аннан да түбәнрәк булганда.8

тәүлек дәвамында температураның 15 кә һәм аннан да күбрәк кимүе, шул исәптән 0 аша узганда, уртача тизлеккә 16-19 м/с һәм/с яисә 20-24 м/с пешкәндә җилнең көчәюе белән, вакытына 12 сәг тән дә артык булмаган вакытта 35-49 мм яисә көчле кар явым-төшемнәре микъдарында вакыт эчендә 15-19 мм артык

булмаган көчле кар, көчле бозлавык, кар бураннары барлыкка килгәндә җилнең көчәюе күзәтелә.88

Уртача киңлекләрнең салкын континенталь һавасы бәреп кергәндә, аз болытлы һәм салкын һава билгеләнә, һәм экстремаль түбән температуралар: көчле салкын (45С ка кадәр), аномаль-салкын һава барлыкка килү 8ихтималының нәтиҗәсе буларак билгеләнә.

Куркыныч һәм начар метеорологик күренешләр вакытында кешеләр өчен куркыныч юл һәм күпер катламнары, Корылмалар, электр тапшыру һәм элемтә линияләре, җир өсте труба үткәргечләре җимерелү, шулай ук кешеләрне зур тизлек белән очучы җимерелгән Корылмалар ватылу, пыяла ватылмалары белән зарарлау.

Куркыныч җил йогынтысы нәтиҗәләре

– җимерелгән агачлар, җимерелгән биналарның терәкләре, конструкцияләре белән электр тапшыру һәм элемтә линияләре өзелү;

– элемтә үзәкләрен электр белән тәэмин итүнең туктатылуы аркасында тотрыклы бәйләнеш бозылу;

– түбәгә, торак, җитештерү һәм административ биналарның пыялаларына зыян китерү;

– түбән басымлы җир өсте газ үткәргечләрен җимерү, торак микрорайоннарны һәм сәнәгать предприятиеләрен газ белән тәэмин итүне туктату;

– урамнарда һәм юллардагы хәрабәләр аркасында транспорт элемтәсенең кыенлашуы;

– давыллы җил вакытында биналарның җимерелүе һәм үткәргечләрнең чорналуы (ЛЭП массакүләм янгыннарның тиз таралуына ярдәм итәргә мөмкин).

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрнең нәтиҗәләрен киметү чаралары

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрдән нәтиҗәләрне йомшарту өчен түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

– күренешләр барлыкка килү куркынычы турында халыкка алдан хәбәр итү;

– ЛЭПны сүндерү, электр челтәрләренең йомык- лыкларын булдырмау өчен кулланучыларны электрсыз калдыру;

– газ белән тәэмин итүне туктатып тору, газ агып чыкмасын өчен һәм, нәтиҗә буларак, янгын яки шартлау ихтималы булган очракта, газ белән тәэмин итүне туктату;

– биналарның һәм корылмаларның көчәюе, капиталь корылмаларда, подвалларда һәм убежищеларда халыкны каплау, витриналарны, тәрәзәләрне тышкы яктан яклау;

– язгы ташуга каршы чаралар үткәрү.

Һава температурасы экстремаль түбән булу куркынычы янаган бураннарның нәтиҗәләрен киметү чаралары

– биналарны җылылык белән яклау, җылылык районнарын бүлеп бирү, җылылык белән тәэмин итүнең резервларын резервлау (салкын резервта казанлылар) һәм, кирәк булганда, резерв чыганакларын тоташтыру;

– кышкы чорда селитет территорияләрен, аларның микроклиматын яхшырту өчен, планировка методлары белән яки яшел үсентеләр утырту ярдәмендә һ. Б. лар каралган.

Югары температураларның мөмкин булган нәтиҗәләрен киметү чаралары

– туклану һәм су куллану гигиенасы. Су куллануны җитәрлек дәрәҗәдә комсызлык белән тәэмин итү. Су җитәрлеклеге критерийлары булып субъектив хисләр һәм чагыштырмача тотрыклы масса тора, шул ук вакытта сыеклыкны бүлеп кабул итү яхшы. Аппетитның кызу вакытта кимүе сәбәпле, туклануның рациональ режимы мөһим әһәмияткә ия була, бу вакытта азыкның төп алымнары тәүлекнең салкынча чорына туры килә;

– кием гигиенасы. Эссе шартларда куллану өчен билгеләнгән киемнәр аның җитәрлек дәрәҗәдә гигроскопик булуы, дымлылыгы, һава һава һәм пар үткәрүчәнлеген таләп итә. Кием-салымда аның төсе мөһим роль уйный, радиация җылысын аксыл тукымалар кара тукымаларга караганда азрак йота;

– хезмәт һәм ял режимы. Төп принцип - киләсе хезмәт чоры башлануга физиологик функцияләрне торгызу кирәклеге белән җитәкчелек итәргә кирәк. Ачык һавада эшләүчеләрнең югары температураларының тискәре йогынтысыннан саклану өчен вакыт-вакыт турыдан-туры кояш нурларыннан сакланган урыннарда кыска вакытлы ял кирәк. Медицина күзәтүен билгеләү максатка ярашлы.

Куркыныч геологик һәм гидрогеологик процессларның һәм күренешләрнең характеристикалары

Эрозия процесслары, су басу (су басу), сейсмиклык, кар көртләре һәм алар белән көрәш чаралары "Территориянең инженерлык әзерлеге" 4 бүлегендә китерелгән.

Табигый янгыннар

Татар Янтыгы авыл җирлеге территориясендә «Лаеш урманчылыгы» ДКУ Янтык участок урманчылыгы урманнары урнашкан. “2018 елга кадәрге чорга Татарстан Республикасы урман хуҗалыгын үстерү стратегиясе” материаллары

нигезендә (раслаулар). ТР Министрлар Кабинетының 2010 елның 10 февралендәге 61 нче номерлы карары белән авыл җирлегендәге урманнар янгын куркынычының II классына карый.

Җирлектә урманнар януның төп сәбәбе - туристлар, аучылар, балыкчылар, гөмбәчеләр һәм башка затлар уты белән саксыз эш итүне дә кертеп, янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәмәү, урманнарга килгәндә, язгы һәм көзге контрольсез авыл хуҗалыгы паллары, урман әзерләүчеләр тарафыннан янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен бозу, яшенле разрядлар. Урманнарда коры-сары булу сәбәпле, урман янгыннары барлыкка килү ихтималы корылыклы чорда арта.

Авыл җирлегенең торак пунктларын төзү катгый рәвештә 4.14 нче пункт нигезендә 4.130.2013 “Янгынга каршы тору системалары. Яклау объектларында янгын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр», шәһәр җирлекләрен төзү чикләреннән алып урманчылыкларда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр янгынга каршы ераклыклар кимендә 50 метр булырга тиеш, ә бер, ике катлы индивидуаль төзелешле шәһәр һәм авыл җирлекләрендә төзелеш алып бару чикләреннән, шулай ук бакча, дача һәм йорт янындагы җир кишәрлекләреннән урманчылыкларда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр - кимендә 30 метр.

Моннан тыш, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2021 елның 25 февралендәге 321-р номерлы күрсәтмәсе нигезендә янгын куркынычсызлыгы өлкәсендәге норматив документларга таянырга кирәк, анда Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны һәм торак пунктларны янгыннан саклау эшләрен оештыру буенча чаралар планы расланган.

Татар Янтыгы торак пункты авыл җирлегенең төньяк-көнбатыш һәм көньяк-көнчыгыш өлешен алып торган урман массивларыннан шактый еракта урнашкан. Урман янгыннары нәтиҗәләре көчле төтенләнү куркынычы тудыра, шул ук вакытта автомобиль транспортының хәрәкәте бозылу, экологик хәлнең начараюы һәм, нәтиҗәдә, кешеләрнең сәламәтлеге торышы күзәтелә.

Урман янгыннарын сүндерү, урман янгыннары аркасында килеп чыккан урманнарда гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү эшләре белән җитәкчелек итүне оештыру, урман янгыннарын сүндерү эшләрен башкарганда ведомствоара хезмәттәшлекне оештыру РФ Табигать Ересурслары һәм экология министрлыгының 2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы "Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында" боерыгы белән регламентлаштырыла.

Торак пункт территориясенә табигый янгыннар таралуны булдырмау гамәлләре

– табигый территорияләр һәм торак пункт территориясе арасында янгынга каршы өзеклекләр һәм минераллаштырылган полосалар булдыру (территориядә

янгын куркынычсызлыгы чаралары янгын куркынычсызлыгы турындагы законның 1, 19, 38 статьялары, «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль законның 63 маддәсе нигезендә үтәлергә тиеш);

– янгын куркынычы булган объектлар тирәсендә минераллаштырылган полосаларны төзекләндерү. Урманнарда янгын куркынычсызлыгының гомуми таләпләре РФ Хөкүмәтенең «Россия Федерациясендә янгынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 16 сентябрендәге 1479 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2020 елның 07 http://ivo.garant.ru/ -/document/12154455/entry/0https://docs.cntd.ru/document/565945769 -6540INоктябрендәге 1614 номерлы «Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» карары белән җайга салына.

Урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары

Табигать территорияләрендә янгынга каршы профилактика янгыннар килеп чыгуны кисәтүгә, аларның таралуын чикләүгә һәм янгын чыгуга каршы көрәшү өчен шартлар тудыручы оештыру-техник һәм башка чаралар үткәрүне күздә тота.

Табигый янгыннарның килеп чыгуын кисәтү янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту, янгын чыгу ихтималын киметә торган оештыру-техник чаралар максатларында халык тарафыннан табигать территорияләренә йөрүне пропагандалау һәм агитация, дәүләт янгын күзәтчелеге ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

Янгыннарның таралуын чикләү агачның составын җайга салу, аларны чүп-чардан чистарту, янгынга каршы киртәләр системасын, юллар һәм сулыклар челтәрен төзүне үз эченә алган территорияләрне янгынга каршы төзекләндерүдән, шулай ук территорияләрне яндыруны контрольдә тоту исәбенә утыртмаларның (табигый һәм ясалма килеп чыккан) янгын тотрыклылыгын арттырудан гыйбарәт.

Табигать территорияләренең янгын тотрыклылыгын арттыра торган оештыру-техник һәм башка чаралар җирле халыкны җирлектә янгыннарны кисәтү, ачыклау, сүндерү эшләренә; янгынга каршы объектларны төзүгә һәм ремонтлауга; хакимият органнары, арендаторлар белән эшләүгә һ.б. әзерләүдән гыйбарәт.

5.4. Биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге

Биологик калдыкларны күмү урыннары булып зиратлар, үләт базлары, биотермик чокыр тора. «Лаеш РДВБ» ДБУ мәгълүматлары буенча, Татар Янтыгыы авылыннан 0,38 км көньяк-көнбатышта биотермик чокыр урнашкан.

Себер язвасы үләт базларының һәм биотермик ямнатлар җирлегенең тискәре йогынтысын кисәтү чаралары, йогынты «Санитар-яклау зоналары» 2.2 бүлегендә җентекләп каралды.

5.5. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары исемлеге

Техноген характердагы гадәттән тыш хәл - объектта авария килеп чыгу нәтиҗәсендә билгеле бер территориядә кешеләрнең тормыш һәм эшчәнлек шартлары бозыла торган, аларның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч яный торган, халыкның, халык хуҗалыгына һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян салына торган вәзгыять. Алар барлыкка килгән урыннарда һәм гадәттән тыш хәлнең төп зарарсызландыргыч факторларының характеры буенча техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр күзәтелә. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр шартлаулар, янгыннар, һәлакәтләр, химик һәм радиоактив матдәләрне чыгару, техносфера объектларында җимерелүләр, ишелүләр белән тудырыла.

Потенциаль куркыныч объектлар исемлеге

Исәпкә алу мәгълүматлары һәм таләпләр нигезендә потенциаль куркыныч объектлар, транспорт коммуникацияләре төзелешенә планлаштырылган мәгълүматлар, аварияләр объектта гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килүгә китерергә мөмкин.

Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең потенциаль чыганаклары

Техноген характердагы гадәттән тыш хәл барлыкка килү чыганакларына куркыныч җитештерү объектларын кертергә кирәк.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан куркыныч җитештерү объектлары турында мәгълүмат юк.

Юл-транспорт һәлакәтләре, тормыш белән тәэмин итү объектларындагы һәлакәтләр, нәтиҗәләре авыл җирлеге инфраструктурасы эшчәнлеген бозуга һәм халыкның җиңелүенә китерергә мөмкин булган террорчылык актлары булырга мөмкин.

Транспортта аварияләр, юл-транспорт һәлакәтләре

Татар Янтыгы авыл җирлегенең транспорт структурасы Лаеш муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасы транспорт челтәренә интеграцияләнгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Авыл җирлегенең автомобиль юллары функциональ билгеләнеше буенча федераль, региональ һәм җирле әһәмияттәге юллар булып тора.

Автомобиль транспорты өчен һәлакәтләрнең шактый зур төре хас: бәрелешү, бәргәләнү, бәргәләү, аудару, янгын, текә битләрдән егылу, сулыкларга төшү һ.б.

Җирлектә юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгуның төп сәбәпләре түбәндәгеләр:

– юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу;
– автомобиль юлларын дефектлар белән тигез каплау, куркыныч участокларда горизонталь билге һәм киртәләр булмау;
– автомобиль юлларын җитәрлек яктыртмау;
– өслекләрнең түбән сыйфатлы булуы - түбән тоташтыру, бигрәк тә кыш көне һ. б. факторлар.

Авыл җирлеге территориясе буйлап куркыныч йөкләрне һәм йөк ташу очракларын автомобиль транспортында йөртү мөмкинлеген тулысынча инкарь итәргә ярамый.

Мондый аварияләр цистерналарның җимерелү яки аларны бушату очракларында, әйләнә-тирә мохитне зарарлы матдәләр белән пычрата торган гадәттән тыш хәлләргә китерә, транспорт чарасын йөртүчеләрнең генә түгел, ә кешеләр янәшәсендәге башкаларның да тормышы куркыныч астына куела. Хәзерге автомобильләрдә еш кына 30 м3 куркыныч йөкне сыйдыра торган цистерна кулланыла.

Аеруча еш очрый торган куркыныч матдәләр өчен җиңелү зоналары радиуслары 5.5.1 нче таблицада китерелгән.

5.5.1 нче таблица

Матдәнең төре	Җиңелү зонасы радусы, км	Зарарланган зона мәйданы, км^2	Заралану зонасы радиусы, м		Заралану зонасы мәйданы, м^2	
			агып чыгу	янып китү	агып чыгу	янып китү
АХОВ						
Аммиак	0,8	0,25	-	-	-	-
Хлор	1,6	1,00	-	-	-	-
Шартлау-янгын куркынычы булган матдәләр						
Бензин	-	-	10	40	320	5000
Диз. ягулык	-	-	45	140	6400	61600

Транспортта авария нәтиҗәләрен бетерү чаралары

Юл-транспорт һәлакәтләренең нәтиҗәләрен бетерү буенча чаралар, ашыгыч хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге, РФ субъектларында юл-транспорт һәлакәтләре нәтиҗәсендә зыян күргән затларны коткару өлкәсендә Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнары эшчәнлеген оештыру буенча җитәкчелек юл-транспорт һәлакәтләренең нәтиҗәләрен бетерүдә катнашучы ашыгыч

хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге дәрәҗәсен күтәрү буенча Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнарына методик рекомендацияләр (утв) нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.garantF1://70387608.0 Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы 2015 елның 17 марты № 2-4-87-19-18).

Транспортта гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары түбәндәгеләр:

- транспорт чараларының торышын вакытында диагностикалау;
- транспортлау шартларын регламентлаштыра торган кагыйдәләрне һәм нормаларны үтәү.

Транспорт инфраструктурасы объектларының һәм транспорт чараларының законсыз катышу актларыннан сакланышын тәэмин итү буенча чаралар эшләү зарур.

Законсыз тыкшыну акты астында хокукка каршы гамәлләр (гамәл кылмау), шул исәптән транспорт комплексының куркынычсыз эшчәнлегенә янаучы, кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерүгә, матди зыян китерүгә яисә мондый нәтиҗәләргә китерүгә китергән террорлык акты аңлашыла.

Терроризм

Хәзерге шартларда, кризислы вәзгыять барлыкка килүнең төп факторларының берсе буларак, террорчылык каралырга мөмкин.

Терроризм - социаль табигате һәм, кагыйдә буларак, сәяси юнәлеше булган катлаулы, күппланлы күренеш. Ул социаль каршылыклар белән барлыкка килгән һәм аларның кискенләшүе нәтиҗәсендә көчәю тенденциясен күрсәтә.

Террорчылык актларын башкару өчен түбәндәге чаралар кулланылырга мөмкин: шартлаткыч һәм ягулык матдәләре, атом-төш зарядлары, радиоактив матдәләр, агулаучы матдәләр, биологик агентлар, электромагнит импульс нурланышлары.

Шул ук вакытта террорчылык актлары объектлары транспорт чаралары, транспорт объектлары (вокзаллар, диңгез, елга портлары һәм аэропортлар), кешеләр күпләп йөри торган урыннар (эре мегаполислар, җәмәгать, сәүдә һәм торак биналары, спорт корылмалары, концерт һәм күргәзмә заллары, метро станцияләре), потенциаль куркыныч сәнәгать объектлары, гидротехник корылмалар, су белән тәэмин итү системалары, азык-төлек һәм ит продуктлары җитештерү предприятиеләре, элемтә һәм идарә системалары булырга мөмкин.

Террорчылык актларында халыкны яклау

Террористик актларда халыкны яклау буенча ГОЧС идарә органнарының төп бурычлары түбәндәгеләр:

– террорчылыкка бәйле даими анализ һәм хәвеф-хәтәрләр фаразы, террорчылык эшчәнлеге китереп чыгара торган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча нәтиҗәле чаралар күрү;

– потенциаль куркыныч объектларны һәм халыкны терроризмнан саклау буенча оештыру һәм инженер-техник чаралар комплексын гамәлгә ашыру;

– террорчылык актларын локальләштерүгә һәм алардан килгән зыяннарны бетерү көчләренең һәм чараларының әзерлегендә ярдәм итү.

Террорлык актлары вакытында халыкны химик яклауның төп чаралары химик куркыныч объектларда булган аварияләрдәге кебек . Аларның үзенчәлеге түбәндәге:

– хәлне ачыклауның һәм бәяләүнең максималь оперативлыгы;

– куркыныч һәм химик саклану чаралары турында халыкка хәбәр итү;

– уздырыла торган барлык чараларның тәртибен һәм контрольдә тотылуын тәэмин итү.

Террорчылык актлары булганда авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр буенча гамәлләр

Террорчылык актлары нәтиҗәләрен бетерү барышында зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү, зарар китерә торган факторларның нәтиҗәләрен йомшарту мәсьәләләренә аерым игътибар бирелергә тиеш. Бу шартларда авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрнең төп төрләре түбәндәгеләр:

– гадәттән тыш хәл зонасын тикшерү (биналарның, территорияләрнең, көчләрне һәм чараларны күрсәтү маршрутларының торышы, гадәттән тыш хәл зонасы чикләрен билгеләү);

– авария-коткару хезмәтләренең, авария-коткару формированиеләренең көчләрен һәм чараларын гадәттән тыш хәл зонасына кертү;

– авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр башкару;

– зыян күрүчеләрне һәм матди кыйммәтләрне эвакуацияләү;

– хәбәр итү, идарә һәм элемтә оештыру;

– җәмәгать тәртибен тәэмин итү;

– зыян күрүчеләрнең туганнары белән эш;

– өемнәрне сүтү, урынны чистарту, территорияне рекультивацияләү (кирәк булганда).

Гомумән алганда, террорчылык актларының зур масштаблы нәтиҗәләре вакытында һәлакәт-коткару эшләрен оештыру эре табигый һәм техноген гадәттән тыш хәлләрне бетерү вакытында мондый эшләрне оештыруга охшаш.

Террорчылык куркынычы дәрәҗәләрен билгеләү тәртибе һәм шәхес, җәмгыять һәм дәүләт куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары Россия Федерациясе Президенты тарафыннан билгеләнә.

Террористик актларга бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмау буенча халык белән чаралар

Террорчылык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмауга һәм халыкны аларны бетерү бурычларын хәл итүгә җәлеп итүгә юнәлтелгән халык белән чаралар үткәрү зарур.

Бу чаралар халыкның үз торак йортларын саклауда катнашуын активлаштыруга, торак-эксплуатация предприятиеләре, милиция терәк пунктлары, ГОЧС идарәсе органнары каршындагы вакытлы оператив штаблар җитәкчелегендә постлар, терәк пунктлары эшен оештыруга юнәлтелгән. Хокук саклау органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә алар торак секторының биналары һәм корылмалары, җылылык, электр, су белән тәэмин итү системалары торышын контрольдә тотарга, кешеләр күпләп була торган урыннарда (юлларда һәм транспорт коммуникацияләрендә) шартлау куркынычы булган предметларны һәм объектларны ачыкларга, торак булмаган биналарның запорный җайланмаларының торышын контрольдә тоту, контрольдә тотыла торган территориядә гадәттән тыш хәлләр килеп туганда һәм килеп чыкканда җәмәгать тәртибен саклау, торакларны экстремаль ситуациядә ярдәм күрсәтү кирәк булган мөстәкыйль хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән торакларны исәпкә алып барырга тиеш.

Яшәү тәэмин итү объектларында һәм системаларында аварияләр

Газ белән тәэмин итү, җылылык, электр белән тәэмин итү, су белән тәэмин итү системаларында аварияләр халыкның тереклек эшчәнлеген бозуга китерә.

Газ бүлү системалары объектларында аварияләр булу сәбәпләре:

- җир асты газүткәргечләренең механик зарарланулары;
- җир өсте газүткәргечләренең механик зарарланулары;
- тышкы газүткәргечләрнең коррозион зарарланулары;
- эретеп ябыштыру ялганышлары өзелү;
- табигать күренешләре нәтиҗәсендә газүткәргечләрнең зарарланулары;
- ГРПтан соң басымны арттыру;
- башка сәбәпләр.

ГРП һәм ГРУ аварияләрендә газның бинага чыгуы шартлау һәм янгын куркынычы катнашмасы барлыкка килүгә китерә, аның ялкынсынуы янгынны яки шартлауны китереп чыгара. Моннан тыш, бинаның газдан пычрануыннан башка газның факел ялкынсынуы мөмкин. ГРПДА технологик процессны бозу аркасында түбән басымлы газүткәргечтә басым күтәрелү очраклары билгеле, бу куллану чыганакларында, шул исәптән торак йортларда яки котельныйларда, биналарның газ белән тәэмин ителүенә, ә кабызу чыганаклары булган очракта-газ катнашмасын ялкынландыруга яки шартлатуга китерә.

Һава электр тапшыру линияләрендәге техноген гадәттән тыш хәлләр чыганаклары-техник җайланмаларның җимерелүенә (җимерелүенә) һәм терәк конструкцияләренең төп элементларының җимерелүенә (җимерелүенә) бәйле мөмкин булган аварияләр. Аварияләр эчке сәбәпләр (төзелеш-монтаж эшләренең никахы, линияне эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозу) белән дә, тышкы сәбәпләр белән дә аңлатылырга мөмкин. Тышкы сәбәпләр табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганакларының, шул исәптән террорчылык актларының да йогынтысы булырга мөмкин.

Техник җайланмаларның җимерелүенә (җимерелүенә) бәйле аварияләрдә, шулай ук һава линиясе терәкләре конструкциясенең төп зарар китерә торган элементлары - җайланмаларның, корылмаларның конструкцияләренең механик йогынтысы. Шулай ук электр тогының йогынтысы да зарарландыручы факторлар булып торачак.

Кешеләрнең һәм техниканың механик җиңелүе куркынычы булган куркыныч зоналарның чиге булып мөмкин булган завал зонасы торачак. Техник җиһазның яки корылманың бөтенлеге сакланган очракта, төшкәндә (мәсәлән, ВЛ терәге), өемнәр таралу мөмкин булган зоналарның зурлыгы корылмаларның үлчәмнәренә тигез булачак.

Электр үткәргечләре өзелгәндә һәм җиргә егылганда зарарланган электр җайланмасын сүндерә торган реле саклау системаларының эшләмәү очраклары булырга мөмкин. Җиргә эләккән проводник тирәсендә ток таралу зонасы барлыкка килә. Бу үткәргеч төшү зонасында җир өслегендә электр потенциалы барлыкка килүгә китерә. Кеше хәрәкәт иткәндә чыбык төшү зонасында аның аяклары төрле электр потенциалларына эләгергә мөмкин, аларның аермасы "атлаган киеренкелек" дип атала, һәм кешенең тәне аша "аяк-аяк" чылбыры буенча электр тогы ага.

Гамәлдәге һәм проектланган һава линияләрендә аварияләр очрагында мөмкин булган гадәттән тыш хәлләр чыганакларының тәэсир итү зоналары локаль характер йөртә. Һава электр тапшыру линияләренә якын территориядә яшәүче халыкның авария вакытында зарарлану ихтималлыгы аз.

ВЛ трассалары линия узу районында алып барыла торган хуҗалык эшчәнлеге характерын исәпкә алып проектлана, шулай ук сак зонасы булдырыла һәм һава

электр тапшыру линияләре янында хуҗалык эшчәнлеге чикләнә. ҺЛ янгын куркынычсызлыгы янмый торган конструкцияләрне куллану, кыска ялганыш токларын автоматик рәвештә өзү, терәкләрне җир белән тоташтыру, төрле фаза үткәргечләре арасындагы араны тыгызлау буенча куркынычсызлыкны саклау белән тәэмин ителә.

Инженерлык җиһазларының тотрыклы эшләве. Авыл җирлегендә инженерлык системаларының тотрыклы эшләвен тәэмин итү чаралары

Авыл җирлегендә инженерлык системаларының тотрыклы эшләвен арттыру өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру зарур:

1. Авыл җирлегенең инженерлык системалары белән идарә итү системаларының ышанычлылыгын тәэмин итү буенча эшләр башкару;

2. Инженерлык системалары эшенең ышанычлылыгын арттыру буенча эшләр башкару;

3. Авыл җирлегенең инженерлык системалары объектларында җиңелүнең икенчел факторларын (янгыннар, шартлаулар, электр тогы белән зарарлану һ.б.) бетерү яисә чикләү эшләрен башкару;

4. Инженерлык системалары эшенең авария режимына күчерүгә әзерлек;

5. Авыл җирлегенең инженерлык системаларын торгызуга әзерлек;

6. Тикшеренүләрнең һәм инженерлык системалары белән идарә итүнең көндәлек системаларын гамәлгә кертү һәм заманча куркынычсыз технологик чишелешләргә акрынлап күчү.

Вакытның билгеле бер чоры үткәч яки шуңа бәйле рәвештә, нинди дә булса үзгәрешләр белән авыл җирлегенең инженерлык системаларының тотрыклы эшләвен арттыру буенча чаралар үткәрүне күздә тотарга кирәк.

Инженерлык системаларының тотрыклылыгын арттыру буенча инженер-техник чаралар санына түбәндәгеләр керә:

- таушалган коммуналь-энергетика челтәрләрен алмаштыру юлы белән, гадәттән тыш хәл барлыкка килүнең мөмкин булган чыганагы буларак, инженерлык системаларының авариясез эшләвен тәэмин итү;
- ике бәйсез чыганактан торак пунктларны энергия белән тәэмин итү яисә төрле юнәлешләрдән ике электр челтәре кертү җайланмасы;
- электр бүлү челтәрләренең 10 һәм 6 кВ өстәмәләрен;
- трансформатор подстанцияләрне яклауны тәэмин итү - өстәмә кирпеч яки тимер-бетон диварлар, козыреклар урнаштыру, туфрак белән каплау һ.б.
- торышы канәгатьләнерлек булмаган трансформатор подстанцияләрен реконструкцияләү

– "ялангач үткәргеч» не электр челтәрләренең изоляциялəнгән үткәргечләренә алыштыру, кирәк булганда, һава электр тапшыру линияләрен кабельләргә күчерү;

– күчмә электростанцияләр сатып алу һәм энергия системасына тоташтыру;

– ике (яисә аннан да күбрәк) бәйсез чыганаклардан су бирүне тәэмин итү, өстенлек җир асты чыганакларына бирелергә тиеш;

– заманча технологияләр нигезендә су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

– су җыю корылмаларында катгый режимлы зоналарның тоташ коймаларын оештыру;

– су белән тәэмин итү челтәрләрен сиптерүне тәэмин итү;

– су үткәрү челтәрләре грунтына һәм эчәргә яраклы сулы резервуарларга су кертү;

– артезиан скважиналарын герметизацияләү;

– резерв су белән тәэмин итүне тәэмин итү;

– заманча технологияләр нигезендә су бүлеп бирү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

– агып төшүче суларны авария хәлендәге чыгару урыннарын оештыру

– ике бәйсез чыганактан газ бирүне тәэмин итү;

– заманча технологияләр нигезендә газ челтәрләрен төзү һәм реконструкцияләү;

– газ челтәрләрен грунтка кертү;

– газ челтәрләрен боҗралау;

– газ челтәрләрендә басым төшүдән эшли торган автоматик җайланмалар урнаштыру, шулай ук дистанцион идарәле тыгыз арматура урнаштыру

– җылылык трассаларын котельныйлардан тоташтыру юлы белән җылылык белән тәэмин итүнең тотрыклы системасын булдыру яисә җылылык белән тәэмин итүнең индивидуаль системаларын куллану.

Бу чараларның барысы да җирлекнең инженерлык инфраструктурасын яисә аның аерым участокларын реконструкцияләгәндә яисә яңа төзегәндә үтәлергә тиеш.

Зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр шартларында су белән тәэмин итү системасы эшчәнлегенең тотрыклылыгын тәэмин итү чаралары

Татар Янтыгы авыл җирлегендә су белән тәэмин итүнең хуҗалыкка эчәр су чыганагы булып җир асты сулары тора. Халык су җыю скважиналарыннан, индивидуаль скважиналардан су куллана.

Эре масштаблы гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта, халыкны су белән тәэмин итәргә кирәк. ЧС чоры озынлыгы тыныч вакытта җирле шартларны исәпкә алып билгеләнә.

Хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен җир асты суларының бөтен кулдагы акчасы файдаланылырга тиеш. Преимущество җир асты суларына яхшы сакланган булырга тиеш. Яхшы якланган суларның саны җитәрлек булмаганда, җир асты суларының аз якланган класслары да файдаланылырга мөмкин.

ВСН ВК4-90 нигезендә, халыкка үзәкләштерелгән СХПВ буенча яки башка ихтыяҗларга күчеп йөрү чаралары ярдәмендә бирелергә тиешле эчәргә яраклы суның минималь саны (категорияле шәһәрләрдән эвакуацияләнгән халыкны исәпкә алып) бер кешегә тәүлеккә 31 л (3.10.2.3 нче таблица) һәм, эчәргә кирәк булган ихтыяҗларны да кертеп, стационар дәвалануга керә торган бер зарарланган кешегә 75 л исәбеннән билгеләнә; зарарлану учагында эшләүче ГО формированиеләренең шәхси составын да кертеп, бер кешене юуга 45 л.

5.5.2 нче таблица

Татар Янтыгы авыл җирлегендә үзәкләштерелгән СХПВ буенча халыкка бирелә торган эчәргә яраклы сыйфатлы суларның минималь күләме

Авыл җирлеге	Чыгыш елы (2019 ел), кеше.		Беренче чират (2029 ел), кеше.		Исәп-хисап срогы (2039 ел), кеше.	
	Халык саны, кеше.	Тәүлеклек запасы, м3	Халык саны, кеше.	Тәүлеклек запасы, м3	Халык саны, кеше.	Тәүлеклек запасы, м3
Татар Янтыгы авылы	319	9,9	619	19,2	918	28,5

Су башняларындагы су күләме, шул исәптән, китерелгән исәп-хисап нигезендә гадәттән тыш хәл булган очракта, халыкның суга булган ихтыяҗын канәгатьләндерергә тиеш.

Моннан тыш, гадәттән тыш хәл килеп туган очракта, өстәмә рәвештә күчмә резервуарларда (автоцистерналарда) эчәргә яраклы су китерүне күздә тотарга кирәк. Су таратуның һәр пункты күчмә тарга 1,5 км радиуста торак пункт территориясенә хезмәт күрсәтергә тиеш.

Гадәттән тыш хәлләр шартларында аерым Сәнәгать һәм коммуналь предприятиеләрнең су белән тәэмин итү күләмнәрен киметергә мөмкин, шуның белән бергә, зарарланган чыганактан суны махсус чистарту режимнары буенча эшләүче корылмаларга йөкләнешне киметү өчен.

Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр мониторингы челтәрләрен колачлау пунктлары һәм зоналары

Гидрометеорологик характердагы вакыйгаларны мониторинглау һәм фаразлау «Татарстан Республикасы УГМС» ФДБУ тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Геологик процесслар мониторингы ТР МЭПР һәм «ТР Геоүзәге» ДУП тарафыннан тормышка ашырыла.

Социаль-гигиена мониторингын һәм фаразлауны Россия Сәламәтлек саклау министрлыгының санитар-эпидемиологик күзәтчелегенең территориаль органнары гамәлгә ашыра.

Техноген объектларның торышы һәм аварияләр фаразын республиканың профильле министрлыклары һәм Ростехнадзорның ТР буенча идарәсе, шулай ук Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары составында күзәтчелек органнары, предприятиеләрдә һәм оешмаларда - предприятиеләрнең һәм оешмаларның сәнәгать куркынычсызлыгы буенча бүлекчәләре башкара.

5.6. Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү

Татар Янтыгы авыл җирлегендә хәбәр итү өчен проектта ике сөйләм сире җайланмасы урнаштыру тәкъдим ителә, аларга хәбәр итү радиусы 1-1,5 км. Сөйләм сиреналарын урнаштырганда торак пункт территориясен тулысынча каплауны күздә тотарга кирәк.

Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгуга яисә килеп чыгуга янау турында аудио-, аудиовизуаль һәм башка хәбәрләрне кабул итүне, эшкәртүне һәм тапшыруны гамәлгә ашыручы муниципаль берәмлекнең техник җайланмаларын, үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен һәм район бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте белән шундый хәлләрдә халыкны яклау ысулларын үзара яраштыру мөмкинлеген карарга кирәк.

Заманча мәгълүмат технологияләрен, электрон һәм басма массакүләм мәгълүмат чараларын гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яки килеп чыгу куркынычы турында халыкка вакытында һәм гарантияле мәгълүмат җиткерү, үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен һәм мондый ситуацияләрдә саклану ысулларын куллану максатка ярашлы.

Гадәттән тыш хәл турында халыкка хәбәр итү өчен телерадиотапшырулар каналлары эшкә җигелергә мөмкин: «Татарстан» ДТРК, «Эфир» телерадиокомпаниясе, «Татарстан - НовыйВек» телерадиокомпаниясе, авыл җирлегендә эшләүче радиостанцияләр.

Хәбәр итү системаларын активлаштырганда халыкны турыдан-туры яклау бурычы хәл ителә торган беренчел актив чараларга кертергә мөмкин. Нәкъ менә үз вакытында хәбәр итү һәм янауның чын характеры турында мәгълүмат җиткерү- мөмкин булган югалтуларны кискен киметергә мөмкинлек бирә, паник имеш-мимешләр барлыкка килүгә комачаулый, алар теләсә нинди характердагы гадәттән тыш хәл белән чагыштырганда тискәре нәтиҗәләргә китерергә сәләтле.

Халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү чаралары сыйфатында куллануны оештыру максатка ярашлы булыр:

– кәрәзле элемтә челтәрләре;

– кычкырып сөйләгечләр;

– транспорт чараларында гадәттән тыш хәлләр турында ашыгыч хәбәрләрне тапшыру программасына автоматик рәвештә күчереп куела торган автомагнитол;

– шартлы сигналлар һәм кыска мәгълүмат хәбәрләрен тапшыруны тәэмин итә торган автоном туклану белән югары куәтле тавыш нурланышлары;

– телерадиотапшырулар челтәре (цифрлы тапшыруларга күчүне исәпкә алып);

– ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының рәсми сайтында ашыгыч мәгълүмат урнаштыру юлы белән, шулай ук республиканың Төп Интернет-ресурсларының яңалыклар һәм эзләү порталларында Интернет челтәренә хәбәр итү;

– мобиль мәгълүмат чаралары;

– оператив хезмәтләрнең кычкырып сөйләгечле элемтәсе булган автомобильләре;

– яңгыравыклы сөйләгеч модуле кертелгән пилотсыз очу аппаратлары.

Тикшеренүләр күрсәткәнчә, көн дәвамында хәрәкәтләнүче кешеләрнең даими агымы халыкның күп өлешен тәшкил итә, ягъни көн дәвамында кешеләрнең күпчелеге мәгълүмат кабул итү чараларыннан аерылган (телефон, радио, телевизор, компьютер, радионокта). Шул ук вакытта элемтәнең кәрәзле челтәрләрен үстерү халыкка массакүләм хәбәр итү бурычын шәһәрдә һәм шәһәр читендәге зонага бәйсез рәвештә хәл итү мөмкинлеге турында сөйләргә мөмкинлек бирә.

Кәрәзле телефон - элемтә һәм цифрлы мәгълүмат алмашуның, радио һәм телевидение сигналлары кабул итүнең, Интернетка чыгуның универсаль чарасы. Боларның барысы да кәрәзле телефонны хәбәр итүнең төп индивидуаль чараларының берсе сыйфатында төрле характердагы гадәттән тыш хәлләрдә илнең күпчелек халкына мәгълүмат бирү мөмкинлеген бирә.

Барлык заманча автомагнитолларның RDS (RadioDataSystem) махсус режимы бар - яки мәгълүмат тапшыру системасы, аның буенча радиотапшырулар станцияләре мәгълүмати хәбәрләр тапшыра. RDS режимы Россиянең күпчелек радиостанцияләрен куллана.

Моннан тыш, РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы Татарстанда халыкка ЧС - Cell Broadcast (Широковещательная передача) турында хәбәр итү системасын кертү буенча сынау зонасын кертергә планлаштыра, ул билгеле бер географик өлкәдә кәрәзле телефонга кичекмәстән илтеп җиткерү өчен билгеләнгән.

Татарстан Республикасында «112» коткару хезмәтенең бердәм номеры эшли.

Фаразлана торган һәм барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат бирү системасы 5.6.1 нче рәсемдә, РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2006 елның 29 июнендәге 386 номерлы боерыгы нигезендә тәкъдим ителде.

5.6.1 нче рәсем - Фаразлана торган һәм килеп чыккан гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат бирүне оештыру схемасы.

Рәсемгә карата кабул ителгән кыскартулар 3.1.: ОД - оператив дежур; РВ - радиотапшырулар; ТВ - үткәргеч тапшырулар; УГГ - урам кычкырып җибәрүчеләре; ЦУКС - Кризис хәлләрдә идарә итү үзәге; УИСО - Мәгълүмат һәм элемтә идарәсе; ОИПСО - мәгълүмат бүлекләре, пропаганда һәм җәмәгатьчелек белән элемтә.

5.7. ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛ

Авыл җирлеге территориясе химик зарарлану, мөмкин булган җимерелүләр, радиоактив йоктыру, катастрофик су басу зоналарына эләкми. Авыл җирлегенең халкы тиз үсә торган куркыныч табигый күренешләр һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләргә экстрен хәбәр итү зоналарына эләкми.

Эвакуация һәм аны уздыру сроклары халыкның куркыныч зонасында калган ЧС масштабларына, транспорт һәм башка җирле шартларга бәйле.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, тыныч заманның кризислы хәлләре барышында, бигрәк тә сугыш вакытында, күп санлы халыкның куркынычсыз районнарга күчеше мөмкин. Сүз халыкның миграциясе һәм качакларның миграциясе турында бара. Бу очракта качакларны теркәү һәм аларның тормышын тәэмин итү мәсьәләләрен оператив хәл итү дәүләт хакимияте органнары бурычы булып тора.

5.8. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары исемлеге

РФ Президентының 2018 елның 1 гыйнварындагы “2030 елга кадәр чорга янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт сәясәте нигезләрен раслау турында” Указы нигезендә янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру механизмнары түбәндәгеләр:

а) янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә норматив-хокукый һәм икътисадый җайга салу;

б) янгыннарны сүндерү һәм һәлакәттән коткару эшләрен башкару өчен янгын сүндерү-коткару гарнизоннарын, шулай ук күрсәтелгән максатларда мондый бүлекчәләрнең һәм гарнизоннарның чыгу расписаниеләрен җәлеп итү планнарын гамәлгә ашыру;

в) янгыннарны профилактикалауга һәм сүндерүгә гражданнарны, иҗтимагый берләшмәләрне һәм башка оешмаларны җәлеп итү;

г) максатчан билгеләнеш буенча файдаланылмый торган җир кишәрлекләрендә профилактик чаралар оештыру һәм уздыру;

д) янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә фәнни тикшеренүләр һәм эшләнмәләр оештыру һәм гамәлгә ашыру;

е) янгыннарга бәйле кризислы хәлләрне җиңү, шул исәптән җавап бирүнең оперативлыгын арттыруга юнәлдерелгән түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру:

эре янгыннарны сүндерү һәм һәлакәттән коткару эшләрен башкару чараларын этаплап гамәлгә ашырганда мондый бүлекчәләрнең мөмкинлекләрен арттырырга мөмкинлек бирә торган Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы аэромобиль төркемнәре составында Дәүләт янгынга каршы хезмәтенең федераль янгын сүндерү-коткару бүлекчәләренең стратегик мобильлеге принцибының бердәм дәүләт системасы кысаларында гамәлгә ашыру;

барлыкка килә торган янгыннарга һәм башка гадәттән тыш хәлләргә оператив җавап бирергә һәм аларның әзерлеген арттырырга сәләтле мобиль, күппрофильле, техник яктан җиһазландырылган һәм әзер янгын саклау бүлекчәләре төзү;

авиация технологияләре өлкәсендә, шул исәптән пилотсыз авиация системалары өлкәсендә яңа казанышлардан файдалану, югары каттагы биналарда һәм корылмаларда, урманнарда һәм янгын сагының җир өсте бүлекчәләре өчен мөмкин булган башка авыр урыннарда янгыннарны сүндерү чараларының нәтиҗәлелеген арттыру өчен;

янгын сүндерү чараларының резервларын янгын зонасына оператив китерү мөмкинлеген тәэмин итү;

янгын сүндерүнең мобиль чараларын кертү һәм алардан файдалану;

янгын сүндерү-коткару гарнизоннары бүлекчәләре тарафыннан карарлар кабул итүгә һәм оператив идарә итүгә ярдәм итүнең автоматлаштырылган системасын

кертү.

Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) авыл җирлегенең янгын куркынычсызлыгын оештыру-хокукый, финанс, матди-техник тәэмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганакларының тиешле торышын тәэмин итү, муниципаль милектә булган торак һәм җәмәгать биналарының янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын төзек хәлдә тоту;

янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү мәсьәләләре буенча муниципаль максатчан программаларның үтәлешен эшләү һәм оештыру;

4) авыл җирлеге территориясендә янгыннарны сүндерү һәм һәлакәттән коткару эшләрен уздыру өчен көчләрне һәм чараларны җәлеп итү планын эшләү һәм аның үтәлешен тикшереп тору;

5) авыл җирлеге территориясендә махсус янгынга каршы режим, шулай ук ул эшләгән вакытта янгын куркынычсызлыгы буенча өстәмә таләпләр билгеләү;

6) янгын сүндерү техникасының янгын урынына каршылыксыз узуын тәэмин итү;

7) янгын турында халыкка элемтә һәм хәбәр итүне тәэмин итү;

8) янгын куркынычсызлыгы чараларына халыкны укытуны оештыру һәм янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә пропагандалау, янгын-техник белемнәрне таратуга ярдәм итү;

9) гражданнарның һәм оешмаларның янгыннан ирекле саклауда катнашуын социаль һәм икътисадый стимуллаштыру, шул исәптән янгыннарга каршы көрәштә катнашу.

Гражданнарның тормышын, сәламәтлеген, юридик затларның һәм юридик затларның, дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне янгыннардан яклау максатларында “Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент” дигән 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль закон кабул ителде, ул янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә техник җайга салуның төп нигезләмәләрен билгели һәм янгын куркынычсызлыгы объектларына (продукциягә), шул исәптән биналарга, корылмаларга һәм төзелешләргә, сәнәгать объектларына, янгын-техник продукциягә һәм гомуми билгеләнештәге продукциягә карата гомуми таләпләр билгели.

Кешеләрне һәм мөлкәтне янгынның куркыныч факторлары йогынтысыннан саклау һәм (яисә) аларның йогынтысының нәтиҗәләрен чикләү түбәндәге ысулларның берсе яисә берничәсе белән тәэмин ителә:

1) янгын учагыннан читкә чыгуны чикләүне тәэмин итә торган күләм-планлаштыру чишелешләрен һәм чараларны куллану;

2) янгын вакытында кешеләрне имин эвакуацияләү таләпләрен канәгатьләндерә торган эвакуация юлларын булдыру;

3) янгынны ачыклау системаларын (янгын сигнализациясе җайланмаларын һәм системаларын), янгын вакытында кешеләрне эвакуацияләү һәм идарә итү системаларын урнаштыру;

4) янгынның куркыныч факторлары йогынтысыннан коллектив саклану системаларын (шул исәптән каршылыклы) һәм кешеләрне индивидуаль яклау чараларын куллану;

5) янгынга чыдамлылык чикләре булган һәм янгын куркынычы класслары булган, биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның таләп ителә торган янгын куркынычы дәрәҗәсенә туры килә торган төп төзелеш конструкцияләрен куллану, шулай ук эвакуация юлларында төзелеш корылмаларының өске катламнарының (бүлекләренең, облицовкаларының һәм утны яклау чараларының) янгын куркынычын чикләү белән;

6) төзелеш конструкцияләренең ут ныклыгы чикләрен арттыру өчен ут саклау составларын (шул исәптән антипиреннарны һәм утны саклау буяуларын) һәм төзелеш материалларын (облицовкаларын) куллану;

янгын куркынычы булган сыеклыкларның авария хәлендәге сливын һәм ягулык газларын аппаратура белән агулау җайланмаларын урнаштыру;

8) шартлауга каршы көрәш системаларын технологик җиһазлауда җайланма;

9) янгын сүндерүнең беренчел чараларын куллану;

10) янгын сүндерүнең автомат җайланмаларын куллану;

11) янгын саклау бүлекчәләре эшчәнлеген оештыру.

Янгынга каршы махсус режим гамәлдә булган чорда тиешле территорияләрдә Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары һәм янгын куркынычсызлыгы буенча муниципаль хокукый актлар белән янгын куркынычсызлыгы буенча өстәмә таләпләр билгеләнә, шул исәптән торак пунктлар чикләреннән читтә янгыннарны профилактикалау өчен халыкны җәлеп итүне күздә тота торган янгын куркынычсызлыгының өстәмә таләпләре, урманнарга барып йөрүне тыю, урман һәм башка ландшафт (табигать) янгыннарын таратуга каршы өстәмә чаралар күрү, шулай ук торак пунктлар җирләренә торак пунктлар чикләреннән тыш башка янгыннар (торак пунктлар чикләре буенча янгынга каршы өзеклекләрне арттыру, янгынга каршы минераллаштырылган полосалар булдыру һәм мондый чаралар) кабул итү, «Янгын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрендәге 69-ФЗ номерлы Федераль законның 2 өлеше таләпләре белән килештерелергә тиеш.

Торак пункт территориясендә ирекле янгын сагы урнашкан, ул Кибет урамы, 25а йорт 1 нче корпус адресы буенча урнашкан.

Татар Янтыгы авылында янгын гидрантлары бар.

Янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганаклары булган сулыкларга һәм янгынны сүндерү өчен файдаланылырга мөмкин булган башка корылмаларга янгын сүндерү автомобильләре, аларны урнаштыру һәм су алу мәйданчыклары булган

подъездларны күз алдында тотарга кирәк. Мондый мәйданчыкларның күләме 12x12 метрдан да ким булмаска тиеш, 22.07.2008 № 123-ФЗ "Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турындагы техник регламент" 98 п.8.garantF1://70099142.170

5.9. Гомуми тәкъдимнәр (НӘТИҖӘЛӘР)

ГО ЧС буенча йогынтының билгеләнгән зоналарында төзелешне проектлаганда норматив таләпләрне үтәү гадәттән тыш хәл килеп чыгуын максималь рәвештә булдырмый калырга, ә гадәттән тыш хәл килеп чыккан очракта наносим зыянны максималь киметергә һәм кеше югалтуларын, гадәттән тыш хәлләрдән килгән зыянны бетерү чыгымнарын киметергә мөмкинлек бирәчәк.

6. Җирлек, шәһәр округы составына керә торган торак пунктлар чикләренә кертелә торган яисә аларның чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кодексы буенча җир фонды төп максатчан билгеләнеше буенча бүлеп бирелә торган һәм билгеле бер хокукый режимы булган җир фонды өлешләре буларак 7 категория белән бирелгән:

авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр;

торак пунктлар җирләре;

сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшыру, телевидение, мәгълүмат җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона җирләре, башка махсус билгеләнештәге иминлек һәм җир;

махсус сакланылучы территорияләрнең һәм объектларның җирләре;

урман фонды җирләре;

су фонды җирләре;

запас җирләр.

Татар Янтыгы авыл җирлегенең гомуми мәйданы 6401.30 га тәшкил итә (картографик материал буенча).

Торак пунктларның җирләре 129.05 га мәйданны били (территориянең кадастр планнары мәгълүматларына караганда).

6.1 нче таблица

Торак пунктлар чикләренә керә торган җир кишәрлекләре һәм җирләр

№	Җир кишәрлегенең кадастр номеры,	Мәйданы, кв.м	Җирләр категориясе	Аларны планлаштырып файдалануның максаты	Планлаштырылган категория
Татар Янтыгы авылы					
1	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16:24:040102	27303.87	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Торак төзелеше	Торак пункт җирләре
2	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16:24:040202	6648.31	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Торак төзелеше	Торак пункт җирләре
3	Кадастр кварталы чикләрендә җирләрнең бер өлеше 16:24:040103	17720.25	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Торак төзелеше	Торак пункт җирләре
4	Кадастр кварталы чикләрендә җирләрнең бер өлеше 16:24:040103	12661.16	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)	Торак пункт җирләре
5	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16:24:040202	3 210.88	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)	Торак пункт җирләре
6	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16:24:040102	5 076.92	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Көнкүреш хезмәте	Торак пункт җирләре
7	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16:24:040102	5047.77	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)	Торак пункт җирләре
8	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16:24:040102	559.31	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Су объектлары	Торак пункт җирләре
9	Кадастр кварталы чикләрендәге җирләрнең бер өлеше 16:24:040101	3732.82	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)	Торак пункт җирләре
10	ЗУ 16:24:040201:93	58200.00	Авыл хуҗалыгы	Торак төзелеше	Торак пункт

			билгеләнешендәге җирләр		җирләре
11	ЗУ 16:24:040201:199	266400.00	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Торак төзелеше	Торак пункт җирләре
Барлыгы:		406561.29			

6.2 нче таблица

Торак пунктлар чикләреннән төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре һәм җирләр

№	Кадастр номеры яисә участок билгесе	Мәйданы, кв.м	Җирләр категориясе	Аларны планлаштырып файдалануның максаты	Планлаштырылган категория
Татар Янтыгы авылы					
1	ЗУ өлеше 16:24:040202:3	25 554.15	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр
2	ЗУ өлеше 16:24:040202:30	14 208.80	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр
3	ЗУ өлеше 16:24:040202:21 (16:24:040202:29)	607.55	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр
4	ЗУ өлеше 16:24:040202:38	51 814.41	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр
5	ЗУ өлеше 16:24:040202:8 (16:24:0000:191)	80.48	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр
6	ЗУ 16:24:040101:102	437.65	Торак пункт җирләре	Автомобиль юлларын урнаштыру	сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм

					башка махсус билгеләнештәге җирләр;
7	ЗУ 16:24:040101:104	138.37	Торак пункт җирләре	Автомобиль юлларын урнаштыру	сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр;
8	ЗУ 16:24:040101:103	38.16	Торак пункт җирләре	Автомобиль юлларын урнаштыру	сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр;
Барлыгы:		92879.57			

ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

№ т/с	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү берәмлеге	Гамәлдәге хәл	Исәп-хисап срогы
I	**ТЕРРИТОРИЯ**			
	Муниципаль берәмлек чикләрендә җирләрнең гомуми мәйданы	га	**6401.30**	**6401.30**
	Торак пунктлар чикләрендәге җирләрнең гомуми мәйданы (һәр торак пункт буенча)	га	129.05	160.74
	шул исәптән:			
	Татар Янтыгы авылы	га	129.05	160.85
	Баланс функциональ зоналар:			
	Индивидуаль торак йортлар салу зонасы	га	68.25	118.45
		%	1.06	1.85
	Азкатлы торак йортлар төзү зонасы (4 катка кадәр, мансардны да кертеп)	га	0.12	0.12
		%	0.00	0.00
	Иҗтимагый-эшлекле зоналар	га	1.54	2.05
		%	0.02	0.03
	Инженерлык инфраструктурасы зонасы	га	0.91	0.91
		%	0.01	0.01
	Транспорт инфраструктурасы зонасы	га	82.84	85.70
		%	1.29	1.34
	Авыл хуҗалыгы кулланышындагы зоналар	га	35.77	35.77
		%	0.56	0.56
	Авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	га	4062.00	4030.65
		%	63.46	62.97
	Авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	га	19.45	2.71
		%	0.30	0.04
	Урманнар зонасы	га	1888.60	1885.74
		%	29.50	29.45
	Зиратлар зонасы	га	3.70	3.70
		%	0.06	0.06
	Калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	га	0.06	0.06
		%	0.00	0.00
	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	га	153.88	170.63
		%	2.40	2.67
	Акваторияләр зонасы	га	36.63	36.63
		%	0.57	0.57
	Башка зоналар	га	47.54	28.19
		%	0.74	0.43
	Барлыгы	га	**6401.30**	**6401.30**

II	**ХАЛКЫ**			
2.1	Татар Янтыгы авыл җирлегенең даими халкының гомуми саны шул исәптән:	кеше.	319	918
2.1.1	Татар Янтыгы авылы	кеше.	319	918
III	**ТОРАК ФОНДЫ**			
3.1	Торак фонды - шул исәптән:	мең кв. м.	12.90	37.90
3.1.1	Татар Янтыгы авылы	мең кв. м.	12.90	37.90
IV	**ХАЛЫККА СОЦИАЛЬ ҺӘМ МӘДӘНИ-КӨНКҮРЕШ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ**			
4.1	Уку-белем бирү билгеләнешендәге объектлар	урын	192	192
4.2	Мәктәптән тыш билгеләү объектлары	урын	15	191
4.3	Мәктәпкәчә билгеләнештәге объектлар	урын	-	50
4.4	Сәламәтлек саклау объектлары	пос.	16	16
4.5	Спорт һәм физкультура-сәламәтләндерү объектлары	Идән кв.м.	162	2110.8
4.6	мәдәни-ял итү билгеләнешендәге объектлар	урын	200	276
4.7	Сәүдә билгеләнешендәге объектлар	кв.м. торг.	45	275.4
4.8	Җәмәгать тукلануы объектлары	урын	-	37
4.9	Көнкүрешкә хезмәт күрсәтү объектлары	эш урыны	-	6
4.10	Элемтә объектлары	объект	1	1
4.11	Объектлар, банк филиаллары	объект	-	1
V	ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ			
5.1	Автомобиль юлларының озынлыгы	км	17.91	18.79
5.2	Тимер юлларның озынлыгы	км	-	11.23
5.3	Торба үткәргеч транспорт	км	3.53	3.53
VI	**ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ҺӘМ ТЕРРИТОРИЯНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ**			
6.1	Су белән тәэмин итү			
	Су куллану	Куб. м./в тәүлеккә	132,0	324,9
6.2	Канализация			
	су аша	Куб. м./в тәүлеккә	59,0	161,9
	чистарту корылмаларының куәте	Куб. м./в	-	-

		тәүлеккә		
6.3	Санитар чистарту			
	ККК күләме	куб. м./ел	-	2467,6
	ККК өчен контейнерлар	данә	-	
6.4	Җылылык белән тәэмин итү			
	котельныйларның гомуми саны (БМК)	данә	-	-
6.5	Газ белән тәэмин итү			
	газның еллык чыгымы	елга	70,2	202,0
6.6	Электр белән тәэмин итү			
	еллык электр куллануы	мең кВт.ч/год	692,2	1992,1
	исәп-хисап куәте	кВт	130,8	376,4
	трансформатор егәрлеге	кВА	153,8	442,8
6.7	Элемтә			
	халыкның гомуми файдаланудагы телефон челтәре белән тәэмин ителүе	номерлар	80	80
VII	**ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ БУЕНЧА ЧАРАЛАР, ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ**			
7.1	Хәбәрләү системасы	данә	1	2
7.2	Янгын сүндерү депосы, ирекле янгын саклау	берәмлек	1	1
7.3	Янгын пирсы	берәмлек	-	+

Файдаланган әдәбият һәм норматив документлар исемлеге

1. 2004 елның 29 декабреннән 190-ФЗ номерлы Россия Федерациясенең Шәһәр төзелеше кодексы;

2. 2001 елның 25 октябрендәге 136-ФЗ номерлы “Россия Федерациясе Җир кодексы”;

3. - Россия Федерациясенең 2006 елның 3 июнендәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы;

4. - Россия Федерациясенең 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы;

5. «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;

6. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон

7. «Җирләрне яисә җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон;

8. «Дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру турында» 2001 елның 21 декабрендәге 178-ФЗ номерлы Федераль закон;

9. - 1994 елның 21 декабрендәге 69-ФЗ номерлы «Янгын куркынычсызлыгы турында»гы федераль закон;

10. Россия Икътисади үсеш министрлыгының 2018 елның 9 гыйнварындагы 10 нчы номерлы "Федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, җирле әһәмияттәге объектларны территориаль планлаштыру документларында тасвирлауга һәм чагылдыруга таләпләр раслау турында һәм Россия Икътисадый үсеш министрлыгының 2016 елның 7 декабрендәге боерыгының үз көчен югалтуын тану турында" боерыгы N 793 (Россия Юстиция министрлыгында теркәлгән 31.01.2018 N 49832);

11. Кагыйдәләр җыентыгы 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» ярдәмче программасы «СНиП 2.07.01-89» Актуальләштерелгән редакциясе

12. СП 62.13330.2011 Кагыйдәләр җыелмасы. Газ-бүлү системалары. СНиП 42-01-2002 (раслаулар) актуальләштерелгән редакциясе 27.12.2010 № 780 Россия Төбәк министрлыгы боерыгы белән;

13. СП 42-101-2003. Проектлау һәм төзелеш буенча кагыйдәләр җыелмасы. Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча гомуми нигезләмәләр;

14. СП 131.13330.2020. Кагыйдәләр җыелмасы. Төзелеш климатологиясе. СНиП 23-01-99* (раслаулар) һәм Россия Төзелеш министрлыгы приказы белән гамәлгә кертелде 24.12.2020 N 859/пр);

15. ГОСТ Р 22.2.10-2016. Россия Федерациясенең милли стандарты. Гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә гражданлык оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе (Россия стандартының 2016 елның 29 июнендәге 727-ст боерыгы белән гамәлгә кертелде);

16. ГОСТ 22.0.03-97 «Гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Табигый гадәттән тыш хәлләр. Терминнар һәм билгеләмәләр (ГОСТ Р 22.0.03-95) билгеләнгән;

17. СП 30.13330.2020. Кагыйдәләр җыелмасы. Эчке суүткәргеч һәм биналарның канализациясе. СНиП 2.04.01-85* (раслаулар) һәм Россия Төзелеш министрлыгы приказы белән гамәлгә кертелде 30.12.2020 N 920/пр);

18. СП 8.13130.2020 "Янгынга каршы көрәш системалары. Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре»;

19. СП 32.13330.2018. Кагыйдәләр җыелмасы. Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. СНиП 2.04.03-85 (раслаулар) һәм Россия Төзелеш министрлыгы боерыгы белән гамәлгә кертелде 25.12.2018 N 860/пр);

20. СП 20.13330.2016. Кагыйдәләр җыелмасы. Йөкләнешләр һәм тәэсирләр. СНиП 2.01.07-85 актуаль редакциясе (раслаулар). Россия Төзелеш министрлыгы боерыгы белән 03.12.2016 N 891/пр);

21. СП 104.13330.2016. Кагыйдәләр җыелмасы. Территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы. СНиП актуаль редакциясе 2.06.15-85 (раслаулар). Россия Төзелеш министрлыгы боерыгы белән 16.12.2016 N 964/пр);

22. СП 14.13330.2018 Кагыйдәләр җыелмасы. Төзелеш сейсмик районнарда. СНиП II-7-81* (раслаулар) актуаль редакциясе һәм Россия Төзелеш министрлыгының 2018 елның 24 маендагы 309/пр номерлы боерыгы белән гамәлгә кертелде);

23. СП 116.13330.2012 Кагыйдәләр җыелмасы. Территорияләр, биналар һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер яклау. Төп нигезләмәләр. СНиП 22-02-2003 актуаль редакциясе (раслаулар). Россия Төбәк министрлыгының 2012 елның 30 июнендәге 274 номерлы боерыгы белән;

24. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен су белән тәэмин итү һәм канализацияләү (СНиП 2.07.01-89) (раслаулар). СССРның 06.11.1990 № 22 боерыгы белән;

25. СП 124.13330.2012 Кагыйдәләр җыелмасы. Җылылык челтәрләре. СНиП 41-02-2003 актуаль редакциясе (раслаулар). Россия Төбәк министрлыгының 2012 елның 30 июнендәге 280 номерлы боерыгы белән;

26. Шәһәр электр челтәрләрен проектлау инструкциясе. РД 34.20.185-94 (раслаулар. Россия Энергетика министрлыгы 07.07.1994, "ЕЭС России" РАО 31.05.1994);

27. СО 153-34.48.519-2002. 0,4 - 35 кВ көчәнешле электр тапшыруының һава линияләрендә җепселле-оптик элемтә линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре (раслаулар). Россия Энергетика министрлыгы 27.12.2002, Россия Элемтә министрлыгы 24.04.2003);

28. "Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе" СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе" 2007 елның 25 сентябрендәге 74 номерлы карары (Россия Юстиция министрлыгында 10995 номерлы теркәлде);

29. «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

30. "Лаеш муниципаль районы" муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" 2005 елның 31 гыйнварындагы 28-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

31. "2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында" 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (ТР ДС тарафыннан кабул ителде);

32. «Татарстан Республикасы Җир кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2011 елның 18 ноябрендәге 90-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

33. 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары «Калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә Татарстан Республикасының территориаль схемасын раслау турында»;

34. «Иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән 2024 елга кадәр тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

35. «Иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән 2024 елга кадәр тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

36. "Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында" 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

37. «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны (шул исәптән аларны аерым-аерым туплау) туплау тәртибен раслау турында» 2018 елның 21 декабрендәге 1202 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

38. "2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәр чорга кластер алымы нигезендә Татарстан Республикасының җитештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру программасын раслау турында" 2008 елның 22 октябрендәге 763 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

39. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "2014 - 2025 елларга "Татарстан Республикасы гражданнарына социаль ярдәм" дәүләт программасын раслау турында" 2013 елның 23 декабрендәге 1023 номерлы карары;

40. «Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 29 августындагы 1625-р номерлы күрсәтмәсенә үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

41. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 3 июнендәге 358 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы төзелеш һәм объектлары исемлеге белән иҗтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак сроклы концепциясе;

42. Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (Утв. (Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган).

43. Лаеш муниципаль районы Советының 2020 елның 3 февралендәге 3-РС номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү).

.

Приложение №1

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

Чернышевского ул., д.23, г.Лаишево 422610

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Чернышевский урамы, 23 нче йорт Лаеш ш. 422610

Тел: 8-(84378) -2-52-28 Факс: 8-(84378) -2-54-34
e-mail: Ispolkom.Laishevo@tatar.ru

17 февраля 2021 № 324

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

О подготовке проекта генерального плана Татарско-Янтыковского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан

В целях обеспечения устойчивого развития территории, развития инженерной, транспортной и социальной инфраструктур, обеспечения интересов граждан и их объединений, юридических лиц и публично-правовых образований, руководствуясь статьями 23, 24, 25 Градостроительного кодекса Российской Федерации, Федеральным законом от 6 октября 2003 г. № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», статьями 9, 10 Закона Республики Татарстан от 25.12.2010 № 98-ЗРТ «О градостроительной деятельности в Республике Татарстан», Уставом Лаишевского муниципального района Республики Татарстан постановляю:

1.Приступить к подготовке проекта генерального плана Татарско-Янтыковского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан в следующем составе:

1) положение о территориальном планировании;

2)карта планируемого размещения объектов местного значения поселения;

3) карта границ населенных пунктов, входящих в состав поселения;

4) карта функциональных зон поселения.

2. Установить, что подготовка проекта генерального плана Татарско-Янтыковского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан в 100 % объеме будет осуществлена за счет средств инвестора, оплата за выполненные работы будет осуществлена в соответствии с условиями договора.

3. Установить следующие этапы работ по подготовке проекта генерального плана:

№ этапа	Наименование этапа работ
1	Заключение контракта на подготовку проекта генерального плана, подготовка технического задания
2	Подготовка проекта генерального плана
3	Проведение публичных слушаний (обсуждений) по проекту генерального плана (в том числе подготовка протокола публичных слушаний и заключения об их результатах)
4	При необходимости корректировка проекта генерального плана по

	результатам публичных слушаний(обсуждений)
5	Согласование проекта генерального плана в органах исполнительной власти Республики Татарстан
6	Направление проекта генерального плана, заключения о результатах публичных слушаний (обсуждений), сводного заключения Кабинета Министров Республики Татарстан в Совет Лаишевского муниципального района Республики Татарстан для его утверждения

4. Организацию работ по подготовке проекта генерального плана возложить на начальника отдела архитектуры и градостроительства Исполнительного комитета Лаишевского муниципального района Республики Татарстан.

5. Опубликовать настоящее постановление в районной газете «Камская новь» («Кама ягы»), на официальном портале правовой информации Республики Татарстан в информационно-телекоммуникационной сети Интернет по веб-адресу: http://pravo.tatarstan.ru и на официальном сайте Лаишевского муниципального района в информационно-телекоммуникационной сети Интернет по веб-адресу: http://laishevo.tatarstan.ru.

6. Настоящее постановление вступает в силу с момента его официального опубликования (обнародования).

7. Контроль за исполнением настоящего постановления оставляю за собой.

Руководитель **А.А.Новиков**

Приложение №2

Приложение №1
к Контракту №____
о разработке проекта генерального плана Татарско-Янтыкское сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
«___» ________ 20 ___ года

УТВЕРЖДАЮ:
Руководитель Исполнительного комитета Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
__________ / Новиков А.Д.
МП
«16» июня 20 21 года

Техническое задание на разработку проекта
генерального плана Татарско-Янтыкского сельского поселения
Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
(далее – генеральный план)

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
1	Общие данные	
1.1	Вид документа	Генеральный план Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
1.2	Основание для разработки проекта генерального плана	1. Постановление руководителя исполнительного комитета Лаишевского муниципального района Республики Татарстан о разработке проекта генерального плана Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан №324 от «17» февраля 20121 года.

1.3	Заказчик	Исполнительный комитет Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
1.4	Источник финансирования работ	Средства инвестора
1.5	Начало и сроки выполнения работ	Начало выполнения работ по проекту генерального плана Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан: с момента заключения договора на разработку проекта генерального плана. Общая продолжительность выполнения работ в соответствии с пунктом 3.1 данного технического задания ***235 календарных дней,*** в том числе продолжительность разработки проекта генерального плана ***120 календарных дней.***
1.6	Цели и задачи разработки проекта генерального плана	Цели разработки проекта генерального плана: 1. Создание комфортных условий жизнедеятельности населения и условий для привлечения инвестиций на основе рационального использования природно-ресурсного и социально-экономического потенциала территории. 2. Определение назначения территорий, исходя из совокупности социальных, экономических, экологических и иных факторов в целях обеспечения устойчивого развития территорий, развития инженерной, транспортной и социальной инфраструктур, обеспечения учета интересов граждан и их объединений, Российской Федерации, субъектов Российской Федерации, муниципальных образований. Задачи разработки проекта генерального плана: 1. Отображение в проекте генерального плана границ населенных пунктов в соответствии с данными государственного кадастра недвижимости; 2. Совершенствование планировочной структуры населённых пунктов; 3. Оптимизация функционального зонирования территории; 4. Обоснование границ и параметров функциональных зон; 5. Обоснование размещения объектов, необходимых для реализации полномочий органов местного самоуправления поселений; 6. Обоснование размещения объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов

		местного значения муниципального района (при наличии); 7. Оценка возможного влияния планируемых для размещения объектов регионального значения на комплексное развитие территории поселений. 8. Разработка комплекса мер по сохранению и использованию объектов культурного наследия, ценных природных комплексов и объектов; 9. Разработка мероприятий по минимизации последствий чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера с учётом инженерно-технических мероприятий гражданской обороны, предупреждения чрезвычайных ситуаций и обеспечения пожарной безопасности; 11. Подготовка сведений о границах населенных пунктов для внесения в ЕГРН; 12. При разработке генерального плана предусмотреть включение в границы населенного пункта татарский Янтык земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:040201:93, 16:24:040201:199 для жилищного строительства. Заказчик может направить письмом в адрес Исполнителя перечень дополнительных земельных участков, не перечисленных в техническом задании, для включения в ту или иную функциональную зону (далее – перечень изменений). Исполнитель, рассмотрев данную возможность, самостоятельно принимает решение об учете перечня изменений в проекте генерального плана. В случае невозможности направляет письмо с отказом в адрес заказчика.
2	Исходные данные и материалы для разработки проекта генерального плана	
2.1	Документы, необходимые для учета при разработке проекта генерального плана	Материалы схем территориального планирования Российской Федерации; Материалы схемы территориального планирования Республики Татарстан; Материалы схемы территориального планирования Лаишевского муниципального района; Материалы генерального плана Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан Сведения Единого государственного реестра недвижимости;

		Данные по современному использованию территории, в том числе по размещению объектов капитального строительства; Анкетная форма исходных данных для разработки проекта генерального плана; Статистические материалы о современном социально-экономическом положении, демографических ресурсах, об инженерно-транспортной инфраструктуре, промышленности, сельском и лесном хозяйстве, строительстве, охране окружающей среды; Сведения о законодательно-правовой базе (местные нормативно-правовые акты в области градостроительства и природопользования); Планы и программы комплексного социально-экономического развития, с учетом программ, реализуемых за счет средств федерального бюджета, бюджетов области, местных бюджетов, решений органов государственной власти, органов местного самоуправления, инвестиционных программ субъектов естественных монополий, организаций коммунального комплекса; Иные документы, положения которых должны быть отражены в проектах генерального плана.
2.2	Нормативно-правовая база разработки проекта генерального плана	Градостроительный кодекс Российской Федерации; Земельный кодекс Российской Федерации; Водный кодекс Российской Федерации; Лесной кодекс Российской Федерации; Воздушный кодекс Российской Федерации; Гражданский кодекс Российской Федерации; Федеральный закон от 6.10.2003 № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации»; Федеральный закон РФ от 10.01.2002 № 7-ФЗ «Об охране окружающей среды»; Федеральный закон РФ от 21.02.1992 № 2395-1 «О недрах»; Федеральный закон от 30.03.1999 г. № 52-ФЗ «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения»; Федеральный закон от 27 мая 1996 г. № 57-ФЗ "О государственной охране"; Федеральный закон от 25.06.2002 г. № 73-ФЗ «Об объектах культурного наследия (памятниках истории и культуры) народов Российской Федерации»;

		Федеральный закон от 21.12.2004 г. № 172-ФЗ «О переводе земель или земельных участков из одной категории в другую»; Федеральный закон от 21.12.2001 г. № 178-ФЗ «О приватизации государственного и муниципального имущества»; Федеральный закон от 29.07.2017 г. №280-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в целях устранения противоречий в сведениях государственных реестров и установления принадлежности земельного участка к определенной категории земель»; Федеральный закон от 10.01.2003 г. № 17-ФЗ «О железнодорожном транспорте в Российской Федерации; Федеральный закон от 08.11.2007 г. № 257-ФЗ «Об автомобильных дорогах и дорожной деятельности в Российской Федерации и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»; Федеральный закон от 29.07.2017 г. № 217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»; Федеральный закон от 22.07.2008 г. № 123-ФЗ «Технический регламент о требованиях пожарной безопасности»; Федеральный закон от 21.12.1994 г. № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера»; Федеральный закон от 13.07.2015 г. № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости»; Закон Республики Татарстан от 28.07.2004 г. № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан»; Постановление Правительства РФ от 03.03.2018 № 222 (ред. от 21.12.2018) «Об утверждении Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон»; Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 25.09.2007 г. № 74 (ред. от 25.04.2014 г.) «О введении в действие новой редакции санитарно-эпидемиологических правил и нормативов

		СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов»; Постановление Правительства РФ от 24.02.2009 г. № 160 (ред. от 21.12.2018 г.) «О порядке установления охранных зон объектов электросетевого хозяйства и особых условий использования земельных участков, расположенных в границах таких зон» (вместе с «Правилами установления охранных зон объектов электросетевого хозяйства и особых условий использования земельных участков, расположенных в границах таких зон»); Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 25.09.2007 г. № 74 (ред. от 25.04.2014); «О введении в действие новой редакции санитарно-эпидемиологических правил и нормативов СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов». Постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 26 января 2009 г. № 42 «Об установлении уровня социальных гарантий обеспеченности общественной инфраструктурой, социальными услугами до 2024 года» (с изменениями и дополнениями); Постановление КМ РТ от 03.12.2020 г. № 1091 «О внесении изменения в республиканские нормативы градостроительного проектирования, утвержденные постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 27.12.2013 г. № 1071 «Об утверждении республиканских нормативов градостроительного проектирования Республики Татарстан»; Постановление КМ РТ от 06.05.2017 г. № 263 «Об утверждении Порядка ликвидации неиспользуемых скотомогильников (биотермических ям) на территории Республики Татарстан»; Приказ Министерства регионального развития Российской Федерации от 27.12.2010 г. № 780 « Об утверждении свода правил «СП 62.13330.2011 «Газораспределительные системы»; Актуализированная редакция СНиП 42-01-2002; Приказ Министерства строительства Российской Федерации от 15.08.2018 г. № 520/пр «Об утверждении Изменения № 1 к СП 42.13330.2011 «СНиП 2.07.01-

		89* Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений»; Постановление Правительства Российской Федерации от 31.12.2015 г. № 1532 «Об утверждении Правил предоставления документов, направляемых или предоставляемых в соответствии с частями 1, 3-13, 15 статьи 32 Федерального закона «О государственной регистрации недвижимости» в федеральный орган исполнительной власти (его территориальные органы), уполномоченный Правительством Российской Федерации на осуществление государственного кадастрового учета, государственной регистрации прав, ведение Единого государственного реестра недвижимости и предоставление сведений, содержащихся в Едином государственном реестре недвижимости»; Постановление Правительства Российской Федерации от 12.04.2012 г. № 289 «О федеральной государственной информационной системе территориального планирования»; Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 23.11.2018 г. № 650 «Об установлении формы графического описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формы текстового описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, требований к точности определения координат характерных точек границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формату электронного документа, содержащего сведения о границах населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, и о признании утратившими силу приказов Министерства экономического развития Российской Федерации от 23.03.2016 г. № 163 и от 4.05. 2018 г. № 236»; Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 09.01.2018 г. № 10 «Об утверждении Требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов

		регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Министерства экономического развития Российской Федерации от 7.12. 2016 г. № 793»; Приказ Росреестра от 10.11.2020 г. № П/0412 «Об утверждении классификатора видов разрешенного использования земельных участков»; Приказ Министерства регионального развития Российской Федерации от 26 мая 2011 г. № 244 «Об утверждении Методических рекомендаций по разработке проекта генерального плана поселений и городских округов» и иных нормативных правовых актов в области регулирования градостроительной деятельности; Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 19.08.2018 № 498 «Об утверждении требований к структуре и форматам информации, составляющий информационный ресурс федерального государственной информационной системе территориального планирования»; СанПиН 2.4.4.3172-14 «Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы образовательных организаций дополнительного образования детей» (утв. Постановлением Главного государственного санитарного врача РФ от 04.07.2014 г. № 41); СанПиН 2.1.3.2630-10 «Санитарно-эпидемиологические требования к организациям, осуществляющим медицинскую деятельность» (утв. Постановлением Главного государственного санитарного врача РФ от 18.05.2010 г. № 58) (утрачивает силу с 01.09.2021 г.); СП 42-101-2003 «Общие положения по проектированию и строительству газораспределительных систем из металлических и полиэтиленовых труб»; СП 131.13330.2012 «Строительная климатология» Актуализированная редакция СНиП 23-01-99* (с изменениями); СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов" (утв. постановлением Главного государственного санитарного врача РФ от 25 сентября 2007 г. № 74);

		Пособие по водоснабжению и канализации городских и сельских поселений (к СНиП 2.07.01-89); Свод правил СП 124.13330.2012 «СНиП 41-02-2003 «Тепловые сети»; Свод правил «СНиП 2.04.02-84* «Водоснабжение. Наружные сети и сооружения»; СП 30.13330 «СНиП 2.04.01-85* Внутренний водопровод и канализация зданий»; СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 Канализация. Наружные сети и сооружения»; «Инструкция по проектированию городских электрических сетей. РД 34.20.185-94» (утв. Министерства Энергетики Российской Федерации 07.07.1994, РАО «ЕЭС России» 31.05.1994) (с изм. от 29.06.1999); СО 153-34.48.519-2002 «Правила проектирования, строительства и эксплуатации волоконно-оптических линий связи на воздушных линиях электропередачи напряжениям 0.4-35 кВ; СанПиН 2.1.4.1110-02 «Зоны санитарной охраны источников водоснабжения и водопроводов питьевого назначения» (с изменениями и дополнениями); СП 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85*. Магистральные трубопроводы» (с изменениями и дополнениями); СП 284.1325800.2016 «Трубопроводы промысловые для нефти и газа. Правила проектирования и производства работ»; Правила охраны магистральных трубопроводов (с изменениями и дополнениями); Ветеринарно-санитарные правила сбора, утилизации и уничтожения биологических отходов, утв. Главным государственным ветеринарным инспектором РФ 04.12.1995 г. (с изменениями на 16 августа 2007 года); Указ Президента РФ от 13 ноября 2012 г. № 1522 "О создании комплексной системы экстренного оповещения населения об угрозе возникновения или о возникновении чрезвычайных ситуаций"; ГОСТ Р 22.2.10-2016 Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования; СП165.1325800.2014«Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне»

		Актуализированная редакция СНиП 2.01.51-90» (в части, не противоречащей Градостроительному кодексу РФ);
2.3	Картографические материалы	1. Картографические материалы Единой электронной картографической основы Российской Федерации и Республики Татарстан, включающие: цифровые топографические и иные карты открытого пользования масштаба 1:10000 (при отсутствии карт масштаба 1:10000 допускается использование карт масштаба 1:25000); ортофотопланы масштаба 1:10000; ортофотопланы масштаба 1:2000 (для территорий населенных пунктов); 2. Картографические материалы действующих схем территориального планирования Республики Татарстан, Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, генерального плана Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан представленные в векторной и растровой форме; 3. Дополнительные тематические карты.
2.4	Сведения Единого государственного реестра недвижимости	Кадастровые планы территорий кадастровых кварталов в границах Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, содержащие информацию о внесенных в Единых государственный реестр недвижимости сведениях о: границах поселений муниципального района Республики Татарстан; границах населенных пунктов, входящих в состав поселений муниципального района Республики Татарстан; земельных участках; объектах капитального строительства; зонах с особыми условиями использования территорий; особо охраняемых природных территориях; границах лесничеств; иных территориях и зонах в соответствии с частью 8 статьи 23 Градостроительного кодекса РФ;
2.5	Сведения информационных ресурсов	1. Сведения об ограничениях использования территории, содержащиеся в федеральной государственной информационной системе территориального планирования и информационных

		ресурсах органов исполнительной власти Республики Татарстан; 2. Сведения о недропользовании, водных объектах, лесоустройстве, содержащиеся в информационных ресурсах органов исполнительной власти Российской Федерации и Республики Татарстан
2.6	Основные характеристики территории поселения муниципального района Республики Татарстан	Татарско-Янтыкское сельское поселение Лаишевского муниципального района Республики Татарстан. Населенные пункты, входящие в состав поселения: село Татарский Янтык (административный центр); Численность населения поселения: 302 человека (по состоянию на 2020); Площадь территории поселения: 2094,43кв.м;
2.7	Дополнительные исходные данные необходимые для разработки проекта генерального плана	1. Заполненная анкетная форма исходных данных для разработки проекта генерального плана; 2. Фактические границы кладбищ, расположенных на территории Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, с указанием поворотных точек и их координат; 3. Фактические границы садовых обществ или огороднических некоммерческих товариществ, расположенных на территории Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, с указанием поворотных точек и их координат; 4. Картографическая основа масштаба 1:10000, не содержащая сведения, отнесенные к государственной тайне на территорию Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан; 4. Иная информация, необходимая для разработки проекта генерального плана.
2.8	Порядок предоставления исходных данных для разработки проекта генерального плана	1. Исполнитель самостоятельно осуществляет сбор исходных данных для разработки проекта генерального плана. Заказчик оказывает содействие в получении необходимых исходных данных для разработки проекта генерального плана, находящихся в распоряжении третьих лиц; 2. Заказчик предоставляет Исполнителю исходные данные, находящиеся в его распоряжении, в течение 10 календарных дней с момента поступления запроса от Исполнителя о предоставлении исходных данных
3	Требования к содержанию работы	

3.1	Основные требования к порядку подготовки проекта генерального плана	Подготовка проекта генерального плана либо внесения изменений в генеральный план осуществляется с учетом статьи 24 градостроительного кодекса РФ соответственно
3.2	Расчетные периоды (этапы) разработки проекта генерального плана	Работы необходимо выполнить в 3 этапа (начало выполнения последующего этапа возможно исключительно после принятия Заказчиком предыдущего этапа): **1 этап. Разработка проекта генерального плана** Продолжительность ***120 календарных дней***, включает в себя: 1) Сбор, систематизация исходных данных и материалов. Анализ современного состояния и комплексная оценка территории – ***25 календарных дней***. 2) Разработка проекта генерального плана в составе положения о территориальном планировании и карт, входящих в состав проекта генерального плана, материалов по обоснованию проекта генерального плана. Сдача на согласование Заказчику проекта генерального плана. Подготовка описаний местоположения границ населенных пунктов. ***–95 календарных дней.*** 3) Предварительная проверка описания местоположения границ населенных пунктов в Росреестре на соответствие требованиям об отсутствии пересечений границ. Передача заказчику результатов проверки в Росреестре. В случае получения отрицательного результата проверки, необходимо устранить замечания Росреестра и повторить процедуру проверки - ***5 календарных дней*** **2 этап. Согласование проекта генерального плана.** Продолжительность ***100 календарных дней***, включает в себя: 1) Согласование проекта генерального плана с федеральными органами исполнительной власти, в соответствии с Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан №310 от 17 апреля 2012 года «Об утверждении порядка рассмотрения проектов схем территориального планирования двух и более субъектов Российской Федерации, проектов схем территориального планирования субъектов Российской Федерации, имеющих общую границу с Республикой Татарстан, проектов документов территориального планирования муниципальных

		образований Республики Татарстан и подготовки на них заключений», органами местного самоуправления. Доработка проекта генерального плана в соответствии с замечаниями. ***– 60 календарных дней***. 2) Проведение публичных слушаний или общественных обсуждений по проекту генерального плана. Доработка проекта генерального плана по итогам публичных слушаний или общественных обсуждений. ***– 40 календарных дней***. **3 этап. Утверждение проекта генерального плана.** Продолжительность ***15 календарных дней***, включает в себя: 1) Утверждение проекта генерального плана– ***10 календарных дней***. 2) Сдача Заказчику утвержденного проекта генерального плана, в том числе описания местоположения границ населенных пунктов для передачи в орган регистрации прав сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения, которые должны содержать графическое описание местоположения границ населенных пунктов, перечень координат характерных точек этих границ в системе координат, используемой для ведения Единого государственного реестра недвижимости (далее –ЕГРН). Внесение сведений о границах населенных пунктов в ЕГРН ***– 5 календарных дней***.
3.3	Сбор, систематизация исходных данных для разработки проекта генерального плана	Исходная информация, использованная для разработки проекта генерального плана, подлежит передаче Заказчику на электронном носителе с приложением копий всех документов
3.4	Положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана	Положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, разрабатываются в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса РФ, **Приложением №1** и **Приложением №3** к данному техническому заданию соответственно.
3.5	Материалы по обоснованию проекта генерального плана	Материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме и в виде карт разрабатываются в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса РФ, **Приложением №2** и **Приложением №3** к данному техническому заданию соответственно.

3.6	Требования к формату представления материалов проекта генерального плана для передачи Заказчику	1. В положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалах по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме за единицу измерения площади земель принимается гектар (округление значений осуществляется с точностью до четырех знаков после запятой), на картах, входящих в состав проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана, площадь земель указывается в кв.м. 2. Положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме разрабатываются на стандартных листах формата А4 (210 х 297 мм) с применением текстового редактора Microsoft Word в формате *.doc или другом, совместимом с ним формате с использованием шрифта Times New Roman размером 14 (для оформления табличных материалов размером 12) через одинарный интервал и размером полей: 20 мм – левое; 15 мм – правое; 15 мм – верхнее; 15 мм – нижнее.; 3. Импортированные в положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме графические материалы должны быть представлены в виде растровых изображений в формате *.jpeg с разрешением не менее 300 dpi и иметь размер, кратный листу формат А4; 4. Карты, входящие в состав проекта генерального плана и материалов по его обоснованию, в векторной модели данных: должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 09 января 2018 г. № 10 «Об утверждении Требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Министерства экономического развития Российской

		Федерации от 7 декабря 2016 г. № 793»; должны иметь масштаб 1:10000 и размер, кратный листу формата А4; быть выполнены на картографической основе масштаба 1:10000, не содержащей сведения, отнесенные к государственной тайне; должны быть представлены в местной системе координат кадастрового округа 16 (МСК-16); должны иметь наименования и форматы, доступные для загрузки в федеральную государственную информационную систему территориального планирования (gml, sxf\rsc, mif\mid, shp\dbf); 5. Копии карт, входящих в состав проекта генерального плана и материалов по его обоснованию, готовятся в растровом формате *.jpeg с разрешением не менее 300 dpi в масштабе 1:10000 и размером, кратным листу формата А4; 6. Сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав Татарско-Янтыкского сельского поселение Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, являющиеся обязательным приложением к проекту генерального плана: должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 ноября 2018 г. № 650 «Об установлении формы графического описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формы текстового описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, требований к точности определения координат характерных точек границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формату электронного документа, содержащего сведения о границах населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, и о признании утратившими силу приказов Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 марта 2016 года № 163 и от 4 мая 2018 года № 236» (по тексту - описание местоположения границ

		населенных пунктов); должны быть представлены в текстовой форме в формате *.pdf, а также в форме электронных XML-документов в соответствии с форматом, используемым при внесении в Единый государственный реестр недвижимости сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, в порядке межведомственного информационного взаимодействия
3.7	Согласование проекта генерального плана, проведение публичных слушаний или общественных обсуждений. Доработка проекта генерального плана	1. Исполнитель передает Заказчику, подготовленный проект генерального плана и материалы по его обоснованию в электронном формате, необходимом для размещения в федеральной государственной информационной системе территориального планирования; 2. Заказчик при содействии Исполнителя размещает проект Генерального плана и материалы по его обоснованию в федеральной государственной информационной системе территориального планирования в соответствии с постановлением Правительства Российской Федерации от 12 апреля 2012 г. № 289 «О федеральной государственной информационной системе территориального планирования» Заказчиком при содействии Исполнителя в объеме и составе, соответствующем статье 23 Градостроительного кодекса РФ. Размещаемые документы должны быть подписаны усиленной квалифицированной электронной подписью; 3. Исполнитель передает Заказчику демонстрационные материалы для проведения общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана, в том числе слайдовую презентацию (в случае необходимости, по решению Заказчика); 4. Исполнитель участвует в процессе общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана (в случае необходимости, по решению Заказчика); 5. Исполнитель устраняет замечания с учетом сводного заключения, поступившего от Кабинета Министров Республики Татарстан, результатов

		общественных обсуждений или публичных слушаний и подготавливает окончательную редакцию проекта генерального плана; 6. Исполнитель сопровождает проект генерального плана в процессе его утверждения;
3.8	Мероприятия, проводимые после утверждения проекта генерального плана	1. Исполнитель формирует необходимый пакет документов с описанием местоположения границ населенных пунктов в составе и формате, требуемом для внесения Заказчиком сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, в Единый государственный реестр недвижимости; 2. Исполнитель передает Заказчику материалы генерального плана (положение о территориальном планировании, карты, входящие в состав генерального плана, сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан), а также материалы по обоснованию генерального плана в текстовой форме и в виде карт, в электронной форме на компакт – дисках (CD, DVD) в 2 экземплярах с учетом следующих требований: Генеральный план и материалы по его обоснованию оформляются как в режиме для открытого доступа, так и режиме «Для служебного пользования» (в случае необходимости), в том числе карты, входящие в состав Генерального плана и материалов по их обоснованию, выполняются в растровой и векторной модели данных; при наличии сведений, составляющих государственную тайну, Генеральный план и материалы по их обоснованию оформляются в режиме «С» («Секретно») или «СС» («Совершенно секретно»), при наличии необходимых оснований. При этом карты, входящие в состав Генерального плана и материалов по их обоснованию, с грифом «С» и (или) «СС» выполняются в растровом и векторном видах с соблюдением законодательства о государственной тайне; 3. Исполнитель передает Заказчику положение о территориальном планировании и карты, входящие в

		состав проекта генерального плана, а также материалы по его обоснованию в текстовой форме и в виде карт на бумажном носителе в виде томов (книг) в двух экземплярах; 4. Исполнитель передает Заказчику положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, а также материалы по его обоснованию в текстовой форме и в виде карт в векторной модели данных в двух экземплярах; 5. Исполнитель передает Заказчику картографическую основу масштаба 1:10000 в векторной модели данных, использованную для разработки проекта генерального плана, не содержащую сведения, отнесенные к государственной тайне в двух экземплярах; 4. Дополнительно по результатам выполнения работ Исполнитель представляет Заказчику: сопроводительное письмо о завершении работ; два экземпляра акта сдачи-приемки оказанных услуг; 5. Заказчик в течение 14 (четырнадцати) рабочих дней с момента получения всех документов и материалов, указанных в пункте 3.8 настоящего технического задания, рассматривает результаты работ и принимает решение о приемке работ либо формулирует обоснованные требования к доработке, если работы выполнены Исполнителем не полностью. В этом случае Исполнитель осуществляет доработку материалов в рамках настоящего технического задания за свой счет
3.9	Гарантийные обязательства	1. Срок действия гарантийных обязательств – 3 года со дня подписания итогового акта сдачи-приемки работ. 2. Исполнитель в течение всего периода действия гарантийных обязательств обязан хранить на своих носителях материалы, сданные Заказчику, и другие необходимые данные, сформированные в ходе выполнения работ

Приложение №3

МИНИСТЕРСТВО ПО ДЕЛАМ
ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ
И ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Ак. Губкина, 50, г. Казань, 420088

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ
ЭШЛӘРЕ ҺӘМ ГАДӘТТӘН ТЫШ
ХӘЛЛӘР МИНИСТРЛЫГЫ
Ак. Губкин ур., 50, Казан шәһ., 420088

Тел. (843) 221-61-04, факс 221-61-54, E-mail: mchs@tatar.ru, сайт: mchs.tatarstan.ru

_________ № _______/Т3-3-5
На № 1-8/395 от 24.03.2021

Временно исполняющему обязанности
генерального директора
АО «РКЦ «Земля»

Г.А. Яшкову

ул. Оренбургский тракт, д. 8А, г.Казань,
Республика Татарстан, 420059

ИСХОДНЫЕ ДАННЫЕ И ТРЕБОВАНИЯ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ РАЗДЕЛА «ПЕРЕЧЕНЬ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ, МЕРОПРИЯТИЙ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ»
в составе проекта
«Генеральный план Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан»

г. Казань уч. № 150 от 01 апреля 2021

В соответствии с запросом АО «РКЦ «Земля» сообщаю исходные данные и требования для разработки раздела «Перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций» в составе проекта «Генеральный план Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципального района Республики Татарстан».

1. Для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне:

Основные положения плана гражданской обороны поселения:
проектируемая территория к группам по гражданской обороне не относится;
на территории организаций, отнесенных к категории по гражданской обороне, не имеется;
данная территория не попадает в зоны возможного химического заражения, возможных разрушений, возможного радиоактивного заражения и возможного катастрофического затопления;
строительство защитных сооружений гражданской обороны не требуется.

Документ создан в электронной форме. № 1936/Т3-3-5 от 01.04.2021. Исполнитель: Хафизова Э.В.
Страница 1 из 4. Страница создана: 01.04.2021 10:01
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Основные положения планов гражданской обороны отраслей промышленности, размещенных и размещаемых на территории поселения:

размещение новых промышленных предприятий планировать в соответствии с требованиями «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне».

Расселение:

требования к формированию систем расселения, групповых систем населенных мест районов рассредоточения и эвакуации населения предусмотреть в соответствии «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

численность рассредотачиваемого, эвакуируемого населения, расселяемого в загородной зоне на первую очередь и расчетный срок – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Лаишевского муниципального района РТ;

размещение сборно-эвакуационных (приемно-эвакуационных) пунктов – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Лаишевского муниципального района РТ.

Инженерные коммуникации:

требования по системе водоснабжения – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования к устойчивому электроснабжению – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

рекомендовано территорию оборудовать системой оповещения населения, отвечающей требованиям Федерального закона от 12.08.1998 № 28-ФЗ «О гражданской обороне» и ГОСТ Р 42.3.01-2014 «Гражданская оборона. Технические средства оповещения населения. Классификация. Общие технические требования».

2. Для разработки перечня мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера необходимо учесть следующее:

опасные природные процессы и явления определить по результатам инженерно-геологических изысканий, выполнение инженерно-геологических изысканий обязательно;

сведения о существующих и намечаемых к строительству потенциально опасных объектах, транспортных коммуникациях, аварии на которых могут привести к образованию зон чрезвычайных ситуаций на территории объекта, не имеются.

3. Основные нормативные и методические документы, рекомендуемые для использования при разработке перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций:

Перечень основных нормативных и методических документов, рекомендуемых для использования при проектировании перечня мероприятий по

гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС, приведен в ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования».

Дополнительные требования:

1. Перечень мероприятий проекта строительства должен быть разработан в строгом соответствии с требованиями ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования» с обязательным представлением текстового и графического материала.

2. В соответствии с требованием п. 6.3 ГОСТ Р 22.2.10-2016 графические материалы по мероприятиям ГОЧС в составе проектов планировок территории разрабатываются и оформляются с учетом требований ГОСТ Р 42.0.03-2016 и ГОСТ Р 21.1101-2013.

3. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Татарско-Янтыкского сельского поселения Лаишевского муниципальный район Республики Татарстан» представить на экспертизу согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 5 марта 2007 г. № 145 «О порядке организации и проведения государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий» в составе проекта.

Настоящие исходные данные действительны в течение 3-х лет с момента выдачи.

Заместитель министра Н.В. Суржко

Исп. Э.В. Хафизова
8 (843) 221-61-32
Elmira.Hafizova@tatar.ru

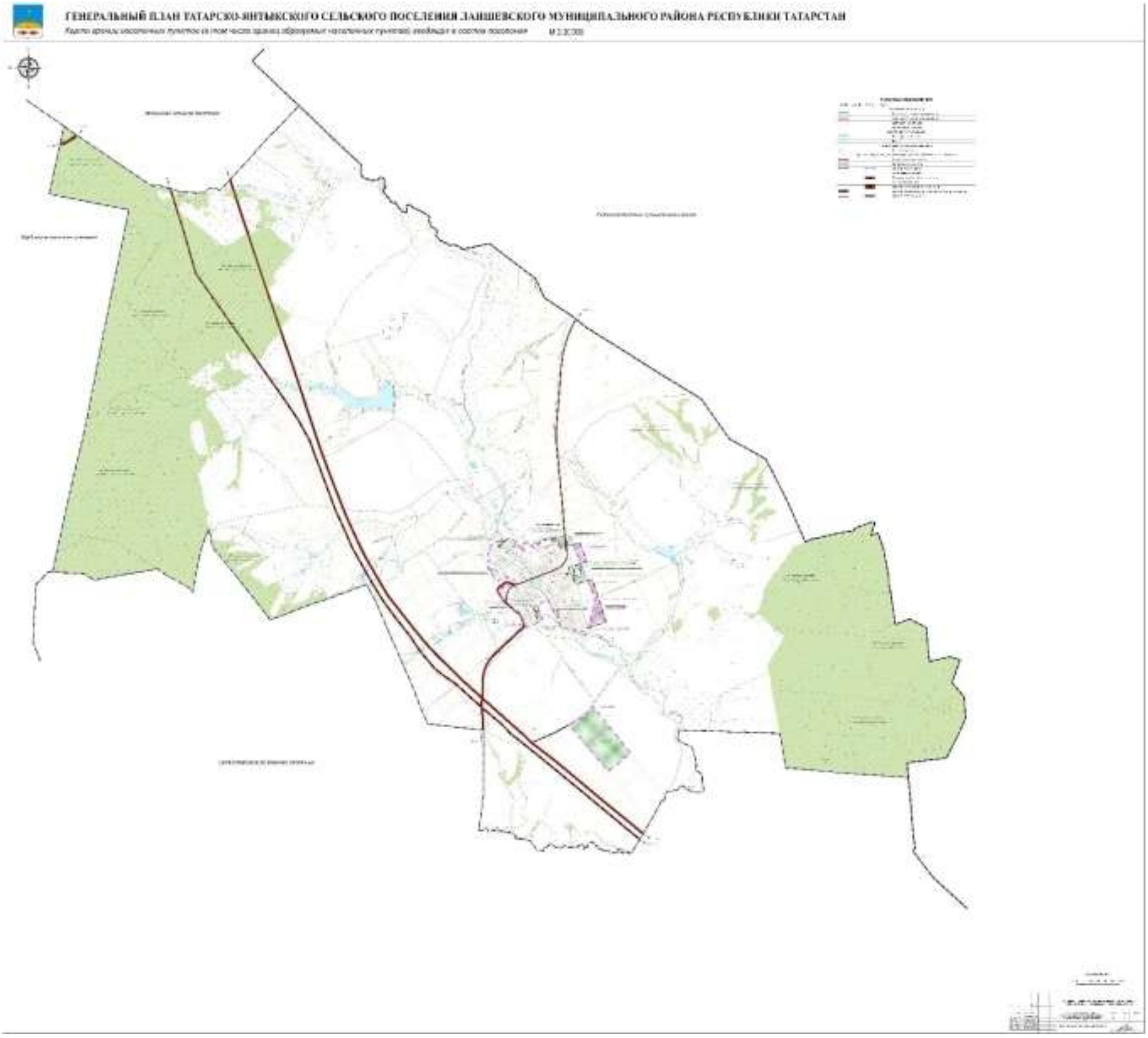
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ТАТАРСКО-ЯНТЫКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

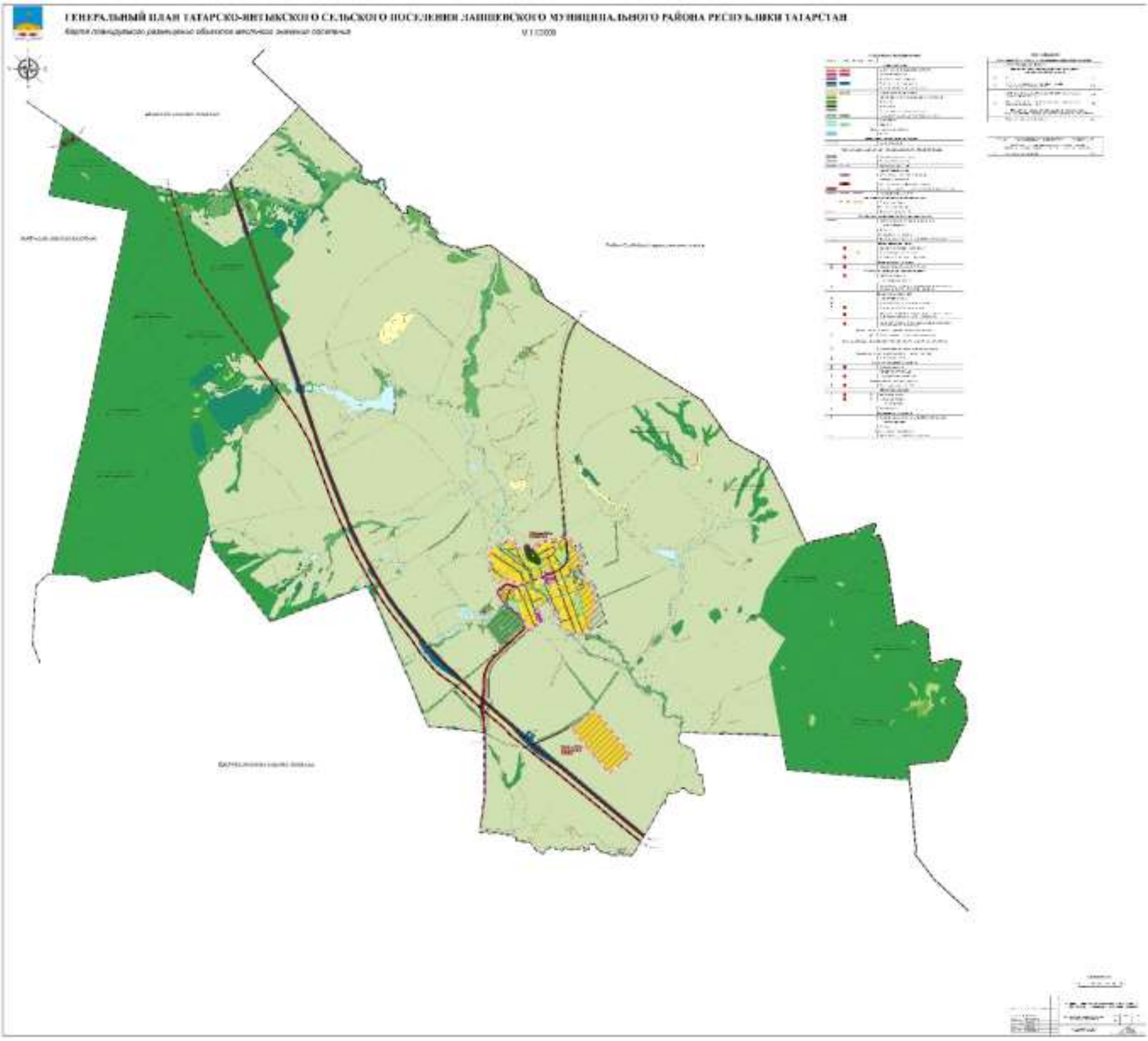
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ТАТАРСКО-ЯНТЫКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ТАТАРСКО-ЯНТЫКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ТАТАРСКО-ЯНТЫКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

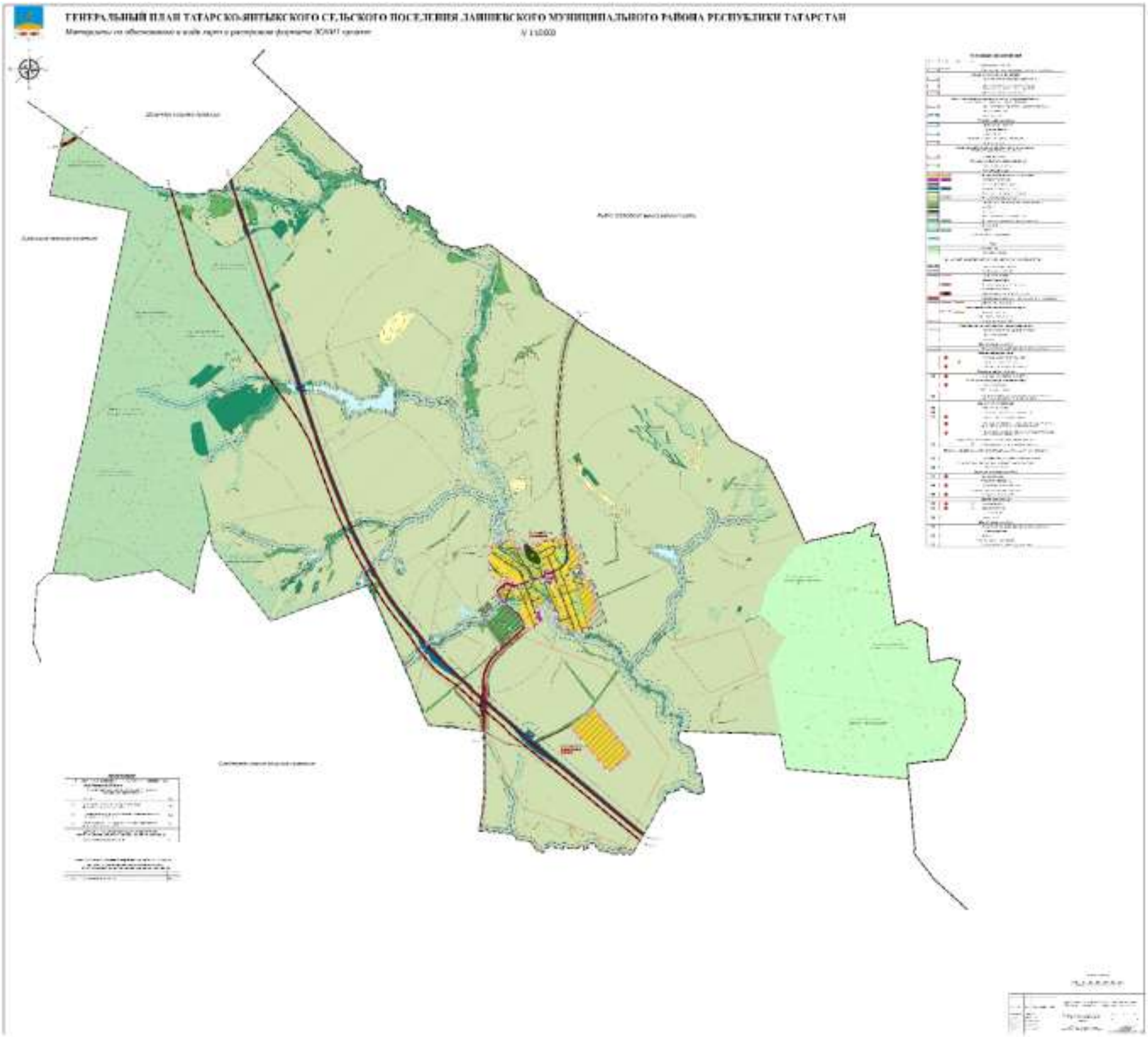
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ТАТАРСКО-ЯНТЫКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

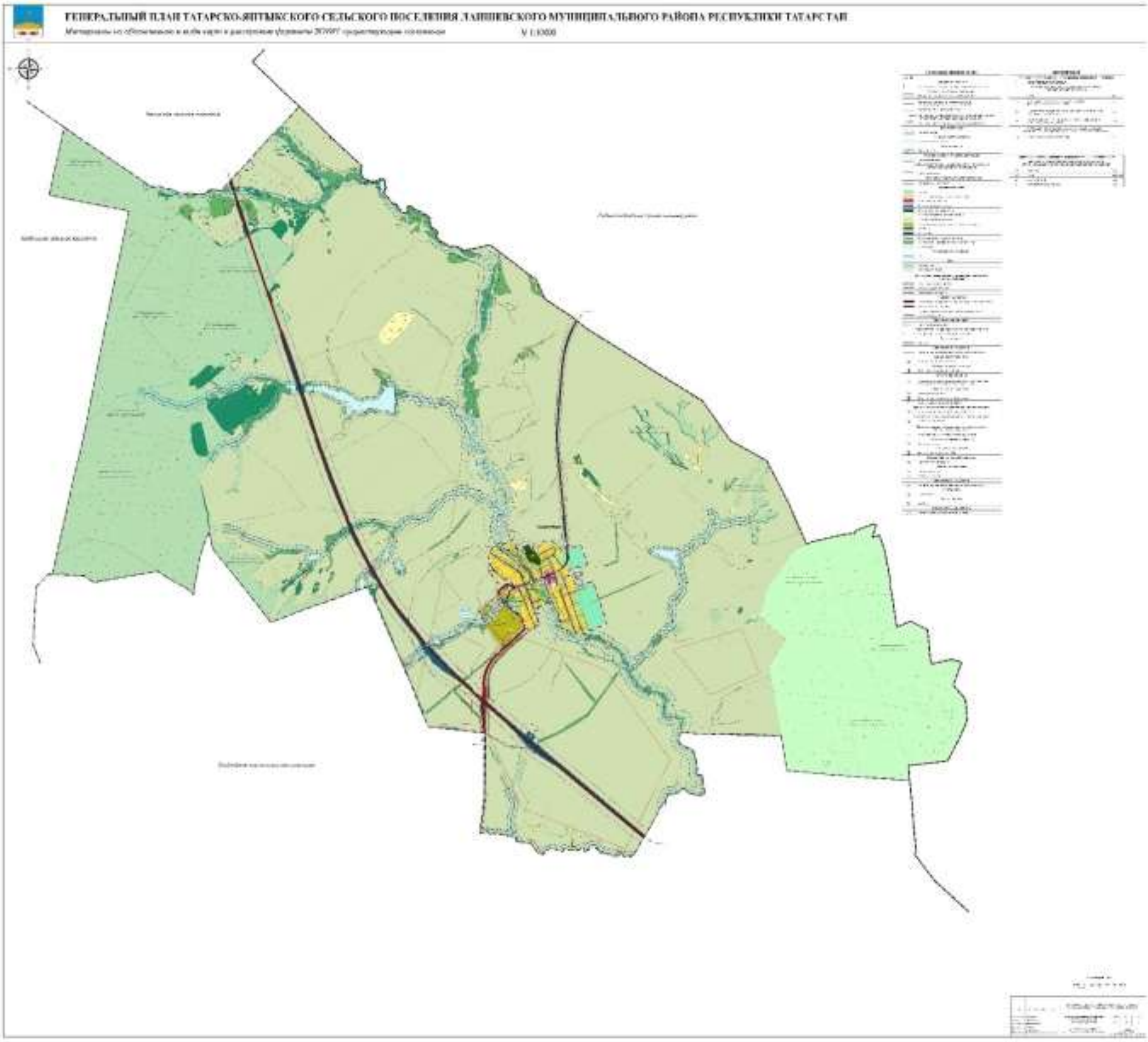
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ТАТАРСКО-ЯНТЫКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ТАТАРСКО-ЯНТЫКСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН